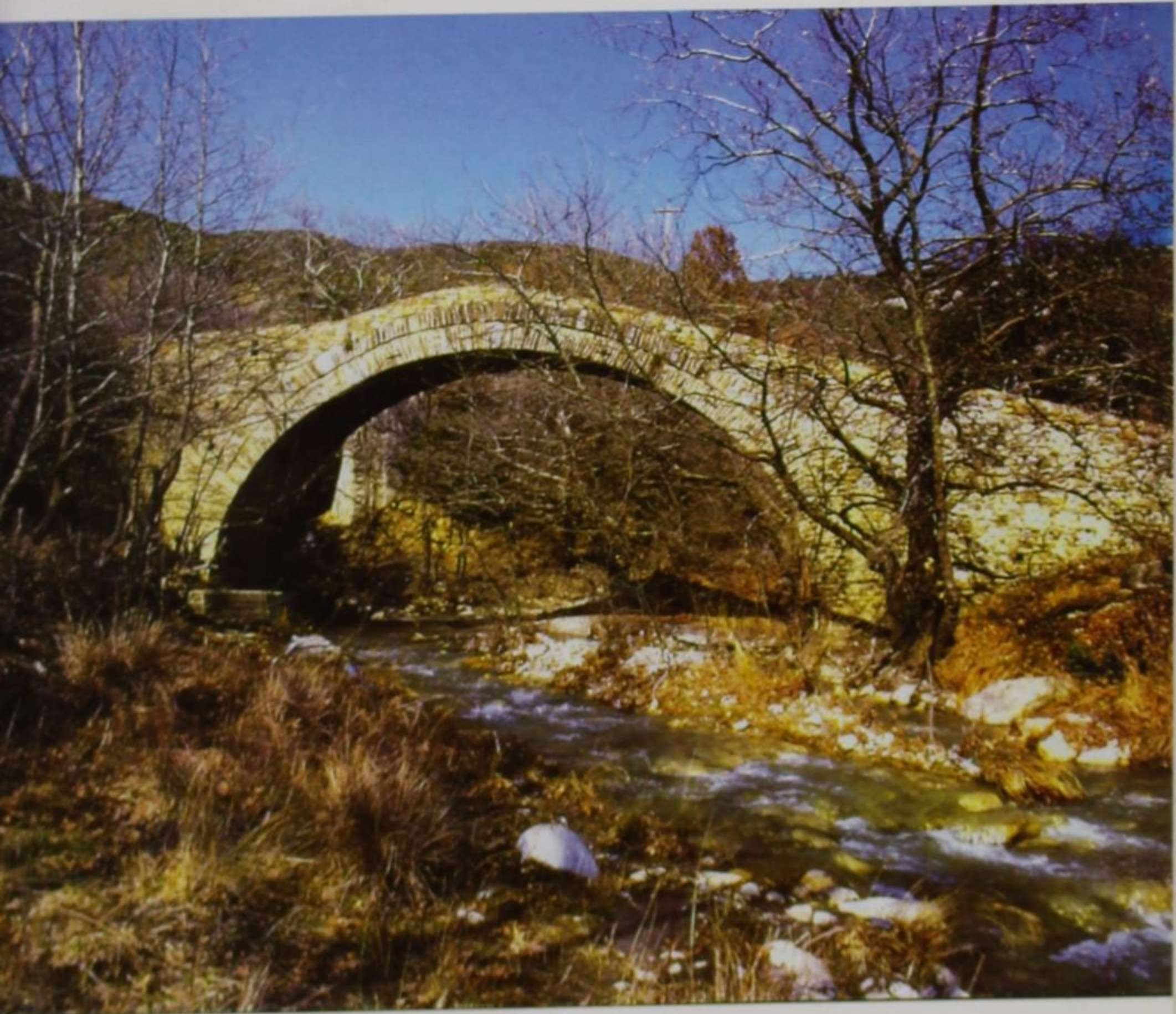

ΚΟΝΙΤΣΑ

77. Νοέμβρης - Δεκέμβρης 1999

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 77 ΔΡΧ. 250
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Η Χορωδία	301
Ο φιλελληνισμός των μπέηδων της Κόνιτσας, Ι. Λυμπερόπουλου	302
Τα Ντολιά, Ν. Ρεμπέλη	314
Αντάμωμα στον Άϊ Συμιό. Κ. Κίτσιου	316
Ε. Σπύρου, Ι. Τ.	320
Κερασόβου τοπωνυμικό. Θ. Ζιώγα	321
Η μεσάντρα και τα...δαιμόνια. Ειρ. Κίτσιου	333
Τσίπουρο. Απ. Τσίπη	335
Γιορτή τσίπουρου. Α.Ρ.	336
Ένας άγνωστος ευεργέτης. Η. Παπαζήση	338
Της Τοπόλ'τσας το γεφύρι, Σ.Τ.	339
Πενήντα χρόνια πέρασαν, Αθ. Θεοδώρου Αρχόντισσα, Ηπειρώτισσα, Κόνιτσα, Ειρ. Οικονόμου	341
Ορειβ. εξόρμηση στη Δρακόλιμνη. Απ. Ριστάνη	342
Καθιέρωση επάθλου	347
Μικρά ιστορικά ανέκδοτα. Αχ. Κολιού	348
Ο σύλλογος Οξυάς. Θ. Πορφύρη	350
Δραστηριότητες από Βούρμπιανη, Δ.Σ. ...	351
Νέα από το Δίστρατο, Κ. Παγανιά	353
Επιστολή, Μ. Μάνη	355
Δημ. Περιουσία που παραμελείται. Λ. Εζνεπίδη	357
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	358

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655) 22.464, 22.212
Fax: (0655) 22.464

Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Βαλαωρίτου 25 - Ιωάννινα
Τηλ.-Fax: (0651) 77358

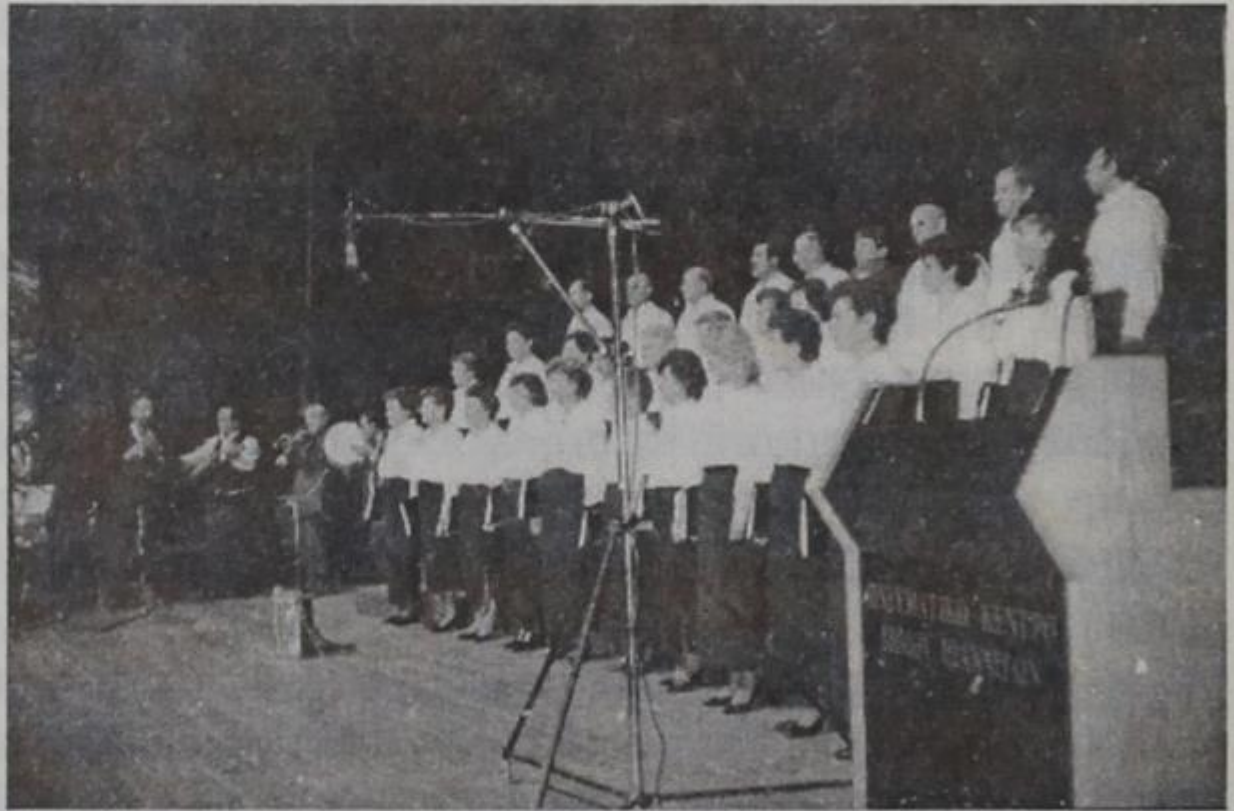
Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1500
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Η ΧΟΡΩΔΙΑ

Στις 17/12 η Χορωδία του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας παρουσίασε στη μεγάλη αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Ιωαννιτών Κονιτσιώτικα παραδοσιακά τραγούδια.

Τα τριάντα μέλη της χορωδίας και οι λαϊκοί οργανοπαίκτες, συγκίνησαν και ενθουσίασαν το συγκεντρωμένο πλήθος που είχε γεμίσει την αίθουσα. Αυτό φάνηκε από τα χειροκροτήματα των θεατών-ακροατών.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε ο Δήμαρχος Ιωαννιτών κ. Γκλίναβος, ο οποίος καλωσορίζοντας τους Κονιτσιώτες μίλησε για τη μουσική μας παράδοση. Παραβρέθηκαν επίσης, ο βουλευτής κ. Τασιούλας, ο Νομάρχης κ. Ζαρμπαλάς και πλήθος επώνυμων και ανώνυμων Γιαννιωτών και Κονιτσιωτών. Ο Δήμαρχος Κόνιτσας ευχαρίστησε το Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων για την πρόσκληση και φιλοξενία. Τέλος, ο

μουσικός - Δ/ντής της Χορωδίας κ. Ν. Μπατσής παρουσίασε το πρόγραμμα των τραγουδιών με σύντομα και κατατοπιστικά σχόλια για το περιεχόμενό τους.

Το πρόγραμμα άρχισε με Κονιτσιώτικο μοιρολόι από το Μιχ. Πανουσάκο (κλαρίνο), Χριστόπουλο (βιολί), (λαούτο), Σωτ. Πανουσάκο (ντέφι).

Τη χορωδία συνόδευσαν επίσης, ο Θανάσης Χριστόπουλος (κλαρίνο) και ο Χαραλαμπος Αθανασόπουλος (ντέφι).

Έπαιξαν τοπικούς σκοπούς με το κλαρίνο τους, ο Κ. Χαλκιάς, ο Ν. Αλεξίου και ο Βαγγ. Μπέτζιος. Την εκδήλωση επισφράγισε ο Θανάσης Χριστόπουλος με σόλο φλογέρα θυμίζοντας με νοσταλγία στους παλιότερους άλλες εποχές...

Ήταν η πρώτη εμφάνιση της Χορωδίας εκτός Κόνιτσας και από πολλές πλευρές ακούστηκαν ευνοϊκά σχόλια.

Αυτό ας ενθαρρύνει τους χορωδούς να δυναμώσουν τις προσπάθειές τους ώστε στο μέλλον να έχουν μεγαλύτερες επιτυχίες.

Το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών φιλοξένησε τα μέλη της χορωδίας για δείπνο στα Λιθαρίτσια μετά το πέρας της εκδήλωσης.

Στη χορωδία συμμετείχαν οι παρακάτω:

Αλεξίου Χ., Βάρνας Ν., Γαζώνας Κ., Γκούντα Κ., Ευαγγελίδης Ε., Ευαγγελίδου Α., Ζδράβου Δ., Λαζογιάννης Ι., Λώλα Σ., Λώλου Ν., Μάτσιας Β., Μουρεχίδου Ρ., Μούσιου Β., Μπέτζιου Ε., Μωυσίδου Β., Ντάφλη Κ., Παπαβασιλείου Μ., Πορφυρίου Ε., Πορφυρίου Ε., Στεφάνου Λ., Στέφου Ε., Τζιάλλα Ειρ., Τούλη Μ., Τουφίδη Χ., Τσινασλάν Σ., Φίλιου Ε., Χριστιάς Β.

Μουσικοί:

Κλαρίνο: Α. Χριστόπουλος, Μ. Πανουσάκος, Ν. Αλεξίου, Κ. Χαλκιάς, Ευάγγ. Μπέτζιος.

Βιολί: Δ. Χριστόπουλος, Σ. Πανουσάκος. **Ντέφι:** Χ. Αθανασόπουλος. **Λαούτο:** Π.

Χαλκιάς, Δ. Κάλλης. **Αχορντεόν:** Ν. Μπατσής. **Διεύθυνση Χορωδίας:** Ν. Μπατσής.

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΠΕΗΔΩΝ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΗΣ ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Του *Γιάννη Λυμπερόπουλου*

Για το σημαντικό ρόλο που παίζει μια δυνατή προσωπικότητα στην ιστορική ανέλιξη έχουν γραφεί ατέλειωτοι τόμοι βιβλίων. Επίσης πολλά βιβλία έχουν γραφεί και για τους πολυποίκιλους παράγοντες που διαμορφώνουν την προσωπικότητα του ανθρώπου, τα πιστεύω του και τα οράματά του.

Στην περίπτωση του Αλή Πασά, που υπήρξε μια πολύ μεγάλη προσωπικότητα, στα χρόνια του, κι έπαιξε σημαντικότερο ρόλο στο χώρο των Βαλκανίων δεν έχουμε μελέτη που να ερευνά τους παράγοντες που έπαιξαν ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του και πιο πέρα στα οράματά του και τις επιδιώξεις του, ιδιαίτερα εκείνες που είχαν σχέση με τις πολιτιστικές αγωνίες του, την αγάπη του για τα γράμματα, το ενδιαφέρον του για τις προόδους της σύγχρονης επιστήμης, την ακατάβλητη εμμονή του στην διοικητική ευταξία, την αταλάντευτη πίστη του για τις μεγάλες ικανότητες των Ρωμιών, την ευαισθησία του για τους καημούς του φτωχού ραγιά, την πρωτοφανή για την εποχή του ανεξιθρησκεία.

Και είναι εκτός πάσης αμφιβολίας ότι αυτό το “ιστορικό φαινόμενο” που εξέπληξε πολλούς σύγχρονους του Ευρωπαίους, που εξακολουθεί επίμονα μέχρι και σήμερα ν’ απασχολεί ιστορικούς και άλλους επιστήμονες, να κεντρίζει εκρηκτικά τη λαϊκή μυθολογία, δεν είναι δυνατό να προήλθε από παρθενογένεση, ή να προήλθε από το τίποτα.

Ξέρουμε ότι ο περίγυρος, το σχολείο, η οικογένεια, τα γενετικά χαρακτηριστικά του ατόμου παίζουν σημαντικό ρόλο στην συγκρότηση της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Στην περίπτωση του Αλή Πασά έχουμε από τον ίδιο μια εκ βαθέων ομολογία (που γίνεται μάλιστα υπό το κράτος μεγάλης συγκίνησης).

- “Οφείλω τα πάντα στη μητέρα μου. Διότι ο πατέρας μου πεθαίνοντας μου άφησε μια τρύπα (εννοεί ένα μικρό σπίτι) και κάτι χωράφια. Από τις συμβουλές της ξάναβε η φαντασία μου, δίνοντάς μου έτσι δυό φορές τη ζωή, μια σαν άνθρωπο και μια σαν βεζύρη, σαν μου αποκάλυπτε το μυστικό της μοίρας μου. Από τότε δεν έβλεπα το Τεπελένι παρά σαν τόπο γέννησής μου, τον οποίο έπρεπε να ξεπεράσω” (F.C.H.L. Rouqueville: “Histoire de la Regeneration de la Grece”, Σελ. 18.

Ουίλλιαμ Πλομόρ. Το Διαμάντι των Ιωαννίνων ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ εκ. ΔΩΔΩΝΗ σελ. 30

Κι αναμφισβήτητα δεν θα μπορούσε νάναι διαφορετικά τα πράγματα.

Το Τεπελένι και η φάρα του Μέτσο Χούσου (η πατρική οικογένεια του Αλή Πασά) δεν έχουν καμιά σχέση με τα γράμματα, όλοι τους είναι αγράμματοι, αλβανόγλωσσοι, αποζούν με το όπλο στην πλάτη, ληστεύοντες και εκβιάζοντες, σ’ αγρία κατάσταση κι όπως οι λύκοι στην αναμπομπούλα χαίρονται.

Ο Κοσμάς ο Θεσπρωτός στην Γεωγραφία του (Έκδ. Εταιρείας Ηπειρ. Μελετών σελ. 20) περιγράφοντας την Τοσκαρία, περιοχή που έχει πρωτεύουσα το Τεπελένι, πατρίδα του Αλή Πασά, κι αναφερόμενος σ’ αυτόν λέει “αυτός επολίτισε και επλούτισε τους Αλβανούς αρκετά, οίτινες πριν Αλήπασια ήταν διόλου βάρβαροι, απολίτευτοι και άγριοι”.

Σημειώνω εδώ ότι ο Κοσμάς ο Θεσπρωτός γεννήθηκε στους Γεωργουτσάτες της Βορείου Ηλείου περί το 1780.

Από την άλλη μεριά είναι η Χάμκω, μητέρα του Αλή, “θυγατέρα ενός σεβαστού προσώπου” (Βλ. Πλομάρ Το Διαμάντι των Ιωαννίνων Εκ. Δωδώνη 1987 σελ. 16) “του Ζεϊνέλ μπέη, ενός εκ των ισχυροτέρων Αλβανών της Κονίτσης, έχοντας πρόγονον Πασάν....” (Σ. Αραβαντινός “Ιστορία Αλή Πασά” Αθήναι 1895 σελ. 7) που “συνδέεται με συγγενικές σχέσεις με τις μεγάλες οικογένειες της Τοσκαρίας και ιδιαίτερα με τον Κούρτ Πασά, Βεζύρη του Μπερατιού, για τον οποίο λένε ότι κατάγεται από την ευγενή οικογένεια του Σκεντέρμπεη” (Rouqueville: όπου παραπάνω σελ. 13).

Η Χάμκω γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κόνιτσα, μέσα σ’ ένα σπίτι αριστοκρατικό με παραδόσεις, με ελληνικές ρίζες, με μια φιλοσοφία για τη ζωή και τις σχέσεις της με τους άλλους ανθρώπους τέλεια διαφορετική απ’ αυτή της φάρας του Μέτσο Χούσου. Μ’ ένα βαθύ φιλελληνικό σεβασμό στο χριστιανισμό και τους λειτουργούς του, μ’ αγάπη στην ελληνική γλώσσα και στα ελληνικά γράμματα. Η ίδια η Χάμκω θα πρέπει να γνώριζε να γράφει ελληνικά, αν κρίνει κανένας πρώτα από το γεγονός ότι στην Κόνιτσα σχολειό (κατά βάσιμες πληροφορίες) υπήρχε από τον 17ο αιώνα, (Βλ. Αν. Ευθυμίου Σελίδες απ’ την Ιστορία της Κόνιτσας σελ. 65) αλλά κι από το ότι ο Πουκεβίλλ (όπου παραπάνω σελ. 62) και σε συνέχεια ο Σ. Αραβαντινός (Ιστορία Αλή Πασά, 1895 σελ. 233) κάνουν λόγο για ιδιόχειρη διαθήκη της.

Πάντως, πάλι κατά τον Πουκεβίλλ (όπου παραπάνω σελ. 14) όταν απεβίωσε ο Βελή Μπέης, πατέρας του Αλή και ανέλαβε η Χάμκω τα ηνία της οικογένειας (προφανώς κάτω από τις υποδείξεις και εντολές της) ο Αλής που μέχρι τότε ζούσε απείθαρχα σεριανώντας στα βουνά και δεν άκουγε κανέναν, γίνεται “πειθαρχικός, συμμαζεύεται, εξημερώνεται και μαθαίνει να διαβάσει”. Πράγμα που σημαίνει ότι μαθαίνει ελληνικά γράμματα. Απ’ αυτή και μόνο τη λεπτομέρεια που αναφέρει ένας συγγραφέας που δεν έγραψε μια καλή κουβέντα για τη Χάμκω, γίνεται φανερό η προσπάθεια της Χάμκως, μιας γυναίκας που βρίσκεται ολομόναχη ανάμεσα σε συγγενείς λύκους να στρέψει το πηδάλιο της οικογένειας προς άλλους ορίζοντες. Αναμφισβήτητα η στροφή αυτή στη ζωή του Αλή είναι αποφασιστική. Από τη στιγμή αυτή τη ζωή του την προσανατολίζει, την καθοδηγεί και την κατευθύνει μια Κονιτσιώτισσα, που οι αντίξοες περιστάσεις την κάνουν μαχητική, αποφασισμένη όχι μόνον να επιζήσει η οικογένεια, αλλά και να αναδειχτεί. Να δείξει την δική της προσωπικότητα και την ιδιαιτερότητα της δικής της μεγάλης γεννιάς.

Οι τελευταίες μέρες του Βελή Μπέη που μεθούσε και ξόδευε την περιουσία του, είχαν συσσωρεύσει μέσα της απέραντη ντροπή και ταπείνωση. (Βλ. Πουκεβίλλ ο.π. σελ. 14).

Από τα παραπάνω φαίνεται πως ο Αλής έμαθε γράμματα στο Τεπελένι.

Δεν ξέρω βέβαια που βρήκε ο Σ. Στούπης (βλ. Ηπειρώτες και Αλβανοί 1976 σ. 157) την πληροφορία ότι ο Αλή Πασάς “τα λίγα γράμματα που ήξερε ήταν ελληνικά που είχε μάθει στο χωριό Βήσσανη του Πωγωνίου από παπά δάσκαλο”.

Παρ’ όλον τον ανελέητο διασυρμό που υπέστη η Χάμκω ως μητέρα του Αλή Πασά, (επιρρεπής στην ακολασία, φιλέκδικος και μοχθηρά, δολία, υπεύθυνος για την ανάδειξη στην ψυχή των παιδιών της, ολεθρίων σπερμάτων της θηριωδίας και πλεονεξίας, πόρνη κλπ) από ανθρώπους που δεν είχαν κανένα “καλό” λόγο να πουν για τον Αλή Πασά, κι απέδιδαν όλη τη “βαναυσότητά” του, στη Χάμκω, που κατά κοινή ομολογία τον είχε επηρεάσει, εγώ μελετώντας τους ίδιους και επιμένοντας “σ’ ασήμαντες” για τους λεπτομέρειες ανάμεσα σε ελάχιστα βιογραφικά στοιχεία της, διαπίστωνα ότι όχι μόνον την αδικήσαν, αλλά και διαστρέβλωσαν σκόπιμα την ιστορία. Εμφάνισαν το άσπρο μαύρο, κι αγνόησαν ότι η καλή πλευρά του Αλή Πασά, η αγάπη του για τα γράμματα και τις Τέ-

χνες, το φιλελληνικό του όραμα, η έντονη ανεξιθρησκεία του, η χωρίς δισταγμό συνεργασία του με τους Ρωμιούς κλπ. οφείλεται (τουλάχιστον σαν ψυχική προετοιμασία και διάθεση) στην επιρροή και στον πολιτισμό που έφερε μέσα της η μητέρα του Χάμκω.

Αλλ' ας δούμε όλο το θέμα κάπως προσεχτικότερα.

1) Έχουμε μια γυναίκα "συνηθισμένη" όσο ζούσε ο Βελή Μπέης, πατέρας του Αλή, η οποία "μόλις ο Βελήμπεης πεθαίνει γίνεται άλλος άνθρωπος". Το πρώτο που σκέφτεται είναι πως θα συμμαζέψει απ' τα σοκκάκια τον Αλή για να τον κάνει άνθρωπο, βρίσκοντας δάσκαλο να του μάθει γράμματα που σημαίνει ότι ανάμεσα στους άγριους κι αγράμματους Τόσκηδες του Τεπελενίου δεν έχει χάσει τον προσανατολισμό της. Ξέρει την αξία που έχουν τα γράμματα. Και όχι μόνον αυτό. Όταν ο Αλή πασάς σε στιγμές συγκίνησης αποκαλύπτει στον Πουκεβίλ ότι οι συμβουλές της μητέρας του "πυράκτωναν, ξάναβαν τη φαντασία του" αμέσως καταλαβαίνουμε ότι δεν ήταν μόνο τα γράμματα που άρχισε να μαθαίνει ο Αλής μετά το θάνατο του πατέρα του.

Ήταν κάτι πολύ περισσότερο. Η μάνα του είχε τη δύναμη να ξεσηκώνει, να εμπνέει, να δίνει φτερά στη φαντασία. Είναι προφανής η πρόθεση της Χάμκως να ξεπεράσει το ζόφο και την αγριάδα της κοινωνίας του Τεπελενίου στην οποία ήταν βυθισμένη αυτή και η οικογένειά της.

2) Ο ίδιος ο Πουκεβίλ αναφέρει (σελ. 16) "Όσο ζούσε ο Βελήμπεης, η Χάμκω ήταν μια συνηθισμένη γυναίκα, αλλά μόλις εκείνος έκλεισε τα μάτια, η Χάμκω αμέσως άφησε τις γυναικείες συνήθειες, εγκατάλειψε το αδράχτι, έβγαλε το φερετζέ, έγινε αμαζόνα και πήρε το όπλο στο χέρι". Προφανώς για να υποστηρίξει τα δίκαια των παιδιών της, που ο ίδιος ο συγγραφέας εκθέτει ότι κινδύνευαν, κι όχι μόνον αυτά, αλλά και η ζωή τους.

Η απότομη και μη αναμενόμενη αυτή δραστηριοποίηση της Χάμκως, δείχνει δύναμη, θέληση κι οργανωμένη συνείδηση που αναμφισβήτητα βρίσκεται στο σωστό δρόμο, στη σωστή κατεύθυνση.

Κι από όλα αυτά πρέπει να προσέξουμε ιδιαίτερα ότι "έβγαλε το φερετζέ". Ανεξάρτητα από το ότι αυτό κατά πάσα πιθανότητα ήταν συνήθεια που την έφερε από την Κόνιτσα (εκεί οι Πάνω Κονιτσιώτισσες μουσουλμάνες δεν φορούσαν φερετζέ), για το Τεπελένι ήταν βεβήλωση κι έδειχνε εκτός από ανεξιθρησκεία πρόκληση και περιφρόνηση προς τον ντόπιο πληθυσμό. Που πράγματι την είχε και την έδειχνε. Γι' αυτό λίγο αργότερα οι μουσουλμάνοι Γαρδικιώτες όταν την πιάσαν αιχμάλωτη και την είχαν στα χέρια τους για να την εκδικηθούν και την εξευτελίσουν τόσο σ' αυτή όσο και στη θυγατέρα της Χαϊνίτσα, εκτός των άλλων αθλιότητων, τους φόρεσαν κόσκινο στη θέση του φερετζέ.

Αναμφισβήτητα ένα μεγάλος μέρος από τις περιπέτειές της η Χάμκω στα μέρη αυτά της Τοσκερίας το οφείλει στην περιφρόνηση που έδειχνε στους επιχώριους άρχοντες, κάτι που έφερνε μέσα της από την Κόνιτσα και την οικογένειά της, που όπως είδαμε, το είχαν όλοι οι Πανωκονιτσιώτες ελληνόφωνοι μπέηδες προς τους μπέηδες που προέρχονταν από τη "μέσα Αλβανία", την Τοσκερία κλπ. που τους θεωρούσαν άγριους κι απολίτιστους. Και που στην πραγματικότητα ήταν και το δείχναν.

3) Λίγο αργότερα, όταν ο συγγενής της Κούρτ Πασάς του Μπερατιού με δόλο έπιασε και φυλάκισε τον νεαρό Αλή, απειλώντας ότι θα τον κρεμάσει, η Χάμκω, εξαπόλησε απειλές εναντίον του για πόλεμο μέχρις εσχάτων, γράφοντας σ' αυτόν και την Πασίνα, κατά τον Χατζή Σεχρέτη (Αληπασιάδα, έκδοση Κ.Ν. Σάθα, στις "Ιστορικές Διατριβές", Αθήνα 1870, σελ. 144) "Γιαζίκ'ς την ανθρωπιά σας - Γιαζίκ στο Βεζιράτο σας, - Γιαζίκ και στην Τουρκιά σας..." δείχνοντας έτσι όχι μόνο την απόφασή της να πεθάνει για το παιδί

της, αλλά και την αξιοπρέπεια μιας αρχόντισσας.

4) Τότε φροντίζει η Χάμκω να παντρευτεί ο Αλής την θυγατέρα του Γιαννιώτη Πασά του Δέλβινου, του περίφημου Καπλάν Πασά Λιμποχόβα, την Ελληνόγλωσση Εμινέ.

*“Κόρη σου φέρω μωρ’ Αλή, όπου και ν’ αγαπήσεις
Με την ευχή μου σήμερα όμως να βαργεστήσεις
Μην θέλεις την κατάρα μου, μόν’ θέλε την ευχή μου.
Βαργέστη σ’ απ’ τόν πόλεμο, εσύ μωρέ παιδί μου
- Θέλεις με την κατάρα σου, θέλεις με την ευχή σου
Δεν αντιστέκομαι ποτέ στούτην την προσταγήν σου”*

Χατζή Σεχρέτη (ό. παρ. σελ. 150).

Δεν θέλει πια άλλο πόλεμο ή “πολεμοχαρής” κατά τον άδικο Πούκεβίλ Χάμκω. (Βαριέστησε τον πόλεμο) Και όπως είναι μυαλωμένη, κι έχει μια απαρέσκεια προς τους αλβανόγλωσσους τόσκηδες, συνδέει το γιό της μ’ ένα σπίτι που βρίσκεται στο ίδιο μήκος κύματος μ’ αυτήν.

Μια οικογένεια που προέρχεται από τη δυναστεία των Αρσλάν Πασάδων κι είναι ελληνόφωνη. Κι όχι μόνον αυτό, ο Καπλάν Πασάς τηρεί μια στάση απέναντι στο Τούρκικο σχεδόν επαναστατική (βλ. Πουκεβίλ ό. Παρ. σελ. 23). Κι επί πλέον αντιμετωπίζει το ραγια μ’ έναν ανθρωπισμό πρωτοφανή για τα χρόνια κείνα “είναι θερμός προστάτης των Χριστιανών ενώ φέρεται σκληρά κατά των κακούργων. Βλ. Π. Αραβαντινού ό.π. σελ. 263) Το τέλος της ζωής τόσο του Καπλάν Πασά, όσο και της Εμινέ, επιβεβαιώνει τα παραπάνω. Κι ο μεν Καπλάν Πασά Λιμποχόβα “ηγέτης θαρραλέος και έντιμος εκτελέστηκε ύστερα από διαταγή του Σουλτάνου Σελήμ του Γ’ στα 1787, επειδή αρνήθηκε ν’ αναλάβει μια επιχείρηση τιμωρίας του χριστιανικού πληθυσμού της Χιμάρας. Προτίμησε να πεθάνει παρά ν’ αρνηθεί τις πεποιθήσεις του” (βλ. Αχμέτ Μουφήτ. Αλή Πασάς ο Τεπελενλής, εκ. Ετ. Ηπειρ. Μελετών. Πρόλογος του Ασλάν ντε Λιμποχόβα σελ. στ. Για την καλή συμπεριφορά, πραότητα, αγαθότητα και δικαιοσύνη που επέδειξε ο Καπλάν Πασάς προς τους μη μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Χιμάρας έγραψαν και οι: Π. Αραβαντινός (Χρονογραφία της Ηπείρου 1856, σελ. 261 και 263 τ. 1ος) Σ. Αραβαντινός (Ιστορία Αλή Πασά 1895 σελ. 23-25). Η δε Εμινέ σύζυγος του Αλή Πασά, γνωστή σ’ ολόκληρη την Ήπειρο, για τον ανθρωπισμό της, την πραότητά της και την καλοσύνη της, που κατ’ επανάληψη συγκράτησε τον Αλή Πασά από βίαιες πράξεις πέθανε τελικά από συγκοπή, όταν μεσολάβησε για να σώσει κάποιους Σουλιώτες από κρέμασμα κι αυτό έκανε τον Αλή θηρίο και της φέρθηκε βίαια, φθάνοντας μέχρι πυροβολισμού (Βλ. Πουκεβίλ, όπου παραπάνω, σελ. 220, και όπου σε υποσημείωση αναφέρεται ότι το περιστατικό του θανάτου της Εμινέ έγινε γνωστό σε λεπτομέρειες από αφήγηση του γιατρού του Αλή Πασά Τοζό-νι).

5) Στα ίδια σχεδόν χρόνια και σε μια περίοδο που η Χάμκω βρίσκεται σε πλήρη ρήξη με τους συμπολίτες της, κατοίκους του Τεπελενίου, με τόλμη φιλοξενεί στο σπίτι της τον καταδιωκόμενο από τα πλήθη των μουσουλμάνων και Εβραίων του Αργυροκάστρου και του Τεπελενίου, ερχόμενη σε τρομερή σύγκρουση μ’ όλους τους κρατούντες στην περιοχή, τον Πάτερ Κοσμά, αυτόν που αργότερα εμείς αποκαλέσαμε “Εθναπόστολο” γιατί κήρυττε την ανάγκη να χτιστούν σχολεία και να μάθει ο κόσμος γράμματα.

Όλα τα παραπάνω είναι κάποιες λεπτομέρειες από τη ζωή της άγνωστης κατά τα άλλα Κονιτσιώτισσας Χάμκως, που δίνουν μια εικόνα για κάποιες ιδιότητες και χαρακτηριστι-

κά που τα συναντάμε αργότερα και στον ίδιο τον Αλή Πασά. Κι αναμφισβήτητα είναι τέλεια διαφορετικά από κείνα που οι βιογράφοι του Αλή Πασά φόρτωσαν στην Χάμκω. Αντίθετα τα χαρακτηριστικά αυτά βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία με το πολιτισμικό μόρφωμα που κόμιζε η ίδια η Χάμκω από την Κονιτσιώτικη Κοινωνία, και το μετέδωσε στον Αλή Πασά, σε τρόπο ώστε απόλυτα δικαιολογημένα να μιλάμε, σ' ότι αφορά το πολιτιστικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τον Αλή Πασά, τον κρυμμένο του φιλελληνισμό, την αγάπη του για τα ελληνικά γράμματα, το σεβασμό του στο χριστιανισμό κλπ. πως ο Αλή Πασάς είναι γνήσιο τέκνο και προϊόν της Κονιτσιώτικης κοινωνίας των χρόνων της Τουρκοκρατίας. Το πιο αυθεντικό παράγωγο της Κονιτσιώτικης μουσουλμανικής αριστοκρατίας, απ' την οποία φαίνεται ο Αλήπασας είχε πάρει πολλά φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, αν κρίνει κανένας απ' τις περιγραφές που κάνουν οι περισσότεροι ξένοι επισκέπτες του, μιλώντας για τις ωραίες κινήσεις των χεριών του, τη διαφάνεια της επιδερμίδας του, τον ζεστό τρόπο με τον οποίο τους υποδέχονταν, την ευγένεια με την οποία τους μιλούσε. "Οι τρόποι του.. ήταν αβροί και ευγενικοί, χωρίς ν' απαιτήσει από τους συνομιλητές του το σεβασμό που ταιριάζει στη θέση του. Δεν υπάρχει ούτε στην έκφραση ούτε στην ομιλία του εκείνη η επίσημη και σκληρή απάθεια, που χαρακτηρίζει τους Τούρκους σαν λαό, αλλά περισσότερη ζωντάνια, χιούμορ και αλλαγή στην έκφραση... "Λέει ο Ερρίκος Χόλλαντ, που επισκέφτηκε τον Αλή Πασά το 1813 (βλ. "Ταξίδι στα Ιόνια Νησιά, Ήπειρο, Αλβανία" έκ. Α/φων Τολίδη 1989 σελ. 105).

Ο Αλή Πασάς έγινε τοπάρχης Ιωαννίνων το 1789 και έσπευσε "δι αμεταθέτου γνώμης και δραστηριότητας μεγίστης ίνα τιμωρήσει τους προύχοντας του τόπου, όσοι εδείκνυον αναίδειαν και ανυποταξίαν, ως και επί των προκατόχων αυτού, και ούτως εντός ολίγου επήνεγκεν εις την χώραν ταύτην παντελή παύσιν των αδικιών και αυθαιρεσιών" (Π. Αραβαντινός: Χρονογραφία τ. Α σελ. 277).

Κατά τον Χατζή Σεχρέτη "Ο λύκος με το πρόβατο, τα δύο βόσκουν αντάμα".

Το ίδιο είχε κάνει και λίγο πριν, όταν ήταν Πασάς των Τρικάλων "και από Καρβουνίων ορέων μέχρι των Θερμοπυλών η τάξις και η ασφάλεια ανεφάνησαν εις βαθμόν μέχρι της εποχής εκείνης άγνωστον. Σ. Αραβαντινός (ό.π. σελ. 42).

Και στα μεν Γιάννινα "Πρώτιστον αυτού έργον υπήρξεν η περιστολή των ατάκτων και ατιθάσων στοιχείων, ήτοι των Σιπαχίδων και Αλβανών και κατ' εξοχήν των εξ Αργυροκάστρου, των δια πολυειδών καταχρήσεων και αδικιών καταπονούντων τους Χριστιανούς κατοίκους εν μέση ημέρα πολλάκις απογυμνούντων, μαστιγούντων και φονευόντων και εις τοσούτον θρασύτητος προβάντων ώστε ν' αρπάζωσι τους παίδας και τα κόρας των χριστιανών όσαι διεκρίνονταο επί κάλλει". (Σ. Αραβαντινός ό.π. σελ. 56).

"Κατ' εξοχήν των εξ Αργυροκάστρου" τονίζει ο συγγραφέας, για να δείξει πως ο Αλή Πασάς, πρώτα τιμωρεί τους συμπατριώτες του, αυτούς που τους ξέρει καλά, αυτούς που έχουν κάψει και τη δική του γούνα.

Στη δε Θεσσαλία σε συνεργασία με χριστιανούς οπλαρχηγούς (Δ. Παλαιολογόπουλο, Καναβό κλπ) εξόντωσε τις ληστρικές συμμορίες που λυμαίνονταν τον κάμπο, κάλεσε τους προύχοντες Οθωμανούς "τους επηρμένην έχοντας την οφρύν υπό το κράτος της τέως αναρχίας και ανήγγειλεν αυτοίς ότι υπό την διοίκησιν αυτού εις ουδένα θα επιτρέψη την ελαχίστην παρεκτροπήν μεταβάς δε εις την Λάρισαν μετήλθε την ιδίαν γλώσσαν και προς τους ισχυρούς Μπέηδας της πόλεως ταύτης και προς τους Γενιτσάρους καταδιώξας και τιμωρήσας αυστηρότατα πολλούς εξ αυτών..." Και το αποτέλεσμα ήταν "πλείσται οικογένειαι χριστιανών προσφυγούσαι ένεκα των ανηκέστων δεινών... εις τας γειτονικάς επαρ-

χίας “να επανέλθουν στις εστίες των. Καθώς δε εξομολογείται ο ίδιος ο Αλήπασας “Είδον αμέσως ότι οι μόνοι αληθείς επαναστάται και κλέπται ήσαν αυτοί οι Οθωμανοί...” (βλ. Σ. Αραβαντινός, ό.π. σελ. 41,42).

Την ίδια εποχή και υπό την επιρροή των παλιών παραιnéσεων επιθυμιών, συμβουλών και του εν γένει πνεύματος της μάνας του Χάμκως, ο Αλή Πασάς χτυπάει και διαλύει κυριολεκτικά τους Μπέηδες της Καραμουρατιάς που λυμαίνονταν τους χριστιανούς αλλά και τους μουσουλμάνους της επαρχίας Κόνιτσας, παλιά πληγή όπως ξαναείπαμε για τους πολιτισμένους Πανωκονιτσιώτες μπέηδες, απ’ τους οποίους προέρχονταν και η μάνα του, και μαζί μ’ αυτούς χτυπάει και τους άλλους μπέηδες της Κόνιτσας, που όπως ξέρουμε προέρχονταν από την Κολώνια και το Νταγκλί, είχαν εγκατασταθεί κυρίως στην Κάτω Κόνιτσα και είχαν μετατραπεί σε αληθινούς “τυραννίσκους και ολετήρες, πολλά διαπράττοντας ατιμώρητα κατά των ταλαιπώρων χριστιανών ραγιάδων” (βλ. Σ. Αραβαντινός ό.π. σελ. 77-78). Και έτσι απαλλάσσει διά παντός την περιοχή αυτή και τις γειτονικές από την αφόρητη “μάστιγά των”.

Τότε είναι που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Βιέννης (30 Δεκεμβρίου 1791) το κείμενο που την αρχή του δημοσιεύσαμε προηγούμενα και που αναγκαζόμαστε τώρα να το επαναλάβουμε (ολόκληρο) εξ αιτίας του ενδιαφέροντος που έχει, όχι μόνο από απόψεως χρόνου αλλά κυρίως γιατί προέρχεται από μέρος (τη Βιέννη) του εξωτερικού και δεν υπήρχε περίπτωση να είναι επηρεασμένο. (Βλ. Εφημερίς της Βιέννης, έκδοση Ακαδημίας Αθηνών 1995 Επιμέλεια: Λ. Βρανούσης, τόμος Αος τεύχος 105, 30 Δεκ. 1791).

“Γραφαί από πολλά μέρη της Ρούμελης κηρύττουν την ευτυχίαν των ραγιάδων υπό την Ηγεμονίαν του Υψηλοτάτου Ηγεμόνος πάσης της Ηπείρου και Πασιά των Ιωαννίνων Αλήπασα Βελήπασια. Η υψηλότης του αφ’ ου έκαμεν εις εκείνα τα μέρη να απολαμβάνουν οι χριστιανοί μίαν άκραν ειρήνην και ελευθερίαν, ηθέλησε να τους ελαφρώση και από τα δοσίματα και εξωτερικάς αδικίας και συμφωνώντας μαζί τους ένα διορισμένον ελαφρόν δόσιμον, όπου του το δίδουν δυο φορές τον χρόνον με την ησυχίαν τους, εσήκωσεν να μην είναι τελείως Γκοσζιάμ μπασίδες, Καπσμάλιδες και οι τοιούτοι, αξιώνοντας η Υψηλότης του μόνον ένα άρχοντα της πόλεως Ιωαννίνων, προεστώτα του Ζαγορίου και όλων των περίξ χωρίων, τον κύριον Ιανούτσον Αλεξίου, δια να κυβερνήση αυτήν την υπόθεσιν. Όθεν εις τα Ιωάννινα ευρίσκεται ο λαός εις μεγάλην χαράν, επειδή και τα δοσίματά των είναι ασυγκρίτως ολιγότερα, ήγουν το 1/5 από το τι έπρεπε να δώσουν πρωτύτερα. Όλαις οι πολιτείες και χώρες της Ρούμελης αφ’ ου και ήκουσαν ετούτο το άξιον της Υψηλότης του κατόρθωμα χαίρονται ελπίζοντας να απολαύσουν και αυτοί μίαν τέτοιαν σοφήν και φρόνιμον διάταξιν και προστρέχουν θεληματικώς εις την σκέπην του ύψους του”.

Δεν θα επιμείνω περισσότερο στην καταγραφή γεγονότων που δείχνουν την υπεράνθρωπη προσπάθεια του Αλή Πασά (πολλές φορές με ακρότητες, βαρβαρότητες, αποδεκτές ίσως για κείνα τα άγρια χρόνια της Τουρκοκρατίας, ή μέσα σ’ ένα καθεστώς διαφωτισμένου δεσποτισμού, γιατί αναμφισβήτητα τέτοιο ήταν το καθεστώς του Αλή Πασά, όπως του Μεγάλου Πέτρου, της Μεγάλης Αικατερίνης και του Μεγάλου Φρειδερίκου (βλ. Τάσου Βουρνά, πρόλογος στο βιβλίο του Χόλλαντ που προανέφερα σελ. 10) πάντως κάθετα απαράδεκτες για τη σημερινή μας εποχή).. για να δημιουργήσει μέσα στο χάος της οθωμανικής αυτοκρατορίας ΚΡΑΤΟΣ, γιατί όλα αυτά έχουν πολλές φορές γραφεί και θα χρειάζονταν τόμοι ολόκληροι, να ξαναγραφούν.

Θα περιοριστώ να καταχωρήσω απόσπασμα από κείμενο (Λόγος προς τον περιβόητον Βεζύρη Αλή Πασά των Ιωαννίνων προτρεπτικός προς αποκατάστασιν Σχολείου Ελληνι-

κού εν τω Ζαγορίω) που κι αυτό γράφτηκε εκτός περιοχής Αλή Πασά, αλλά περί το τέλος της ζωής του Βεζύρη ήτοι στο Βουκουρέστι, 15 Ιανουαρίου 1820, από τον Νεόφυτο Δούκα, τον γνωστό διδάσκαλο του γένους, κληρικό και λόγιο, που γεννήθηκε στα Πάνω Σουδενά το 1760.

“... Εις τους απερασμένους καιρούς προ τριάκοντα πέντε χρόνων ήτον ο τόπος όλος εις αρπαγήν και αφανισμόν, κλέπται εις τους δρόμους, κλέπται εις τα βουνά, σκοτωμοί εις τα, πόλεις, σκοτωμοί εις τας χώρας, πανταχού δυστυχία και αφανισμός ανθρώπων. Τούτο βλέποντας ο θεός ηθέλησε να το διορθώσει και να μας στείλει εξουσιαστήν τόσον άξιον, όσον και τα κακά ήταν μεγάλα. Έστειλε λοιπόν εις ημάς ύστερα από τόσα κακά, τον υψηλότατον και εξακουσμένον εις όλον τον κόσμον Βεζύρη Αλή Πασάν, και του έδωκεν εξουσίαν να παιδεύει τους κακούς και να ευεργετεί τους καλούς. Να ολιγοστεύει τα κακά και να αυξάνει τα καλά, το οποίον και έγινε ευθύς εις όλα τα μέρη αυτού. Από εδω λοιπόν τι βλέπομεν; Βλέπομεν τα βουνά ημερώτερα από τους λόγκους και τους λόγκους από τους κάμπους. Και μέσα εις τας χώρας ειρήνην και ησυχίαν. Ο πτωχός δεν πνίγεται πλέον από τον πλούσιον. Ο μικρότερος δεν καταπατείται από τον μεγαλύτερον. Ο οδοιπόρος δεν έχει χρείαν από φυλακάτορες να περάσει τα αδιάβατα δάση. Ας έχει ασήμι, ας έχει φλωρί φορτωμένον, το ηξεύρει ότι είναι ιδικόν του, απερνά τον δρόμον του άφοβα την ημέραν ίσα με την νύκταν, και την νύκταν ίσα με την ημέραν...”.

“Τριάκοντα πέντε χρόνια”, λέει πέρασαν από τότε που εμφανίστηκε ο Αλή Πασάς κι όλα μέσα σ’ αυτά τα τριάκοντα πέντε χρόνια άλλαξαν. Κι αυτό είναι το έργο του Αλή Πασά.

“Βέβαια” γράφει στον πρόλογο του βιβλίου “Αλή Πασάς ο Τεπελενλής του Αχμέτ Μουφίτ (που αναφέραμε) ο κ. Κώστας Π. Βλάχος, “δικαιολογημένη είναι η ευαισθησία μας απέναντι στις αγριότητες και στα εγκλήματα που διέπραξε (ο Αλής Πασάς) σε βάρος των ομοεθνών μας. Αυτή όμως η συναισθηματική συμπεριφορά μας δεν πρέπει να επηρεάζει την αντικειμενική κρίση σχετικά με τις θετικές πλευρές των δραστηριοτήτων του, που είχαν ευεργετική επίδραση στην πνευματική ανέλιξη, αλλά και την εθνική μοίρα της Ελλάδας”.

“Έτσι δεν πρέπει να λησμονιέται ότι πολλά στελέχη της Επανάστασης” γράφει παρακάτω ο κ. Βλάχος, “φοίτησαν στην στρατιωτική σχολή των Ιωαννίνων”, (αναφέρεται στους Ανδρούτσο, Καραϊσκάκη, Διάκο, Πανουριά, Μάρκο Μπότσαρη κ.λπ) “Και ο Αλής εμπιστεύονταν σ’ Έλληνες σημαντικές διοικητικές θέσεις, έτσι που η Αυλή των Ιωαννίνων έγινε για τους Έλληνες εξαίρετο πολιτικό και στρατιωτικό σχολείο” (Εδώ ο κ. Βλάχος αναφέρεται στο Μάνθο Οικονόμου, Γεώργιο Τουρτούρη, Αλέξη Νούτσο, Σπύρο Κολοβό, Αθ. Ψαλίδα, Σταύρο Τσαπαλάμο, Κωνσταντίνο Μαρίνογλου, Χριστόδουλο Μαρίνου (Μαρίνογλου) Δημ. Δρόσο, Θεόδωρο Μπαζάκα, Ιωάν. Μονοβάρδα, Νικόλαο Μίχο, Μάρκο Δαμιράλη, Δημήτρη Λογοθέτη, Χρήστο Κίνα, Αθ. Λοιδωρίκη, Ασημάκη Κροκίδα, Μιχ. Βραζέλη, Γεώργιο Ροντήρη, Αναγνώστη Ροντήρη, Ιωάννη Κωλέττη, Κώστα Βουρμπιανίτη, Στεφ. Δούκα, Αναγνώστη Καρπενησιώτη κ.λπ.).

Μακρύς μακρύτατος κι ατελείωτος ο κατάλογος των ελλήνων συνεργατών, βοηθών και συμβούλων του Αλή Πασά. Θα μπορούσαμε βέβαια σ’ αυτούς να προσθέσουμε και τους γιατρούς του Γεώργιο Σακελλάριο, τον Κυρίτση Καραγιάννη, τον Μεταξά, τον Βηλαρά, τον Ταλιαπέρα, τον Λουκά Βάγια, τον Κάβρα, τον Πασχάλη, τον Δονά, κλπ, μερικοί από τους οποίους είχαν και λογοτεχνικές δάφνες. Το δίχως άλλο αγαπούσε τους Έλληνες ο

Αλής και τους είχε εμπιστοσύνη. Κι όπως γράφει ο απόγονος της οικογένειάς του Ασλάν ντε Λιμποχόβα (βλ. ό.π. σελ. ε' στο έργο του Αχμέτ Μουφίτ) ο Αλής "αγαπούσε ειλικρινά και την Ελλάδα..." Επιρροή κι αυτό της μάνας του.

Τελικά ο κ. Βλάχος προσθέτει στα παραπάνω ότι "Πρέπει να μνημονεύσουμε ότι στα χρόνια του (τα χρόνια του Αλή Πασά) τα Ιωάννινα ήταν η πνευματική πρωτεύουσα του Ελληνισμού και η ανταρσία του δημιούργησε τις πιο πρόσφορες συνθήκες για την πραγματοποίηση των σχεδίων της Φιλικής εταιρείας". Εδώ αναφέρεται ο κ. Βλάχος στη μεγάλη ακμή που γνώρισαν την εποχή του Αλή Πασά τα σχολεία στα Γιάννινα, τα οποία κατά τον Άγγλο Γουίλλιαμ Μάρτιν Λήκ. (βλ. *Travel's in Northern Greece*, 1835, Βλ. 149 οφείλονται στα κηρύγματα του Κοσμά του Αιτωλού και στην μεγάλη ενθάρρυνση που είχαν αυτά από τον ίδιο τον Βεζύρη, ο οποίος συνιστούσε στους Δεσποτάδες, και τον γεροδάσκαλο Μπαλάνο να δώσουν μεγάλη σημασία στη διδασχία των παιδιών, να δίνουν το καλό παράδειγμα, και να μην αμφιβάλλουν ότι θα έχουν συμπαραστάτην τους τον ίδιο τον Αλή Πασά.

Είναι η εποχή που τα Γιάννινα ήταν πρώτα στ' άρματα, στα γρόσια και τα γράμματα. Είναι η εποχή του μεγάλου Ψαλίδα, του Αρχιδιδάσκαλου της Καπλανείου. Η εποχή που διδάσκονται στα Γιάννινα, όπως και στην προηγμένη Ευρώπη οι φυσικές επιστήμες αρκετά θεαματικά τις περισσότερες φορές, τα προοδευτικώτερα φιλοσοφικά συστήματα του καιρού κείνου, καλλιεργείται η ελεύθερη σκέψη, παρέχεται ζωντανή μάθηση κι όλα αυτά στη ζωντανή απλή γλώσσα (βλ. Λ. Βρανούση. Αθανάσιος Ψαλίδας. Ηπειρωτ. Εστία, έτος 1952, σελ. 349). Είναι η εποχή που το παλιό παλεύει με το καινούργιο, η Καπλάνειος σχολή με την Μπαλαναία Σχολή. Ο Ψαλίδας με τους Μπαλάνους, οι οποίοι "εμποδίζουν τα παιδιά να μαθαίνουν ευρωπαϊκάς διαλέκτους διότι γέμουσαι από άθεα βιβλία, κάμνουσι να αθειίσουν όσοι τας μανθάνουσι").

Στο "Λόγιο Ερμή" της Βιέννης (1 Μαρτίου 1817) ο Γιαννιώτης μαθητής, (κατά πάσα πιθανότητα του Ψαλίδα) Δημήτριος Αθανασίου γράφει "... ημείς λέγω οίτινες και περισσότερους τρόπους παρά τους άλλους έχομεν, και την είς την μάθησιν υπεράσπισιν και προστασίαν του υψηλοτάτου ημών Αυθέντου απολαμβάνομεν, όστις ως ήδη γνωστόν τοις πάσιν, απέστειλεν εις την σοφήν Ευρώπην ίδια του έξοδα τόσους νέους δια να σπουδάσωσι και προ μικρού ετοιμάζετο να στείλει τρεις ευφυείς εις την Λόνδραν, δια να εμπορέσει ποτέ να εισάξει εις την επικράτειάν του τας επιστήμας και τέχνας και να αποκαταστήσει την καθέδραν του λαμπράν και περίβλεπτον...".

Είδαμε παραπάνω ότι ο Άγγλος Λήκ βλέπει πίσω από την ανάπτυξη των γραμμάτων και της παιδείας, αυτής της παιδείας εδώ στα Γιάννινα, κάτω από την προστασία και την προώθηση του Αλή Πασά, τα κηρύγματα του Πάτερ Κοσμά, και μεις ξαναφέρουμε στη μνήμη μας τη φιλοξενία του Πάτερ Κοσμά, από τη Χάμκω στο Τεπελένι, τη συνάντηση που η Χάμκω επεδίωξε κι επέτυχε ανάμεσα στον Αλή και τον Κοσμοκαλόγερο Πάτερ Κοσμά, την ανακομιδή της Κάρας του Κοσμά στη Γιαννιώτικη μεγάλη τελετή που της έκανε ο Αλής και τελικά τη δραστική απόφαση της Χάμκως ν' αποσπάσει τον Αλή απ' τα βουνά και να τον βάλει κάτω να μάθει γράμματα, όταν αυτό πέρασε από το χέρι της.

Η τελευταία φράση του κ. Βλάχου που αναφέραμε παραπάνω ("η ανταρσία του Αλή Πασά, δημιούργησε τις πιο πρόσφορες συνθήκες για την πραγματοποίηση των σχεδίων

της Φιλικής Εταιρίας”) μας φέρει στο μυαλό όχι μόνο την αδυναμία του Τούρκικου Κράτους ν’ αντιμετωπίσει ταυτόχρονα τις δυο ανταρσίες (Τον Αλή Πασά και την Ελληνική Επανάσταση) αλλά και το γεγονός ότι τα Γιάννινα στα χρόνια του Αλή Πασά γίνονται το Ελλαδικό κέντρο των επαναστατικών απελευθερωτικών κινήσεων των υπόδουλων Ελλήνων, από την εποχή του Ρήγα. Ο Περραιβός (σύντροφος του Ρήγα) αλληλογραφεί με τον Ψαλίδα κρυπτογραφικά. Γίνεται λόγος για κάποια Εταιρία και κάποιους αδελφούς, κι αυτό πριν ακόμα από τη Φιλική Εταιρεία. Ο Χριστόφορος Περραιβός στο βιβλίο του “Σύντομος βιογραφία του αιιδίμου Ρήγα Φεραίου του Θετταλού” (Αθήνα 1860 σελ. 42), αναφέρει ότι “Συνομιλών εν Κερκύρα μετά του αιιδίμου Α. Ψαλίδα, διδασκάλου των Ιωαννίνων, περί των συμβάντων του Ρήγα, ήκουσα παρ’ αυτού ότι ο Αλή Πασάς μαθών την αποστολήν του Ρήγα εις τον εν Βελιγραδίω Πασάν, έγγραψε μ’ επίτηδες ταχυδρόμον προς αυτόν παρακαλών να τω κάμει την χάριν πέμπων αυτόν εις Ιωάννινα”. Ο ίδιος ο Ψαλίδας είχε εξομολογηθεί στον Περραιβό ότι είχε προηγηθεί κίνηση στα Γιάννινα Ελλήνων πατριωτών για τη σωτηρία του Ρήγα, από την οποία επηρεάστηκε ο Αλή Πασάς. “Η Φιλική Εταιρεία υπολογίζει πολύ και προσδοκά πάμπολλα από τους πατριωτικούς κύκλους των Γιαννίνων. Στην αυλή του Αλή Πασά και γύρω της είναι συγκεντρωμένες πολλές εθνικές δυνάμεις που θα δώσουν χρήσιμους παράγοντες στο σχεδιαζόμενο αγώνα... Στα 1818 έχουν ήδη κατηχηθεί στο μεγάλο μυστικό όλοι οι πατριωτικοί κύκλοι των Γιαννίνων, και η κατήχηση προχωρεί τολμηρά κι ως το στενό περιβάλλον του Αλή Πασά.

Κάποιοι τολμηρότεροι αποφασίζουν να προσηλυτίσουν τον ίδιο το Βεζύρη αλλά η φρόνηση των συνετών Ηπειρωτών τους αποτρέπει (βλ. Λ. Βρανούση ό.π. σελ. 386). Κι έτσι ο Πεθερός (έτσι αποκαλούνταν κρυπτογραφικά ο Αλή Πασάς κατά τον μυστικό κώδικα της Φιλικής Εταιρείας), μένει, απ’ έξω.

Στα Ζαγοροχώρια φαίνεται πως έχει εγκατασταθεί η Κεντρική Επαναστατική Οργάνωση που καθοδηγεί τον εθνικό αγώνα στην Ήπειρο, όταν άρχισαν οι εχθροπραξίες των Τούρκων κατά του Αλή Πασά.

Ήταν τόσο εμφανείς οι δραστηριότητες των Φιλικών στα Γιάννινα και τόσο απροσχημάτιστη η ανοχή της εξουσίας απέναντι στην απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων, ώστε λίγο επειδή είχε γυναίκα του την Κυρά Βασιλική και της έφερνε παπά κάθε Κυριακή στο σεράϊ του για να τη λειτουργήσει, λίγο γιατί τιμούσε τους Χριστιανούς άγιους και ενίσχυε τις εκκλησίες και τα μοναστήρια, λίγο γιατί τον Ιούλιο του 1821 στη γιορτή του Σεκέρ Μπαϊραμί στο τέλος του Ραμαζανιού κατάστρεψε, σκοτώνοντας περίπου τριακόσιους πιστούς που είχαν πάει εκεί να προσευχηθούν, διαδόθηκε στα Γιάννινα κι έγινε πιστευτό ότι ο Αλή Πασάς βαπτίστηκε και πως η κυρά Βασιλική τον έβγαλε Αλέξαντρο (βλ. Α. Μουφίτ ό.π. σελ./ 135), Στο Τουρκικό δε κράτος είχε σχηματιστεί η ακράδαντη πεποίθηση ότι πίσω απ’ την εν τω μεταξύ εκραγείσα Ελληνική Επανάσταση βρίσκεται ο Αλής, ότι τη βοηθάει με χρήματα και ότι εν πάση περιπτώσει υπάρχουν σχέσεις, γίνονται επαφές και συσκέψεις ανάμεσα σ’ εκπροσώπους της Φιλικής εταιρίας και του Αλή. (βλ. Μουφίτ. ό.π. σελ. 126, 139, 163 κλπ.).

Γεγονότα δηλαδή και προθέσεις που ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα.

.....

Στις 24 Ιανουαρίου 1822 αποκεφαλίστηκε ο Αλή Πασάς στο Μοναστήρι του Παντελεή-

μονος στο νησί των Ιωαννίνων.

Αναλύοντας την προσωπικότητά του βρίσκουμε ότι μέσα σ' αυτόν υπάρχουν δυο φύσεις. Θάλεγε κανένας ασυμβίβαστες μεταξύ τους.

Από τη μια μεριά ο θηριώδης, ο αδίσταχτος, ο δολοφόνος, ο ληστής, ο άγριος, ο αυθαίρετος.

Κι από την άλλη αυτός που αγαπάει τα γράμματα, τις τέχνες και τις επιστήμες, ο ηγέτης, ο πολιτικός με τη διορατικότητα, ο ανεξίθρησκος, αυτός που αγωνίζεται για την ευταξία, ο φιλόδοξος.

Κι όπως είναι δύο οι ρίζες του, οι οικογενειακές του καταβολές έντονα δυναμικές, οι αντίξοες συνθήκες μέσα στις οποίες μεγάλωσε, τρομερά καταπιεστικές οι συναισθηματικές καταστάσεις από τις οποίες πέρασε ώσπου να διαμορφωθεί ο χαρακτήρας του, βάρβαρες οι απαιτήσεις και οι καταναγκασμοί των κοινωνικών ταμπού της Τοσκαρίας που κρατούσαν σε μόνιμο παροξυσμό την φαντασία του, θα μπορούσα να ειπώ ότι για την πρώτη φύση του Αλή είναι καθ' ολοκληρία υπεύθυνο το "γένος", η πατριά, η φάρα δηλαδή των Μέτσο-Χούσου και η πρωτόγονη κοινωνία του Τεπελενιού και της Τοσκαρίας.

Για τη δεύτερη όμως φύση του Αλή είναι αναμφισβήτητα υπεύθυνη και καθοριστική η μητέρα Χάμκω, η οικογενειακή της ανατροφή, η κουλτούρα της Κονιτσιώτικης κοινωνίας της οποίας ήταν φορέας η Χάμκω και ο δυναμισμός της που φύτρωσε κατά τη διαδικασία της επιρροής κάτω από το θιγμένο κοινωνικό γόητρο και το πείσμα ξεπεράσματος της ταπείνωσης.

Είναι φανερό πως όλη η παραπάνω μελέτη μου είχε σα σκοπό να προσκομίσει αυτό το νέο στοιχείο, που από όσα ξέρω, μέχρι σήμερα κανένας δεν το είχε επισημάνει. Όλοι περιορίζονταν να θεωρούν την Χάμκω μια αλβανή, άγρια, χωρίς παράδοση, χωρίς κουλτούρα γυναίκα, υπεύθυνη αποκλειστικά για την άγρια, εκδικητική, αδίσταχτη φύση του Αλή.

Και σταματώ εδώ, επανερχόμενος σ' ένα μικρό κομμάτι του Πουκεβίλλ (ό.π. σελ. 14) το οποίο μεταφράζω από το γαλλικό πρωτότυπο.

"Αυτές τις λεπτομέρειες τις έχω από τον ίδιο το βεζύρη Αλή από τις οποίες οι κυριότερες ιδιαιτερότητες της ζωής του, μου έχουν επιβεβαιωθεί από έναν άνθρωπο που τον ακολούθησε από την πολύ τρυφερή νεότητά του". (Σε παραπομπή αναφέρεται το όνομα του ανθρώπου αυτού, λέγεται Ιερώνυμος ντε λα Λάνς, ευγενής από τη Σαβοά, που μια ατυχία τον υποχρέωσε να εγκαταλείψει τον τόπο του και να καταφύγει στο Βελλή Μπέη. Τον γνώρισε το 1806 γέρο εκατοντάχρονο, που έκανε το γιατρό στα Γιάννινα, όπου πέθανε). "Το πνεύμα του το ζωηρό, μου έλεγε ο γεροντάκος πρόβαλε μόλις βγήκε από το χαρέμι. Γιατί παρατηρούσε κανένας σ' αυτόν μια ζωηρότητα και ενεργητικότητα που δεν είναι συνηθισμένα στους νέους Τούρκους φυσικά επηρμένους και μ' ένα τρόπο σύνθετο. Από τη στιγμή που μπορούσε να ξεφεύγει από το πατρικό σπίτι το έκανε για να τρέχει στα βουνά, πάνω στα οποία περιπλανιόταν μές στα χιόνια και τα δάση.

Μάταια ο πατέρας του ήθελε να του επιστήσει την προσοχή. Τόσο πεισματάρης όσο και απείθαρχος ξέφευγε από τα χέρια του ανθρώπου που τον παρακολουθούσε και τον πρόσεχε (το Λαλά του) τον οποίο κακομεταχειριζόνταν μια κι ήταν βέβαιος ότι δεν θα ετιμωρείτο. Τελικά μόνον σαν έγινε έφηβος, και είχε πεθάνει ο πατέρας του έμαθε να

διαβάζει και φάνηκε να εξημερώνεται. Γύρισε την αγάπη του προς τη μητέρα του, και υπέκυψε στις εύκολες θελήσεις της. Και δεν είχε πλέον κανένα άλλο νόμο παρά μόνο τις συμβουλές της...”. Δεν συνεχίζω, γιατί παρακάτω ο Πουκεβίλλ αρχίζει τις κακίες του και τις συκοφαντίες για τις οποίες πάρα πολλοί ιστορικοί αργότερα τον κατέκριναν.

Κι όταν πρωτοδιάβασα το παραπάνω κείμενο, αλλά και τώρα, αναρωτήθηκα και αναρωτιέμαι: Τι θα γίνονταν ο Αλή Βελής αν δεν πέθαινε ο πατέρας του τότε, και δεν αναλάμβανε η μητέρα του το κουμάντο του σπιτιού. Δεν θα γίνονταν ο Αλής ένα αγρίμι έρμαιο στη φύση του και σ’ όλες τις θηριωδίες και τις αγριότητες του κοινωνικού περιγυρου της Τοσκερίας;

Η θέση του Ισοκράτη ήταν πως “Έλληνες είναι όσοι έχουν Ελληνική Παιδεία και όχι μόνον όσοι έχουν Ελληνική καταγωγή”.

Την περίπτωση μας βέβαια των Μπέηδων της Κόνιτσας κλπ. θα πρέπει να τη δούμε συγκριτικά. Μιλάμε για μια παιδεία - καλλιέργεια στοιχειώδη κείνων των χρόνων. Σκοτεινών και δύσκολων. Παιδεία όμως και καλλιέργεια παραδοσιακά ελληνική. Όμοια με την παιδεία-καλλιέργεια της συνυπάρχουσας κοινωνίας, που δεν είναι ούτε Τούρκικη ούτε Αλβανική.

Περισσότερο θάπρεπε να μιλάμε πως Έλληνες είναι όσοι μετέχουν μιας κοινωνίας με Ελληνικό Πολιτισμό, μ’ Ελληνικό πνεύμα, μ’ Ελληνική συνείδηση. Και τέτοια ήταν η Κοινωνία της Κόνιτσας μέσα στην οποία έζησαν και μεγάλωσαν οι Μπέηδες της Κόνιτσας, η Χάμκω και μέσω αυτής και ο Αλή Πασάς.

Το πνεύμα αυτό, η συνείδηση αυτή δεν έσβησε τετρακόσια ολόκληρα χρόνια μαύρης σκλαβιάς, μέσα από τρομερές ιστορικές περιπέτειες, καταπιέσεις, προσπάθειες αλλαξοπιστίας, γιαννιτσαρισμού, μέσα από σωρεία γνωστών και άγνωστων φυλετικών αναμιξέων και αλλαγών.

Και επανέρχομαι υπενθυμίζοντας το κείμενο του Γάλλου βαρώνου Τότου που αναφέρει ο Π. Αραβαντινός (Χρονογραφία τ. Α΄ σελ. 227). Στον πόλεμο του Σουλτάνου κατά του Χάνου της Κριμαίας (1769), εποχής δηλαδή που ζει και είναι σε πλήρη δράση ο Αλή Πασάς), ανάμεσα στους διάφορους πολεμιστές που είναι συγκεντρωμένοι στο στρατό του Σουλτάνου, ο βαρώνος (που βρίσκονταν εκεί σαν εκπαιδευτικός - οργανωτής του Τούρκικου πυροβολικού) ανακαλύπτει δυο Σπαχήδες απομονωμένους, που σε γραικική γλώσσα έλεγαν τα βάσανά τους μεταξύ τους. Οι παραπάνω, όταν λίγο αργότερα εξοικειώθηκαν κατά κάποιο τρόπο με το Γάλλο βαρώνο, του εξομολογήθηκαν ότι είναι Ηπειρώτες “πραγματικώς χριστιανοί, και ότι κατ’ επιφάνειαν μόνον εδεικνύοντο τουρκίζοντες, ίνα διατηρήσωσι το προγονικόν τιμάριον των κλπ”. Για τον γνωρίζοντα την Ηπειρωτική ιστορία, δεν είναι δύσκολο να βγάλει εύκολα το συμπέρασμα ότι οι δυο αυτοί Σπαχήδες μ’ αυτά τα χαρακτηριστικά (Ελληνόφωνες, κρυπτοχριστιανοί κλπ) δεν μπορούσε παρά να είναι Γιαννιώτες ή Κονιτσιώτες μπέηδες, δηλαδή ένας από τους συγγενείς ή από τον οικογενειακό κύκλο και περιβάλλον της Χάμκως.

Απ’ αυτό τον κύκλο και περιβάλλον που διατήρησε μέσα του άσβεστο το ελληνικό πνεύμα και την Ελληνική συνείδηση.

Όταν στοχάζομαι την ιστορική μας συνέχεια, τον Ελληνισμό μας, που διαρκεί χιλιάδες χρόνια, είναι αδύνατο να τον δω σα μια βιολογική συνέχεια. Πάντοτε τον βλέπω,

τον συλλαμβάνω, τον οραματίζομαι σα μια συνέχεια συνείδησης, πνεύματος, πολιτισμού. Αλλοιώτικα, θα πρέπει να μιλάω και για καθαρότητα αίματος, για φυλετικές αρετές, για ράτσες κυρίαρχες... κι άλλα εμετικά διάφορα φασιστικής προέλευσης. Εδώ όμως κάνουμε Ιστορία κι όχι ζωολογία καθώς είπε κι ο μακαρίτης μεγάλος Ιστορικός Νίκος Σβορώνος.

Κι είναι φανερό ότι με το κείμενο που προηγήθηκε προσπάθησα να δείξω ότι το μεγαλύτερο μέρος από τα αξιόλογα και πλέον σημαντικά για τον πολιτισμό στοιχεία που εκόμισε ο Αλή Πασάς στην Ιστορία του χώρου στον οποίο κυριάρχησε (σε μια εποχή ζόφου και χάους) όπως είναι ο φιλελληνισμός του, με την έννοια της εκτίμησης και θαυμασμού των δυνατοτήτων του ελληνισμού κείνης της εποχής, η συνείδηση της Διοικητικής ευταξίας, η ανάγκη αντικειμενικής δικαιοσύνης, η ενίσχυση της ανάπτυξης και καλλιέργειας των γραμμάτων (των ελληνικών γραμμάτων) και της επιστήμης, η ανεξιθρησκεία, το άνοιγμα της κοινωνίας και του κράτους στην άμεση επαφή και επικοινωνία με τις πολιτισμένες τότε κοινωνίες της Δυτικής Ευρώπης κλπ. είναι στοιχεία που και άγνωστα ήταν στο Τούρκικο, αλλά και όπου εμφανίζονταν χτυπιόταν ανελέητα από το Τούρκικο κατεστημένο, και τα οποία έγιναν πολιτικές επιδιώξεις και οράματα του Αλή Πασά λόγω της ελληνικής συνείδησης, πνεύματος και παιδείας (στην γενικότερη της μορφή), που έφερε μέσα της η Χάμκω, η Κονιτσιώτισσα Χάμκω, στην οποία κατά την ομολογία του ίδιου του Αλή Πασά ώφειλε τα πάντα.

Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

Το τριώροφο κτίριο που στεγάζεται το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, πλήρως ανακαινισμένο και εκσυγχρονισμένο.

Εμβαδόν κτιρίου 380 τετρ. μέτρα.

Εμβαδόν οικοπέδου 1.300 τετρ. μέτρα.

Συντελεστής δομήσεως 0.80.

Οικοδομούνται συνολικά 1.040 τετρ. μέτρα συν τα ημιυπόγεια.

Πληροφορίες:

Τηλ. **01-7517136, 01-7525301**

Τα Ντολιά

από τον Νικ. Χ. Ρεμπέλη Φιλολόγο

Ας μεταφερθούμε νοερά στην προπολεμική εποχή, κι ας θυμηθούμε ένα γραφικό έθιμο, μια ευχάριστη διασκέδαση στην ολονύκτια γαμήλια πανδαισία και ευωχία: ΤΑ ΝΤΟΛΙΑ.

Κυριακή βράδυ μετά τη στέψη στο σπίτι του γαμπρού. Τα τραπέζια στρώνονται, οι προσκεκλημένοι “μετά δείπνου” (όπως γραφόταν στους τεσιερέδες) έρχονται με το κανίσι τους (μπουρέκια, κλωστά κ.λ) και το φαγοπότι αρχίζει με πρώτο πιάτο τον πατροπαράδοτο “καβρωμά” (είδος ψηχτής, πολύ νόστιμης μαγειρίτσας). Ακολουθούν το μαγειρευτό κρέας, τα ψητά, οι πίπτες, τα κλωστά. Το κρασί ρέει άφθονο και αρχίζουν αμέσως τα δημοτικά τραγούδια του τραπεζιού (ή καθιστά). Να, ένα συνηθισμένο που το αρχίζει κάποιος από τους οικείους του γαμπρού:

Για (=γιατί) δεν τρώτε, φίλοι, για δεν πίνετε;

Μήνα τα φαγιά μας δε σας άρεσαν;

Σ' είναι καλά ο νοικοκύρης και τ' αλλάζομε.

Μήνα το κρασί μας δε σας άρεσε;

Νέχομε καλούς γειτόνους και τ' αλλάζομε... κ.λ.

Και απαντούσε κάποιος από το σοϊ της νύφης με το τραγούδι.

Δεν ήρθαμε για φαΐ για πχει, Ροϊδακινιά, αϊ κι ουδέ για το κρασί σας, κάμποι με τα λουλούδια.

Μας είπαν γάμος γένεται, Ροϊδακινιά, κι ηρθάμαν να ευχηθούμε...

Να μας προκόψουν τα παιδιά, Ροϊδακινιά... κ.λ.

Κατά τις 3 το πρωί αρχίζαν τα ντολιά ή οι εντολές, όπως λέγονται σε άλλα χωριά.

Πρώτος σήκωνε ντολιά ο νουνός, που ήταν και ο ντολήμπασης, και είχε το γενικό πρόσταγμα. Αυτός όριζε άλλον και ύστερα άλλον.

Αυτός που σήκωνε ντολιά έπαιρνε το δίσχο με 3 συνήθως ποτήρια με κρασί και άρχιζε έτσι, όπως τουλάχιστον θυμάμαι από το χωριό μου, τη Βούρμπιανη.

“Το πρώτο κρασάκι (ή ποτηράκι) το πίνω εις υγείαν και ευτυχίαν των νεονύμφων. Να ζήσουν, να προκόψουν, με καλούς κληρονόμους”. Άλλοι έλεγαν: “Τους εύχομαι βίον ανθόσπαρτον και μελισταγή”.

Και άλλοι: “Γειά τους, χαρά τους, βίβα τους”. Έπειτα ύψωνε το δεύτερο ποτήρι και έλεγε:

“Το δεύτερο ποτηράκι το πίνω εις υγείαν και ευτυχίαν του κουμπάρου. Και με λάδι κυρ νουνέ (δηλ. ν' αξιωθεί να βαφτίσει παιδιά τους), πάντα νουνός και τιμημένος”. Στο σημείο αυτό το έθιμο απαιτούσε να πει κάποιο τραγούδι σύντομο, τερπνό και ευχάριστο, όπως π.χ. το παρακάτω:

Από την Πόλη στο Σαλονίκη, Πασάς εβγήκε να κυνηγήσει.

*Να κυνηγήσει λαγούς κι αλάφια,
δεν κυνηγάει λαγούς κι αλάφια, μόν' κυνηγάει τα μαύρα μάτια.*

*Μαύρα μου μάτια και πλανεμένα
το πως κοιμάστε χωρίς τ' εμένα; κ.λ. κ.λ.
Φυσικά, κάθε τραγούδι το έπαιρναν στίχο στίχο τα λαϊκά όγανα.*

Στο σημείο αυτό ο εγείρων πρόποση, πριν πιεί το κρασί έπρεπε να πάρει ορισμό, εντολή (εξ αυτού και η ονομασία ντολιά) από τον ντολήμπαση με τη φράση: “Ορισμός σας κύριε ντολήμπαση”. Κι ο νουνός όριζε τον επόμενο, προσέχοντας, φυσικά, να προηγηθούν οι πιο στενοί συγγενείς.

Και αποτεινόμενος σ' αυτόν, που θα τον διαδεχθεί στην πρόποση του έλεγε: “Πίνω και καλώς να σε βρω”.

Ακολούθως έπινε μονορούφι τα τρία πο-

τήρια, ενώ τα όργανα έπαιζαν κάτι σε γρήγορο ρυθμό. Αυτή ήταν η διαδικασία των ντολιών, τα οποία έπρεπε να σηκώσουν όλοι οι άντρες, ακόμα και ο μάγειρας, που ερχόταν από το μεγειριό με την άσπρη σκούφια στο κεφάλι.

Ανάγκη να πω πως αν κάποιος ξεχνούσε κάτι, π.χ. να πάρει ορισμό από τον ντολήμπαση σε ποιόν θα παραδώσει τα ποτήρια, επιμωρείτο εν μέσω γέλιων και αστείων πειραγμάτων και υποχρεωνόταν να τα ξαναπει. Κι αυτό συνέβαινε καμιά φορά, γιατί, είτε υπό την επήρεια του οίνου, είτε και γιατί μερικοί πάθαιναν τράκ, λησμονούσαν κάτι από τα παραπάνω.

Μολογούσαν πως κάποιος στη Βούρμπιανη, εκ φύσεως ντροπαλός και δειλός, όλο και φοβόταν και σκεφτόταν πως θα τα πει. Και η γυναίκα του δίπλα του έλεγε ψιθυριστά:

- Τι φοβάσαι; Άκου πως τα λένε οι άλλοι. Δεν είναι τίποτα. Θάρρος χρειάζεται.

- Γυναίκα θα τα μπερδέψω και θα ντροπιαστώ!

- Άκου εδώ, του έλεγε εκείνη. Θα πεις: το πρώτο κρασάκι το πίνω κ.λ. Και συνέχισε πεισματωμένη:

- Τι να σου κάνω, δεν τα λεν οι γυναίκες, καίπε σου λεγα εγώ...

Κι ήρθε η σειρά του. Σηκώθηκε, πήρε το δίσκο κι άρχισε. Πήγαινε καλά. Έλα όμως που ξέχασε να πάρει ορισμό από τον ντολήμπαση, ο οποίος με αστεία και γέλια τον υποχρέωσε να τα ξαναπει.

Να μην ξεχάσω να πω πως η νύφη έπρεπε στον καθένα που σήκωνε τα ντολιά, να σηκωθεί και πάντα χαμηλοβλέποντας να καμαρώσει, δηλ. να υποκλιθεί σε ένδειξη σεβασμού.

Στο τέλος ο γαμπρός με ένα ποτηράκι ευχαριστούσε όλου κ.λπ. κλπ.

Ήδη άρχιζε να γλυκοχαράζει. Τα τραπέζια παραμερίζονταν και άρχιζε, τι άλλο ο χορός.

“Μολπή τ’ ορχηστύς τα γαρ τ’ αναθήματα δαιτός”, όπως λέει ο Όμηρος (α, 152)

δηλ. τραγούδι και χορός. Γιατί αυτά συμπληρώνουν το φαγοπότι. Μετά τους κουμπάρους χόρευαν τα νιόγαμπρα τον καθιερωμένο χορό, σεμνά, σοβαρά και με αργό ρυθμό:

*Μάτια μου ματάκια, κοντοχαϊδεμένα,
τι μου ζηλεψέταν τον κοντό τον άντρα;
Τον κοντό τον άντρα και τον ακαμάτη,
πόσπερνε το χρόνο τρίγια στάχνα σπόρο...κλ.*

Ο χορός συνεχιζόταν μέχρι τις 10 το πρωί, οπότε έφευγε ο κουμπάρος και τον ξεπροβοδούσαν όλοι παραέξω από το σπίτι με τα όργανα, τραγουδώντας:

*Λάμπ’ ο ήλιος, λάμπουν τ’ άστρα,
λάμπ’ κι ο νούνος ο δικός μας.
Στο καλό, καλέ μου νούνε,
στο καλό και τιμημένε.
Να σου ζουν τ’ αναδεχτούρια,
να σου ζουν, να σου προκόβουν,
και με λάδι να χαρούμε.
Κάτσε, νούνε, και μη φεύγεις.
σόχω πέρδικα ψημένη
και κριάρια σουβλισμένα.*

Ύστερα έφευγαν οι συμπέθεροι, ο μπράτιμος (βλάμης) με συνοδεία λαϊκών οργάνων.

Την Πέμπτη το βράδυ γινόταν στο σπίτι της νύφης άλλο ολονύκτιο γλέντι με την ίδια διαδικασία. Είναι τα “Πιστρόφια”, γιατί η νύφη με τον άντρα της και το συγγενολόι του επέστρεφε στο πατρικό της σπίτι.

Στα Πιστρόφια η νύφη, πιο θαρρετή και πιο κεφάτη, γιατί βρισκόταν στους δικούς της και σε γνώριμο περιβάλλον έλεγε συνήθως το παρακάτω παραπονιαρικό τραγούδι:

*Όλοι μ’ έδιωχναν, κι όλοι φεύγα μου λένε,
ως κι η μάννα μου κι αυτή φεύγα μου λέει,
ως κι αφέντης μου κι αυτός φεύγα μου λέει.
Φεύγω κλαίγοντας, φεύγω παραπονιούντας.
Παίρν’ ένα στρατί, στρατί και μονοπάτι,
βρίσκω ένα δεντρί, ψηλό σαν κυπαρίσσι.
- Δέξου με δενδρί, καλοκαϊτέρεσέ με.. κ.λ.*

Και καντά τα δάκρυα των γονιών κι αδελφών της νύφης αυλάκωναν τα πρόσωπά τους.

ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΣΤΟΝ Αϊ-ΣΥΜΙΟ

Γράφει ο ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΙΤΣΙΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Το Μεσολόγγι είναι η Πρωτεύουσα ομώνυμης επαρχίας και του Νομού Αιτωλοακαρνανίας, με 13.000 κατοίκους περίπου. Βρίσκεται κοντά στην ομώνυμη λιμνοθάλασσα, που χωρίζεται από τον Πατραϊκό κόλπο με μια σειρά από νησάκια, -κυριότερα είναι το Βασιλάδι, η Τουρλίδα και η Κλείσοβα.

Κοντά στην πόλη βρίσκεται ο “Κήπος των ηρώων” όπου τα οστά αυτών που σκοτώθηκαν στην έξοδο, ο τάφος του Μάρκου Μπότσαρη, το άγαλμα του Βύρωνα και άλλα αναμνηστικά κειμήλια του αγώνα.

Το Μεσολόγγι έγινε το θρυλικό σύμβολο του αγώνα για την ελευθερία, στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Η έξοδος του Απρίλη του 1826 τα μεσάνυχτα ανάμεσα στις 10-11 με αρχηγούς τον Μακρή και τον Κίτσο Τζαβέλλα πέρασε το Μεσολόγγι στην Αθανασία.

Από την ηρωική εκείνη έξοδο σώθηκαν μόνο 1.300 μαχητές και 100 περίπου γυναικόπεδα. Οι υπόλοιποι σφάχτηκαν από τις ορδές του Ιμπραήμ.

Με αναγκαστικό Νόμο (645 του 1937) το Μεσολόγγι χαρακτηρίζεται ως “Ιερή Πόλη” σε ανάμνηση του ηρωϊκού του ρόλου στην επανάσταση του 1821 και πιο πολύ σε ανάμνηση της περίφημης εξόδου του 1826. Η επέτειος του ιστορικού και θρυλικού αυτού γεγονότος γιορτάζεται το βράδυ του Σαββάτου του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαίων και αποτελεί για το Μεσολόγγι τη “Μεγάλη Γιορτή”. Ολόκληρη η πόλη στολίζεται με δάφνες, με σημαίες, με εικόνες ηρώων και όπλα των αγωνιστών.

Στην ιερή αυτή πόλη συναποφάσισαν το Κοινοτικό Συμβούλιο Πηγής και ο Εξωραϊστικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Πηγής, μετά από εισήγηση - πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας Πηγιωτών - Νικανοριτών - με έδρα την Αθήνα να γίνει το αντάμωμα των απανταχού Πηγιωτών και Νινανοριτών, και το όνειρο έγινε πραγματικότητα την Κυριακή 7 Σεπτέμβρη με δύο πούλμαν του ΚΤΕΛ. Κόνιτσας, που ναυλώθηκαν με πρωτοβουλία του Προέδρου της Κοινότητας Παναγιώτη Χούψια, (Η κάλυψη των εξόδων έγινε εξ ολοκλήρου από την Κοινότητα με απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου).

90 Πελκαρίτες πήραν το δρόμο για το ιστορικό αντάμωμα - σημείο συνάντησης το “Ηρώο” της ιερής πόλης, ο τόπος που ήταν ο προμαχώνας και έζησε τις μεγάλες δοκιμασίες στις ώρες των εχθρικών επιθέσεων και που τώρα έχει γίνει ένας ευλαβικός χώρος, τάφος ηρώων “ο Κήπος των Ηρώων”. Εδώ λοιπόν περί ώρα 11 π.μ. γίνεται το πρώτο αντάμωμα Πεκλαριτών του χωριού, της Κόνιτσας και των Γιαννίνων με τους Πεκλαρίτες και Κουτροσιώτες της Αθήνας, μέλη της Αδελφότητας και όχι μόνο. Σκηνές αγάπης, συγκίνησης και χαράς συνοδεύουν το ιστορικό αυτό αντάμωμα. Μάνες και πατεράδες στις αγκαλιές των παιδιών τους, γιαγιάδες και παππούδες στις αγκαλιές των εγγονών, Σκηνές που ο ακούραστος εικονολήπτης - Γιώργος Α. Λύτας, άξιο μέλος της Αδελφότητας και ακούραστος εργάτης, αποθανάτισε με την ερασιτεχνική του κάμερα και αξίζει συγχαρητηρίων για τις πρωτοβουλίες του αυτές.

Ανταμωμένοι και αδελφωμένοι μπαίνουμε στον Κήπο των Ηρώων, ευλαβείς προσκνηνητές. Εκεί σε μικρή σύναξη οι Πρόεδροι, της Κοινότητας Παναγιώτης Χούψιας, της Αδελφότητας Θανάσης Κίτσιος και του Εξωραϊστικού Συλλόγου Βασίλης Σπανός μας καλωσορίζουν και ο Αντιπρόεδρος της Αδελφότητας Βασίλης Ρόβας με μεστά λόγια μας ανέλυσε το ιστορικό της πόλης και τη σημασία της ηρωϊκής εξόδου του 1826 και τα δρώματα την εποχή εκείνη.

Ευλαβείς προσκνηνητές σταθήκαμε με σεβασμό μπροστά στα αγάλματα των ηρώων, η ομάδα δε των Κιτσαίων, οι περισσότεροι για πρώτη φορά, βρέθηκαν ξαφνιασμένοι μπροστά στην προτομή του πολέμαρχου - στρατηγού - Γεωργίου Κίτσου - της μεγάλης γενιάς του Κίτσου Τζαβέλλα από το Κακοσούλι, από την οποία γενιά κατάγεται και το κομμάτι των οικογενειών των Κιτσαίων του χωριού μας.

Διασχίζοντας την ιερή πόλη φτάνουμε στο Μουσείο. Εδώ η γραφίδα του ιστορικού, η

σμίλη του καλλιτέχνη και ο χρωστήρας του ζωγράφου, ενώθηκαν για να αποθανατίσουν το μεγαλείο της ιεράς εκείνης βραδιάς του Απρίλη του 1826.

Εδώ η δόξα περπατώντας μονάχη σκεπάζει με τα φτερά της τους Ελεύθερους Πολιορκημένους, οι οποίοι με την θυσία τους διδάσκουν τους λαούς ανά τους αιώνες, πώς οι δούλοι γίνονται ελεύθεροι.

Τί να πρωτοθαυμάσει κανείς - η γλαφυρή ξενάγηση του υπευθύνου του Μουσείου σκορπά ρίγη συγκίνησης στους εκδρομείς.

Τα 3 πούλμαν με αναμένες τις μηχανές περιμένουν για έναν περίπατο στη γραφική λιμνοθάλασσα, με τις περίφημες ψάθινες καλύβες των γραφικών ψαράδων, στημένες μέσα στη λιμνοθάλασσα και περιστοιχισμένες από τα φημισμένα ιχθυοτροφεία του Μεσολογγίου.

Ώρα για τον τελικό μας προορισμό, που είναι ο Άϊ-Συμιός, όπως τον ονομάζουν οι ντόπιοι. Εδώ του Αγίου Πνεύματος γίνεται γιορτή Εθνικού χαρακτήρα.

Το πανηγύρι αυτό γίνεται σε ανάμνηση των αγωνιστών, που σώθηκαν στο Μοναστήρι αυτό στην Έξοδο. Το Μοναστήρι του Άϊ Συμιού βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα Β.Α. του Μεσολογγίου και η θέση του φαίνεται από την Εθνική οδό, χάρη σε ένα τεράστιο άσπρο μαρμάρινο σταυρό, που έχει στηθεί στο λόφο, εκεί στο τέλος του δρόμου της μαρτυρικής εξόδου.

Στη γιορτή αυτή, δίδουν γραφικό αλλά και ηρωικό τόνο “ΟΙ ΑΡΜΑΤΩΜΕΝΟΙ” όπως λέγονται, χωρισμένοι σε μπουλούκια με τους αρχηγούς τους επικεφαλής, φορώντας όλοι τους φουστανέλλες και όπλα του αγώνα, ενώ γύρω τους βρίσκονται και τους συνοδεύουν εκαντοτάδες καβαλάρηδες.

Τον ιερό αυτό χώρο της συνάντησης της εξόδου - όχι τυχαία - διάλεξαν και οι οργανωτές της δικής μας συνάντησης και να που το όνειρο έγινε πραγματικότητα.

Περί ώρα 2 μ.μ. ευλαβείς προσκυνητές μπαίνουμε στο μοναστήρι του “Αγίου Συμεών”, προσκυνάμε την ιερή εικόνα και στη συνέχεια κατά σόγια και παρέες απλωνόμαστε στον κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, κάτω από φανταστικά πλατάνια, πεύκα και κυπαρίσσια.

Το μεγάλο τραπέζι των 140 περίπου εκδρομέων μας θύμισε καλές παλιές εποχές των χωριών μας. Τα παραδοσιακά φαγητά από τα χέρια των νοικοκυραίων του χωριού, παραδοσιακές λαχταριστές πίτες, τυριά, κεφτέδες- τουρσιά (ξυνάδια) - το ούισκι της Ηπείρου (το εύγεστο τσίπουρο) - το μπρούσκο βαρελίσιο κοκκινέλι και ό,τι άλλο μπορεί να φανταστεί το μυαλό του ανθρώπου, απλώθηκαν πάνω στα κεντητά κιλίμια και χράμια και όλοι μας καθισμένοι παραδοσιακά, σταυροπόδι, απολαμβάνουμε με περισσή όρεξη και κέφι τις ανεπανάληπτες εκείνες στιγμές που μας χάρισαν οι εμπνευστές αυτού του ανταμώματος.

Κια δεν άργησε το ξεφάντωμα - το αποκορύφωμα της εκδήλωσης - "Το Νουμπέτι" σε κάθε τραπέζει - αλά παλαιού καιρού - από τον περίφημο Ανδρέα Φιλιππίδη, Κλαρίνο, άλλος Φιλιππίδης κιθάρα - τραγούδι και τους ακούραστους καλλιτέχνες του χωριού μας Τόλη Βαζούκη, ακορντεόν και τον παραδοσιακό Πασχάλη Ζώτο, νταϊρέ (ντέφι).

Ο χορός δεν άργησε και οι παραδοσιακές νοικοκυράδες του χωριού δεν έχασαν την ευκαιρία. Τέτοιο κέφι και τέτοια παράδοση χρόνια είχαν να δουν τα μάτια μας.

Όλες οι λεπτομέρειες έχουν καταγραφεί από την βιντεοκάμερα του ακούραστου Γιώργη Λύτα, σε τετράωρο ντοκυμαντέρ και η κασέτα είναι έτοιμη στη διάθεση των ενδιαφερόμενων.

Το ανεπανάληπτο αυτό ξεφάντωμα κράτησε μέχρι τις 6 μ.μ. και η ώρα του χωρισμού, σκληρή, αλλά πραγματικότητα ήρθε.

Με αγαλιές, φιλιά και συγκίνηση οι μεν για την Αθήνα το δρόμο πήραν, οι δε για το Πελλάρι.

Στην επιστροφή όμως ξετυλίχθηκαν σκηνές απείρου κάλους.

Οι προς Αθήνα κατευθυνόμενοι απήλαυσαν το 4ωρο ντοκυμαντέρ του Γιώργη Λύτα από το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης του πούλμαν. Οι προς Πελλάρι κατευθόμενοι έδωκαν ρέστα, πρωτοστατούσης της προεδρίνας - Όλγας Π. Χούψια, με άμεσους συνεργούς τον γραφικό Αναστάση Λύτα από τους νεαρούς, που έκλεψαν την παράσταση, Νίκο Φ. Κεφάλια - γραμματέα της Κοινότητας και τον Τάκη Ν. Σπανό.

Παρήγορο οι νέοι του χωριού να πρωτοστατούν στις εκδηλώσεις. ΜΠΡΑΒΟ παιδιά, πάρτε τις εκδηλώσεις του χωριού στα χέρια σας και αναβιώστε τα έθιμα των πάππων και των πατεράδων μας, τα έθιμα είναι η άγραφη ιστορία μας, θερμά συγχαρητήρια στους νέους και τις νέες του χωριού μας για την έμπρακτη και ουσιαστική συμμετοχή τους σε όλες τις εκδηλώσεις μας.

Η επιστροφή ήταν ένα σήριαλ, τραγούδι χορός, κέφι και παράδοση. Όλες οι νοικοκυράδες - η Όλγα - η Ανθούλα - η Γλύκω - η Άννα - η Πανάγιω - η Κία - η Ουρανία - η Αμαλία, η Γιαννούλα, η Τούλα, ξεδίπλωσαν το ταλέντο τους και δεν άφησαν τίποτε που δεν το θυμήθηκαν.

Αλήθεια ποιος μπορεί να ζήσει και να μην εκτιμήσει τις στιγμές αυτές. Όσοι δεν είχαν την τύχη να ακολουθήσουν το οδοιπορικό αυτό, ειλικρινά έχασαν.

Πολλά συγχαρητήρια και ευχαριστήρια αξίζουν οι λαϊκοί μας καλλιτέχνες που με το ταλέντο τους μας θύμισαν τον παλιό καλό εαυτό μας.

Οι εμπνευστές και οργανωτές του ανταμώματος αξίζουν πολλών επαίνων. Οι εκδηλώσεις αυτές όπως αντιληφθήκατε δεν έχουν την έννοια μιας πλής συνάντησης, αλλά η προσφορά τους είναι πολλαπλή. Φέρουν το στοιχείο του ανθρώπινου κοινωνικού χαρακτήρα, της ξενάγησης, της ιστορικής και θρησκευτικής εμπέδωσης γεγονότων, ξε-

φυλλίζουν άγνωστες πτυχές τοπίων απείρου κάλλους και αναβιώνουν ήθη και έθιμο που τείνουν να εξαφανιστούν.

Η αναβίωση των εθίμων είναι η άγραφη ιστορία μας, είναι ο πολιτισμός μας. Φύγαμε από το αντάμωμα της Κυριακής εκείνης του Σεπτέμβρη με την γλυκιά γεύση του παραδοσιακού λουκουμιού και εύγευστου τσίπουρου, που ευγενικά ο Πρόεδρος του εξωραϊστικού Συλλόγου Βασίλης Σπανός, προσέφερε σαν τελευταία γλυκιά ανάμνηση σε όλους τους εκδρομείς και με μια φωνή και ευχή του χρόνου οι απανταχού Πεκλαρίτες και Κουτροσιώτες να είμαστε εκεί - στο νέο μας αντάμωμα. Και φιλοδοξία των Προέδρων μας της Κοινότητας Π. Χούψια της αδελφότητας Θ. Κίτσιου και του Εξωραϊστικού Συλλόγου Β. Σπανού, ας είναι: το αντάμωμά μας αυτό να ξεπεράσει το αντάμωμα των Σαρακατσαναίων που κάθε χρόνο γίνεται στη Σμίξη, μεταξύ Γρεβενών και Σαμαρίνας και γράφει ιστορία.

Καλό αντάμωμα του χρόνου.

Οκτώβρης 1997

Κώστας Γ. Κίτσιος

ΕΛΕΝΗ ΣΠΥΡΟΥ

Μια αξιόλογη επιστήμονας που τιμά ιδιαίτερα τη γενέθλια γη είναι η Ελένη Σπύρου.

Η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού μας με χαρά δημοσιεύει σύντομο βιογραφικό της σημείωμα και ελπίζει να της δοθεί κάποια στιγμή η ευκαιρία για μια δημοσιογραφική συνέντευξη.

Η Ελένη γεννήθηκε στο Νικάνορα Κονίτσης και μικρή μετανάστευσε με την οικογένειά της στη Γερμανία.

Σπούδασε στην Ανωτέρα Σχολή Στελεχών Επιχειρήσεων, Οικονομικές Επιστήμες στην Πάντειο Αθηνών με ειδικές μεταπτυχιακές σπουδές στο Τουριστικό management. Παράλληλα σπούδασε και χορογράφος με ειδικότητα στον Πολιτισμικό τομέα.

Είναι μέλος της ΔΟΛΤ UNESCO με συμμετοχή σε πολλά διεθνή Συνέδρια, εκπροσωπώντας το Νομό Κορινθίας σε πολλές διοργανώσεις.

Επίσης, είναι ιδρύτρια των Κέντρων Χορευτικής τέχνης και καλλιτεχνικός Διευθυντής των εκπαιδευτηρίων ΝΑΥΣ επί 15ετία.

Επί τριετία διετέλεσε εκπρόσωπος στην Τοπική Αυτοδιοίκηση της Γερμανίας, Σύμβουλος Ανάπτυξης της PALMER αναπτυξιακής και ειδικός οικονομικός Σύμβουλος.

Παρουσιάζει αξιόλογη συγγραφική δραστηριότητα. Ερευνητικές εργασίες και άρθρα της σε θέματα εκπαίδευσης, περιβάλλοντος, οικονομίας, τουρισμού και πολιτισμού δημοσιεύονται σε πολλά περιοδικά και εφημερίδες.

Διδάσκει τουριστικό-πολιτισμικό management στο πανεπιστήμιο της Γερμανίας Universitat Bugsburg in Germany.

Στην άξια συμπατριώτισσα ευχόμαστε υγεία και πάντα μπροστά.

I.T.

ΚΕΡΑΣΟΒΟΥ ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟτου **Θωμά Β. Ζιώγα**

Η σημασία της καταγραφής και ερμηνείας των τοπωνυμίων ενός χωριού είναι προφανής. Οι δυσνόητες και ενδεχομένως ξενογενείς ονομασίες είναι πολύ ενδιαφέρουσες και πιθανώς να υποκρύπτουν κάτι σημαντικό. Είναι ανάγκη, λοιπόν, να τις προσεγγίσουμε ερμηνευτικά.

Εργασίες τοπωνυμικού περιεχομένου έχουν δημοσιευθεί κατά καιρούς για μερικά χωριά της επαρχίας μας, όχι όμως για το ΚΕΡΑΣΟΒΟ. Το έλλειμμα αυτό σκέφτηκα να το καλύψω. Απευθύνθηκα στον φίλο μου Κερασοβίτη Βασ. Κισιάκη, που γνωρίζω το ζήλο του για τα χωριανικά, και του ζήτησα να συνεργαστούμε. Η προθυμία του ήταν μεγάλη και με βοήθησε πολύ, κυρίως στην περιγραφή και χωροθέτηση των επί μέρους τοποθεσιών. Μέσω του φιλόξενου τούτου περιοδικού τον ευχαριστώ για πολλοστή φορά.

Παρακάτω με αλφαβητική σειρά καταγράφονται οι τοπωνυμίες και μέσα σε παρένθεση δίδεται η φώνησή τους, όπως αυτή προφέρεται από τους χωριανούς. Στη συνέχεια χωροθετείται η τοποθεσία και περιγράφονται τα βασικά στοιχεία που την χαρακτηρίζουν και ίσως την ονομάτισαν. Ακολούθως προσπαθούμε να δώσουμε ετυμολογική ερμηνεία στα ξενοφανή τοπωνύμια, έργο δύσκολο, που απαιτεί ειδημοσύνη και καταφυγή σε πηγές ξενικές, συχνά όχι ευκολοδιάβαστες. Και πάλι το αποτέλεσμα μπορεί να μην είναι άψογο, γιατί στην ετυμολογία υπάρχουν πιθανώς περισσότερες από μια εκδοχές. Γι' αυτό απαιτείται κάποια ανοχή εκ μέρους των αναγνωστών και των σχολαστικών ερευνητών. Κάθε αντιπρόταση, μέσω του περιοδικού, είναι επιθυμητή και αποδεκτή,

εφ' όσον προάγει την έρευνα.

Πολλά τοπωνύμια είναι κυριώνυμα (κτητοριώνυμα) και φέρουν το όνομα του γένους που είχε εκεί τα περισσότερα χωράφια, π.χ. Σκαλωμενάδικα, Τελιάδικα, κ.λπ. Αυτές οι τοπωνυμίες δεν καταχωρούνται, γιατί και σήμερα υπάρχουν τα επώνυμα αυτών των φύλων.

Σημειώνω ότι όπου παρακάτω σε σλάβικες λέξεις γραμμένες με κεφαλαία γράμματα υπάρχει το γράμμα **b** αυτό θα προφέρεται όπως ο αντίστοιχος ημίφωνος σλάβικος φθόγγος. Επίσης το γράμμα **c** προφέρεται **τσ** ή **τσι** στις αρβανίτικες, σλάβικες και τούρκικες λέξεις.

Ιδού τα τοπωνύμια:

Αλατσιά, η: [Στ' ν Αλατσιά]: Περιοχή υψηλή του Σμόλικα, όπου οι κτηνοτρόφοι πάνω σε λιθόπλακες δίδουν αλάτι στα αιγοπρόβατα -ετυμ. νέο Ελλ. "αλάτι", απ' όπου Αλατσιά (=αλαταριά), δηλ. ότι σημαίνει και η τοπωνυμία Σόλτσα (β.λ.).

Αμμούδα η: [Στ' ν Αμμούδα]: Τόπος με αμμώδες έδαφος, εξού και η ονομασία του.

Ανήλιο το: [Στ' Ανήλιου]: Τόπος που δεν τον βλέπει ο ήλιος, εκεί όπου ο πολύστροφος σημερινός αυτοκινητόδρομος ανηφορίζει προς τον ζυγό για τη Φούρκα. Σε άλλα χωριά τέτοιο μέρος το λένε "Τυφλό".

Αρκουδάλωνο το: [Στ' Αρκουδάλουνο]: Δασώδης τόπος προς την Σμόλικα, όπου υπάρχουν αρκούδες, οι οποίες στα μικρά ξέφωτα είχαν και κυλισταριές, δηλ. εδώ ήταν της αρκούδας το αλώνι.

Ασπρολίθι το: [Στ' Ασπρολίθ']: Ασβεστολιθικός λευκός βράχος σημαίνει τον χώρο αυτής της τοποθεσίας, ο οποίος και τον ονομάτισε.

Αφορισμένο το: [Στ' Αφορισμένου]: Τόπος με αρκετά χωράφια και λόγω των ρεμάτων επικίνδυνος, δηλ. αφορισμένο μέρος.

Βαθύλακκος ο: [Στου Βαθύλακκου]: Βαθεία χαράδρα με ρέμα και πολλά νερά, που λέγεται "λάκκος" στην τοπική γλώσσα, προς την πλευρά του Σμόλικα, απ' όπου υδρεύεται σήμερα το χωριό.

Βέργος ο: [Στουν Βέργου]: Η δειράς που χωρίζει τα όρια Κερασόβου - Φούρκας προς το Ταμπούρι (β.λ.) και τα υποκείμενα εκατέρωθεν πρανή-ετυμ. νέο Λατ. *burgus* (=οχυρό, πύργος, Γερμ. *Berg*), και το αμάρτυρο *bergus* (όρος, βουνό οχυρωμένο, Γερμ. *Berg*), σε συνδυασμό με τα Σλ. *BERGb* και Βουλγ. *breg* (=μικρό βουνό-κλιτύς, πλαγιά), Σερβ. *brijeg* (=βουναλάκι-όριο). Συνεπώς, Βέργος (=βουνό οχυρωμένο, φύρκος). Η ερμηνεία αυτή είναι συμβατή με την περιρρέουσα ιστορική αντίληψη ότι το μέρος πάντα φυλάσσονταν στρατιωτικώς.

Άλλη εκδοχή είναι Βέργος (πλαγιά, κλιτύς), εκ του Λατ. *vergo* (=κλίνω, ρέπω, γέρνω).

Βοϊδολίβαδο το: Περιοχή υψηλά στο Σμόλικα, όπου έβοσκαν τα βόδια του χωριού.

Βουργουπόταμος ο: [Στου Βουργουπόταμου]: Το ποτάμι που περιρρέει τους πρόποδες του χωριού και όπου συγκλίνουν τα νερά από το Βέργο (β.λ.) και το Ταμπούρι (β.λ.) -ετυμ. νέο Λατ. *burgus* (=οχυρό, πύργος, ταμπούρι, φούρκος, Γερμ. *Burg*), οπότε Βουργουπόταμος (=ποτάμι του ΟΧΥΡΟΥ) οχυροπόταμο, φουρκοπόταμο), δηλ. που κατέρχεται από τον "φούρκο" (=οχύρωμα, ταμπούρι). Την σπάνια παρεφθαρμένη προφορά **Βουρκουπόταμος** την θεωρώ άτυχη.

Βουρτόπα η: [Στ' Βουρτόπα]: Τόπος εύφορος με νερά όπου υπήρχαν πολλοί λαχανόκηποι-ετυμ. παλ. Σλ. *VRbTbPb*

(=κήπος, λαχανόκηπος-άνδρο, σπήλαιο, κοίλωμα), Ρουμ. *virtop* (=βαρικός τόπος, τέναγος), Βουλγ. *VbRTOP* (δίνη, νερορουφήχτρα-λημέρι, άνδρο).

Συνεπώς η εξήγηση Βουρτόπα (=βαρική) ταιριάζει απόλυτα.

Γιώργος Μάνος ο: [Στ' Γιώργου Μάνου]: Είναι κυριώνυμο. Κάποιος Γιώργος Μάνος έβοσκε τα ποιμνιά του σ' αυτήν την έκταση.

Γκόλιο το: [Στ' Γκόλιου]: Οι παρά την κορυφογραμμή του Σμόλικα γυμνές πλαγιές, που είναι εξαίρετος τόπος βοσκής προβάτων-ετυμ. Σλ. *gol* (=γυμνός), οπότε Γκόλιο (=γυμνό, ψιλό).

Γκορτσιές οι: [Στ'ς Γκορτσιές]: Είναι φυτώνυμο. Το μέρος είχε πολλές αγριοαχλαδιές, που στην τοπική γλώσσα λέγονται "γκορτσιές" -ετυμ. Αρβ. *gogricë-a* (=αγριαπιδιά, αχράς), εκ του Σλ. *gogica kusha* (=ορεινή αχλαδιά, δηλ. αγριαπιδιά).

Γκουμακίταλο το: [Στου Γκουμακίταλου]: Μέρος, προς την πλευρά του πάντα φυλασσόμενου διάσελου για το χωριό Φούρκα, λίγο πιο χαμηλά απ' τη θέση Βέργος (β.λ.), προς τη θέση Κάστρο (β.λ.). Στους επίσημους χάρτες αναγράφεται "Γκουμαίικα-ετυμ. η ονομασία δείχνει σύνθετη απ' το όνομα "Γκούμας" και την Τουρκ. λέξη *kital* (=φονική μάχη, αλληλοεξόντωση, φονικό), οπότε Γκουμακίταλο (=του Γκούμα το φονικό). Φαίνεται πως εδώ κάποιος ονόματι Γκούμας σκοτώθηκε σε πολεμικό επεισόδιο και ονομάστηκε έτσι ο τόπος. Σήμερα δεν θυμάται κανείς στο χωριό αυτό το συμβάν, που σημαίνει ότι μάλλον έλαβε χώρα τον καιρό της πρώιμης τουρκοκρατίας. Υπάρχει και στο χωριό Κάντσικο τοπωνυμία "Στ' Γκούμα" που είναι ομοίως κυριώνυμο.

Γούρνες οι: [Στ'ς Γούρνες]: Ο τόπος είναι ένα κοίλωμα, δηλ. γούπατο, γι' αυτό και τον είπαν έτσι, απ' το Ελλ. "γούρνα"

(=λάκκος, κοιλότητα).

Γύφτισσα η: [Στ' Γύφτσα]: Βουνό με κορυφή (1752 μ.) και οι πλησιόχωρες κλιτύες, παρά τα όρια με την κοινότητα Καστάνιανη. Λέγεται έτσι, γιατί το έδαφός της έχει μελανή απόχρωση, δηλ. είναι μαύρη σαν γύφτισσα. Τα λεγόμενα ότι εκεί κατοικούσε κάποια γύφτισσα δεν φαίνονται πειστικά, λόγω του μεγάλου υψομέτρου της θέσης.

Δένδρος ο: [Στου Δένδρου]: Μεγάλη και σημαδιακή βελανιδιά ήταν εδώ και ονόμασε το μέρος, γιατί “δένδρος” (=δρυς) στην τοπική διάλεκτο.

Δημόπλη η: [Στ' Δημόπλ']: Δείχνει κυριώνυμο. Κάποιος Δημόπουλος κατείχε ή νέμονταν τον τόπο.

Δραγασιά η: [Στ' Δραγασιά]: Υψηλό σημείο όπου ο αγροφύλακας είχε το παρατηρητήριο, που στην τοπική διάλεκτο λέγεται “δραγασιά” -ετυμ. νέο Ελλ. “δραγάτης” (αγροφύλακας), εκ του αρχ. Ελλ. “δέρκομαι” (=βλέπω ή παρατηρώ κάλώς).

Ζικίρι(ι) το: [Στου Ζικίρι]: Θέση γειτονική της τοποθεσίας Μιντζιλείς (β.λ.), κατά την πλευρά της φυλασσόμενης κορυφογραμμής προς τη Φούρκα. Πιθανώς εδώ ήταν κάτι το ιερό, ίσως τόπος προσευχής Τούρκων στρατιωτών που φύλαγαν τον αυχένα προς τη Φούρκα, γιατί στα Τουρκ. zikir (=μνεία, μνημόνευση, προσευχή).

Ιτιά η: [Στ' ν Ιτιά]: Είναι φυτώνυμο. Το μέρος σημαίνονταν από μεγάλη και χαρακτηριστική ιτιά, απ' την οποία δόθηκε και το όνομα.

Κακόλακκος ο: [Στουν Κακόλακκου]: Το μεγάλο και ορμητικό ρέμα που κατέρχεται απ' το Σμόλικα και σμίγει με το Βουργουπόταμο πιο κάτω απ' το χωριό.

Καλόϊρος ο: [Στουν Καλόϊρου]: Τοποθεσία γειτονική και υπερκείμενη της θέσης Ριάχοβο (β.λ.). Φαίνεται πως κάποιος καλόγερος ασκήτεψε εδώ και απ' αυτόν

ονόμασαν έτσι τον τόπο.

Κάμπος ο: [Στουν Κάμπου]: Σχετικά επίπεδη έκταση νότια του χωριού προς τον Σμόλικα, με καλά χωράφια, την οποία διασχίζει το ρέμα Μεσοπόταμος (β.λ.) ε-τυμ. Λατ. campus (=πεδίο, πεδιάς).

Κανναβοκήπια τα: [Στα Κανναβοκήπια]: Κήποι όπου καλλιεργούνταν το φυτό κάνναβις, σε μικρή απόσταση απ' το χωριό. Υπάρχει και στο χωριό Βούρμπιανη παρόμοιο τοπωνύμιο.

Καπνίστα η: [Σ' Καπνίστα]: Θέση όπου προπολεμικά καλλιεργούσαν κυρίως καλαμπόκι, αλλά, καθώς δείχνει η ονομασία, παλιότερα έσπερναν καπνά, για ίδια χρήση. Συνεπώς, Καπνίστα (=καπνοτόπι).

Καραϊνάδικα τα: [Στα Καραϊνάδικα]: Είναι κυριώνυμο και δηλώνει ότι οι κτήτορες του τόπου αυτού ήσαν από το γένος Καραγιάννης.

Καραμούσης ο: [Στ' Καραμούσ']: Η ονομασία δείχνει κυριώνυμο. Καθώς φαίνεται, κάποιος ονόματι Καραμούσης (=μαυρομούτσουνος, μαυρομούρης), μάλλον γύφτος, είχε χωράφια σε τούτο το μέρος.

Κάστρο το: [Στου Κάστρου]: Θέση υψηλή παρά τον αυχένα προς το χωριό Φούρκα, όπου φαίνεται υπήρχε κάστρο, δηλ. οχύρωμα, έννοια απόλυτα ταιριαχτή με τα κύρια τοπωνύμια Ταμπούρι (β.λ.) και Βέργος (β.λ.) - ετυμ. Λατ. castrum (=στρατόπεδο).

Καταφύδι το: [Στου Καταφύδ' ή Καταφύλ']: Τοποθεσία ΒΔ του χωριού. Φαίνεται παραφθορά της Ελλ. λέξης “καταφύγιο”, δηλ. λημέρι, άνδρο, ή σκεπαστό κτίσμα που ενδεχομένως υπήρχε εκεί και όπου εύρισκαν στέκι οι περασικοί. Τοπωνυμία “Καταφύλι” υπάρχει και στην Κόνιτσα.

Εξήγηση απ' το Ελλ. “φίδι” με την έννοια του φιδότοπου, δεν δείχνει γραμματικώς ορθή.

Καψάλια τα: [Στα Καψάλια]: Τόπος που κήκε για να διανοιγούν χωράφια.

Κεράσοβο το: [Στο Κεράσοβο - Στου Κηράσουβου]: Είναι το χωριό, που τώρα επίσημα λέγεται ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Το όνομά του, παρ' όλο που δείχνει να έχει σλάβικη κατάληξη, δεν είναι σλάβικο.

1) Στα αρχ. Ελλ. "κέρας (= κέρατο).

Με χρήση της σλάβικης τοπωνυμικής κατάληξης -ΟΒΟ, προκύπτει η λέξη ΚΕΡΑΣΟΒΟ (=βοϊδοτόπι, βούνειμο, πορτιτρόφο), δηλ. τόπος νομής ζώων κερασφόρων, βασικά βοδινών.

Η εκδοχή αυτή ερμηνεύει και το παμπάλαιο παρατσούκλι των Κερασοβιτών ΡΟΓΚΑΛΙΑ (=βουκόλοι), όπως λέγονται απ' τους περίοικους, ερμηνευόμενο από το Σλ. rog (=κέρας, κέρατο).

2) Στα Ελλ. "κέρασος" (=κερασιά, κεράσι, Λατ. cerasus).

Με χρήση και πάλι της σλάβικης τοπωνυμικής κατάληξης -ΟΒΟ γεννάται η λέξη ΚΕΡΑΣΟΒΟ (=κερασότοπος, κερασών).

Τα σημερινά πραγματολογικά στοιχεία δεν είναι επαρκή για να στηρίξουν την άποψη αυτή, παρ' όλη τη λεκτική τελειότητά της.

3) Στη μαστόρικη (κουδαρίτικη) διάλεκτο λένουν:

"κηρασοβήτης" (=χωροφύλακας, φρουρός).

Η λέξη είναι αρχαιοελληνική και σύνθετη, από τα:

"κηρ" (=Θεά του θανάτου, κακή μοίρα, συμφορά, όλεθρος).

"σοβώ" (=εκφοβώ, τρομάζω, πτωώ, αποδιώχνω, προσεγγίζω).

Εξ αυτών, ο της "Κήρας σοβητής" λέγεται "Κηρασοβήτης".

Τεκνέρεται, λοιπόν, ότι οι φρουροί (κηρασοβήτες) του βουνού ΟΧΥΡΟ (Ταμπούρι, Φούρκος), διέμεναν το χειμώνα στη χαμηλή θέση του σημερινού χωριού. Από αυτούς τους αμυντηριοφύλακες συ-

γκροτήθηκε ο αρχικός οικιστικός πυρήνας που ονομάστηκε ΚΗΡΑΣΟΒΟ (=φυλακείο, φρουροστάσι, δηλ. φρουρών κατάλυμα).

4) Η άποψη ότι το όνομα προέκυψε από τη σλάβικη λέξη KRASIV (=ωραίος ευχάριστος) έχουμε τη γνώμη ότι είναι εσφαλμένη.

Κέτσης ο: [Στουν Κέτσ']: Υψηλή τοποθεσία με νερά, μικρή λίμνη και πολλά σιταροχώραφα. Είναι εξαιρετο φθινοπωρινό λιβάδι για τα πρόβατα, που μισθώνεται σε νομάδες κτηνοτρόφους - ετυμ. Τουρκ. keci (=γίδα), Αρβ. kec-i ή kac-i (=κατσίκι). Άρα Κέτσης (=βοσκός), εδώ με την έννοια του αρχιτσέλιγκα, γιατί το μέρος πάντα νοικιάζεται μετά τον θερισμό σε βλαχοποιμένες.

Κιούγκια τα: [Στα Κιούγκια]: Μέρος όπου βρέθηκαν παλιοί πηλοσωλήνες παροχέτευσης νερού, όπερ σημαίνει ότι και παλιότερα είχαν γίνει προσπάθειες μεταφοράς νερού για ύδρευση - ετυμ. Τουρκ. küng (=πηλοσωλήνας), εκ του Λατ. aquagium και παρεφθαρμένως aquiigium (οχετός ύδατος, υδραγωγός).

Κλένια τα: [Στα Κλένια]: Είναι φυτώνυμο, γιατί η τοποθεσία έχει πολλά σφεντάμια - ετυμ. Ελλ. "γλείνος" (=το δένδρο σφένδαμος, Σλ. klep) και συνεπώς Κλένια (=σφενδάμια).

Κοκκινόπετρα η: [Σ' Κοκκινόπετρα]: Μεγάλη βραχώδης πέτρα, κόκκινου χρώματος, σημαδεύει και ονομάτισε τον τόπο.

Κολώνα η: [Σ' Κολώνα]: Τόπος που είχε πολλά αμπέλια. Κάποια στήλη χαρακτηριστική ήταν εδώ, για άγνωστο σε μας λόγο, και ονομάτισε το μέρος - ετυμ. Λατ. columna (στήλη, κολώνα, στύλος - άκρα).

Κόντα Ράχη η: [Σ' Κόντα Ράχ']: Σημαίνει κοντινή ράχη, γιατί κείται έναντι του χωριού, καθώς βλέπουμε προς το βουνό Ταμπούρι - ετυμ. νέο Ελλ. "κοντά" > παλ. Σλ. KODb (=παρά, κοντά, άγχι, έναντι),

οπότε Κόντα Ράχη (=αντίοραχο, απέναντι ράχη).

Κουπάνες οι: [Στ' ς Κουπάνες]: Εδώ υπήρχαν ξύλινες σκάφες, που λέγονται "κουπάνες" στην τοπική γλώσσα, για πότισμα ζώων, δηλ. υπήρχαν εδώ ποτίστρες.

Κουτάρια τα: [Στα Κουτάρια]: Μακρινή τοποθεσία στα όρια με την κοινότητα Σαμαρίνα - ετυμ. παλ. Σλ. kotar (=έσχατα, όρια, άκρα) και Σερβ. kotar (=οριοθετημένη περιοχή ή περιφέρεια). Επομένως, Κουτάρια (=σύνορα). Υπάρχει και στο χωριό Αετομηλίτσα (Ντέντσικο) όμοια τοπωνυμία.

Κούτσουρα τα: [Στα Κούτσουρα]: Χονδρούς κορμούς δέντρων για ξύλευση, δηλ. κούτσουρα (κόψουρα), είχε το μέρος και το είπαν έτσι.

Κρασιά η: [Σ' Κρασιά]: Είναι φυτώνυμο. Μεγάλη δένδρο κρασιά ήταν το χαρακτηριστικό της τοποθεσίας.

Κρέμαση η: [Σ' Κρέμασ']: Μεγάλη κατωφέρεια με γκρεμό είναι το μέρος τούτο, πιο κάτω απ' τη θέση Παλιομανάστρι, και έτσι εννοούν στον τόπο μας τη λέξη κρέμαση.

Λιανούρα η: [Στ' Λιανούρα]: Πυκνότατο δάσος με ψηλές και λεπτές οξυές, στα όρια με το χωριό Κάντσικο. Η εξήγηση απ' το Ελλ. "λιανός" (=λεπτός, ψιλός). Άρα Λιανούρα (=λεπτόδενδρη).

Λιβάδι το: [Στου Λιβάδ']: Λειμώνας βορείως και έναντι του χωριού.

Λιβάδια τα: [Στα Λιβάδια]: Λειμώνες πλούσιοι σε χορτοβοσκή, προς την πλευρά του Σμόλικα.

Λίτους οι: [Στ' ς Λίτους]: Περιοχή παρόχθια στον Βουργουπόταμο (β.λ.) και κοντινή στο χωριό - ετυμ. Λατ. litus (=όχθη ποταμού ή λίμνης), οπότε Λίτους (=όχθες), λόγω πληθυντικού αριθμού.

Λόγκα η: [Στ' Λόγκα]: Κοντινή στο χωριό ίσια περιοχή γεμάτη κήπους - ετυμ. Λατ. longa (=εκτεταμένη περιοχή. Καμία

σχέση με τη λέξη "λόγγος".

Μαντρισιά η: [Στ' Μαντρισιά]: Χαμηλός τόπος κατάλληλος για διαχείμαση αιγοπροβάτων - ετυμ. Ελλ. "μάνδρα" (=περιφραγμένος τόπος για αιγοπρόβατα, Λατ. mandra), οπότε Μαντρισιά (=μανδρότοπος).

Μασίτσα η: [Στ' Μασίτσα]: Τόπος γεμάτος δένδρα, προς την κατεύθυνση του χωριού Πουρνιά, με μικρά ξέφωτα ισιώματα - ετυμ. Λατ. mensa (=τραπέζι, Ρουμ. και Αρβ. masa), οπότε Μασίτσα (=τραπεζίτσα), επειδή έχει ξέφωτα πλατώματα.

Μεγαϊάννης ο: [Στ' Μεγαϊάνν']: Η ονομασία είναι παραφθορά της φράσης "Μέγας Αϊ Γιάννης". Παλιά μάλλον ήταν εδώ εξωκλήσι του αγίου Ιωάννη.

Μέκος η: [Στ' Μέκος]: Μέρος ήπιο με ισιώματα σε χαμηλό σημείο κάτω απ' τη θέση Κάστρο - ετυμ. Βουλγ. meko (=μαλακό, υποχωρητικό, ήπιο, πράο, απαλό), οπότε Μέκος (=ήπιος). Υπάρχει στο χωριό Κάντσικο τοπωνύμιο "Μέκα" με ακριβώς ίδια σημασία.

Μέκος Κρασιά η: Υποπεριοχή της τοποθεσίας Μέκος (β.λ.), όπου υπήρχε χαρακτηριστική κρασιά.

Μεσοπόταμος ο: [Στου Μισουπόταμου]: Ο μεσαίος ορμητικός χείμαρρος ο οποίος κατεβαίνει απ' τον Σμόλικα.

Μεσορράχη η: [Στ' Μισορράχ']: Η οφρύς ψηλά στην κορυφογραμμή του Σμόλικα, στα όρια με το χωριό Πάδες.

Μηλιά η: [Στ' Μλιά]: Είναι φυτώνυμο. Χαρακτηριστική μεγάλη μηλιά την ονομάτισε. Κείται δυτικά του χωριού και εκεί υπάρχει η κορυφή Τζιούμα (β.λ.).

Μικρό Ταμπούρι το: Θέση στα όρια με το χωριό Φούρκα, δεξιά του αυχένα, προς τον Σμόλικα - ετυμ. Ταμπούρι (β.λ.).

Μιντζιλείς οι: [Στ' ς Μιντζιλείς]: Τοποθεσία προς τη μεριά της θέσης Κάστρο (β.λ.) και γειτονική με τη θέση Ζικίρι (β.λ.). Φαίνεται πως σε τούτο το μέρος εί-

χε στρατοπεδεύσει κάποτε τούρκικος στρατός, για τη φύλαξη της κορυφογραμμής προς Φούρκα, και είχε εδώ την επιμελητεία του, γιατί Τουρκ. menzil (=σταθμός, κατάλυμα, η στα μετόπισθεν εποιμελητεία του στρατού). Συνεπώς, Μιντζιλείς (=καταλύματα), αφού λέγεται πάντα σε πληθυντικό.

Μιχαλώη η: [Στ' Μιχαλώη]: Απόμακρη περιοχή με σιταροχώραφα, βόρεια του χωριού. Η ονομασία δείχνει ότι εδώ ήταν του Μίχα (=Μιχάλη) το αλώνι (=αρχ. Ελλ. "αλώη"), και αυτό επειδή πολλά θερίσματα τα αλώνιζαν επί τόπου, ιδίως όταν τα χωράφια ήσαν απόμακρα.

Μπάλτες οι: [Στ' ς Μπάλτες]: Πρόκειται για τόπο βαρικό με πολλά νερά, χαμηλότερα απ' τη θέση Κέτσης (β.λ.) - ετυμ. Σλ. blato ή balto (=βάλτος, τέλμα, τέναγος), οπότε Μπάλτες (=βάλτοι).

Μπαρατσιώνη η: [Στ' Μπαρατσιώνη]: Εδώ υπήρχαν μικροί λάκκοι με νερό, δηλ. είναι βαρικός τόπος - ετυμ. Σλ. бага (=τέλμα, λάκκος με νερό), οπότε Μπαρατσιώνη (=τελματοτόπος).

Πιθανώς όμως να είναι και κυριώνυμο, υποψία που γεννάται από την προφορά της τοπωνυμίας.

Μπέκος το: [Στου Μπέκου]: Κορυφή και η γύρω τοποθεσία στη ράχη προς το βουνό Ταμπούρι (β.λ.), εξαίσιος βοσκότοπος προβάτων - ετυμ. Λατ. beccus (=ράμφος, Ιταλ. becco, Γαλλ. bec), κατ' επέκταση κορυφή, μύτη. Συνεπώς, Μπέκος (=κορυφή).

Άλλη εξήγηση προκύπτει απ' το Λατ. pecus (=κτήνος - πρόβατο) σε συνδυασμό με το Σλ. bekati (=βελάζω, βλήχω) και Σερβ. beka (το όνομα προβάτων), οπότε Μπέκος (=προβατολίβαδο).

Μπιγκόζη η: [Στ' Μπιγκόζ']: Τόπος κατάφυτος από πεύκα κατά την μεριά του Σμόλικα, όπου συνέλεγαν και πίσσα (κατράμι) - ετυμ. Λατ. picea και Λατ. picea

(=πίσσα - πίσυς, πεύκο, παλ. Σλ. PbKlb), Λατ. piceus ή αμάρτυρο piceusus (=πίσσινος, πεύκινος). Επομένως, Μπιγκόζη (=πευκών ή πισσουργείο).

Μπίνα η: [Στ' Μπίνα]: Τοποθεσία με μεγάλη πηγή, απ' όπου υδρεύονταν παλιότερα το χωριό - ετυμ. bīnar ή bunar (=πηγή), οπότε Μπίνα (=πηγή).

Μπιστριά η: [Στ' Μπιστριά]: Τόπος με μεγάλο ρέμα, προς το βουνό Γύφτισσα (β.λ.) όπου υπάρχει και σπηλιά - ετυμ. παλ. Σλ. peshtera (=σπήλαιο, σπέος, Λατ. serpecus - τρώγλη, καλύβι) και ονομάστηκε από το σπήλαιο που υπάρχει εκεί, οπότε Μπιστριά (=σπηλιά).

Η εκδοχή Μπιστριά (=γάργαρη), εννοείται πηγή ή ρέμα, από το Σερβ. bistriti (λαγαρίζω, καθαρίζω) και το Βουλγ. BISTbR (=γάργαρος, διαυγής, λαγαρός), δεν δείχνει πολύ πειστική.

Μπιστριές οι: [Στ' Μπιστριές]: Μέρος στους πρόποδες της θέσης Πάδη (β.λ.) που το διασχίζουν πολλοί χείμαρροι - ετυμ. η σημασία της λέξης οπωσδήποτε σχετίζεται με την ερμηνεία του τοπωνυμίου Μπιστριά (β.λ.), αλλά πρέπει να εξακριβωθεί αν εκεί υπάρχουν σπηλιές.

Άλλη εκδοχή προκύπτει από το παλ. Σλ. BbiSTRb (=ταχύς, οξύς, σφοδρός), οπότε Μπιστριές (=γοργές, ταχινές, σπερχιές) και αναφέρεται στα χειμαρρώδη ρέματα. Στα παλ. Σλ. BbISTRbCb και τώρα bistrica είναι όνομα βρεμόντων ποταμών.

Μπογντάνι το: [Στου Μπουγκντάν']: Πολύ υψηλός τόπος, εμφανόμενος στους χάρτες, στα σύνορα με το χωριό Σαμαρίνα, στο οποίο κατά το πλείστον ανήκει - ετυμ. παλ. Σλ. BOGODANb, BOGbDANb ή BOGDANb (=θεόδοτος, θεοδόσιος), που είναι και ανδρικό όνομα. Άρα, Μπογντάνι (=θεοδοσμένο), με την έννοια μοναστηριακό, δηλ. ήταν βακούφικο.

Μπούσιο, το: [Στου Μπούσιου]: Είναι μέρος γεμάτο χαμηλή βοσκήσιμη βλάστη-

ση, πιο κάτω απ' το χωριό - ετυμ. Σερβ. bush (=δάσος θάμνων, χαμόδενδρα, θάμνοι, Ιταλ. busso, Γερμ. Bush). Επίσης Σερβ. bus (=χλόη, χορτόπλινθος, πρασινάδα). Όλες αυτές οι λέξεις έλκουν την προέλευση απ' το Ελλ. "πύξος" (=πυξάρι, Λατ. rycus ή buxus). Συνεπώς Μπουσιο (=φυταλιά, θαμνοτόπι).

Όμοια σημασία έχει και η τοπωνυμία "Μπουσ(ι)" του χωριού Πεκλάρι, παρά το ρέμα "Τοπόλιτσα".

Νησί Μακάρων το: [Στου Νησί Μακάρων]: Πευκόφυτη περιοχή στα πρανή του Σμόλικα - ετυμ. αρχ. Ελλ. "νήσοι μακάρων" (=παράδεισος), που σημαίνει ότι ονομάστηκε έτσι, είτε λόγω της παραδεισένιας εξαίσιας φύσης, είτε διότι κάτι ιερό ήταν εδώ, που σχετίζεται με τους "μάκαρες" (=νεκρούς). Το πανάρχαιο τούτο ελληνικό τοπωνύμιο είναι άξιο ιδιαίτερης προσοχής και έρευνας.

Νόχτσια η: [Στ' Νόχτσια]: Κοντινή στο χωριό περιοχή, έναντι και σε επαφή με το Βουργουπόταμο, όπου, καθώς λένε, καλλιεργούσαν ρεβίθια - ετυμ. Ελλ. "όχθια" (=παρόχθια) με συνεκφορά του άρθρου, δηλ. "στην όχθια" > στ' Νόχθια > στ' Νόχτσια, που σημαίνει **παρόχθια**, όπως και είναι, δηλ. κάτι παρόμοιο με την τοπωνυμία Λίτους (β.λ.).

Άλλη εξήγηση είναι απ' το Τούρκ. NO-HUT (ρεβίθι, Σλ. nahut), οπότε Νότσια (=ρεβιθών). Παρόμοιο τοπωνύμιο "Ναχούτσα" υπάρχει στο χωριό Κάντσικο.

Νταλιόπολη η: [Στ' Νταλιόπολ']: Απόμακρη υψηλή περιοχή του Σμόλικα σχετικά ομαλή - ετυμ. παλ. Σλ. dalje (=μήκος, μακρότητα τόπου, μάκρος, μακρυσμός), rolje (=πεδίο, κάμπος, ίσιωμα), οπότε Νταλιόπολη (=απόμακρο ίσιωμα).

Νταμπουϊάνη η: [Στ' Νταμπουϊάν]: Κοντινή στο χωριό ίσια τοποθεσία, με πολλά κηπάρια, προς το εξωκλήσι της αγίας Βαρβάρας - ετυμ. το πρόθεμα "ντα" προέ-

κυψε από συνεκφορά του άρθρου "τα". Στα Σλ. roljana (=μικρό πεδίο, ξέφωτο δάσου, Ρουμ. roiana), οπότε η έκφραση "στα ισιώματα" γίνεται "στα roiani" και με παραφθορά σ' Νταμπουϊάνη (=στα ισιώματα).

Ντίσινο το: [Στου Ντίσινο]: Τόπος στα πρανή του Σμόλικα που τον φυσάει πάντα άνεμος, αλλά για να φθάσει κανείς εκεί πρέπει να βαδίσει σε ανήφορο που του κοβει την αναπνοή - ετυμ. παλ. Σλ. DISHbNb (=ασθμαίνων, πνευστιών, αγκομαχών, φυσαλέος), dishanije (=αναπνοή, πνοή), Σερν. disati (=αναπνέω). Άρα, Ντίσινο (=φυσητό ή δυσποϊκό), λόγω του ανέμου και της ανηφοριάς.

Ντουραλή η: [Σ' Ντουραλή]: Υψηλός άγριος τόπος στα όρια με το χωριό Κάντσικο - ετυμ. Λατ. durus (=σκληρός, τραχύς, ανθεκτικός, δεινός, νέο Λατ. dural), οπότε Ντουραλή (=τραχών, δηλ. τραχύς τόπος).

Ξηρολίμνη η: Κοιλότητα εδαφική του Σμόλικα, όπου σχηματίζεται λίμνη το χειμώνα, η οποία ξηραίνεται το θέρος, γι' αυτό ονομάστηκε έτσι η τοποθεσία.

Ξυλοράκια τα: [Στα Ξυλοράκια]: Χαμηλή τοποθεσία στα Α του χωριού με μικρά δένδρα, που το διαρρέουν πολλά ρέματα. Το όνομα δείχνει εξ ολοκλήρου ελληνικό και μάλλον προέκυψε με παραφθορά απ' την λέξη "ξυλαράκια", και αναφέρεται στα χαμηλά δένδρα.

Ερμηνεία απο το Σερβ. raka (=λάκκος - λάκκα, γούβα) δεν φαίνεται δυνατή.

Πάδη η: [Σ' Πάδ']: Έκταση σχετικά ίσια, καλό βοσκοτόπι, με πολλά δένδρα, στον ανήφορο για το βουνό Ταμπούρι - ετυμ. αρχ. Ελλ. "πάδος" (=φηγώδες δένδρο, πχ. δρυς ή οξυά), οπότε Πάδη (=φηγεδών, δράνα), όπως και είναι.

Άλλη ισόκυρη εξήγηση προκύπτει απ' το Λατ. pando (=εκτείνω, απλώνω, ανοίγω, πετάννυμι), απ' όπου Βλαχ. pande (επίπεδη έκταση, ίσιωμα, πεδίο), οπότε Πά-

δη (=σιάδι, απλωτή έκταση), όπως και είναι.

Παλιομανάστρι το: [Στου Παλιομανάστρ']: Τοποθεσία ΒΔ του χωριού, όπου υπήρχε παλιό μοναστήρι, εξού και η ονομασία.

Παλιόμπλος ο: [Στουν Παλιόμπλου]: Θέση στο ποτάμι όπου υπήρχε παλιός νερόμυλος και αυτό σημαίνει η τοπωνυμία.

Παλιοπρίονο το: Δαδώδης περιοχή του Σμόλικα όπου είχε εγκατασταθεί παλιότερα υδροπρίονο.

Παπαλέξης ο: [Στ' Παπαλέξη]: Είναι κυριώνυμο και δείχνει ότι κάποιος ονόματι Παπαλέξης ήταν κύριος ή νομέας του χώρου.

Παπί το: [Στου Παπί]: Μέρος κάθυγρο, με πάντα νότιο χώμα, δηλ. τέναγος, γειτονικό με τη θέση Μπάλτες (β.λ.) - ετυμ. απ' την νέο Ελλ. έκφραση "έγινα παπί" (=μούσκεμα, διάβροχα). Συνεπώς Παπί (=νότιο, υγρό).

Πέρα Μαχαλάς ο: Περιοχή όπου παλιότερα υπήρχε οικισμός - ετυμ. Τουρκ. mahalle (=συνοικία, γειτονιά).

Περιβόλ(ι) το: Χαμηλή περιοχή στη βάση του αντερείσματος του βουνού Γύφτισσα, όπου υπήρχαν περιβόλια.

Πευκόφυτο το: Εκτεταμένη περιοχή του Σμόλικα κατάφυτη από πεύκα. Η τοπωνυμία αναγράφεται στους επίσημους χάρτες.

Πηγαδούλια τα: [Στα Πηγαδούλια]: Μέρος με πολλές μικρές πηγές, που στην τοπική γλώσσα λέγονται "πηγαδούλια".

Πλάκα η: [Στ' Πλάκα]: Μέρος ίσιο, πλάκα στην τοπική διάλεκτο, στα σύνορα με το χωριό Σαμαρίνα.

Με την ίδια ονομασία υπάρχει τοπωνυμία Ν του χωριού, όπου υπάρχουν πολλές πέτρες, απ' τις οποίες έβγαζαν σχιστόπλακες, για την επικάλυψη των σπιτιών του χωριού.

Πλάτανος ο: [Στουν Πλάτανου]: Εδώ

υπήρχε μεγάλο πλατάνι που ξεχώριζε και ονομάτισε το χώρο.

Πλατόνια τα: [Στα Πλατόνια]: Είναι φυτώνυμο. Το μέρος έχει πάμπολα πλατόνια, είναι δηλ. πλατανεώνας, και ονομάστηκε έτσι. Η τοπωνυμία υπάρχει και σε άλλα χωριά. υποπεριοχές είναι τα **Τρανά Πλατόνια**, τα **Μικρά Πλατόνια** και **στ' Γύφτσα στα Πλατόνια**.

Ποδαρικό το: [Στου Ποδαρικό]: Θέση νότια του χωριού προς το Σμόλικα, στον πόδα της θέσης Αρκουδάλωνο (β.λ.).

Πόρος ο: [Στουν Πόρου]: Στενή περιοχή μεταξύ των θέσεων Κέτσης (β.λ.) και Μπάλτες (β.λ.), θεωρείται πέρασμα, δηλ. πόρος, εξού και το όνομα.

Πουρνάρι το: [Στου Πουρνάρ']: Είναι φυτώνυμο. Αν και το θαμνοειδές πουρνάρι δεν είναι κοινό στα μέρη μας, φαίνεται πως εδώ υπήρχαν πουρνάρια που ονομάτισαν και τον τόπο.

Πράσιανη η: [Σ' Πράσιαν']: Υψηλή τοποθεσία με βλάστηση, που αναγράφεται στους επίσημους χάρτες, στα σύνορα με το χωριό Πουρνιά, στο οποίο κατά το πλείστον ανήκει - ετυμ. αρχ. Ελλ. "πρασιανός" (=πράσινος) και επομένως Πράσιανη (=πράσινη), λόγω των δένδρων.

Πριόν τ' Ζήκα το: Δάσος του Σμόλικα όπου παλιά λειτουργούσε πριόνι (υδροπρίονο) κάποιος Ζήκας, επώνυμο που υπάρχει στο χωριό.

Πύργος ο: [Στουν Πύργου]: Τόπος υψηλότερα απ' τη θέση Τσιρίβραχος (β.λ.), προς το βουνό Ταμπούρι, όπου φαίνεται υπήρχε πύργος (=οχύρωμα, ταμπούρι, φύρκος, Λατ. burgus).

Ράχη Τρανή η: και **Τρανή Ράχη**: Η μεγάλη ράχη που είναι ορατή έναντι και ΒΔ του χωριού, η οποία κρύβει τη θέαση του βουνού Γύφτισσα. Στους χάρτες γράφεται "Μεγάλη Ράχη".

Ραχοβίτσα η: [Στ' Ραχουβίτσα]: Τόπος γεμάτος θαμνόκλαδα, εξαιρετος βοσκότο-

πος γιδιών, χαμηλότερα από τη θέση Ριάχοβο - ετυμ. είναι υποκοριστικό της τοπωνυμίας Ριάχοβο (β.λ.) και σημαίνει ρωπακιά, δηλ. μικρή δράνα, θαμνότοπο.

Ριάχοβο το: [Στου Ριάχουβου]: Τοποθεσία με πολλές βελανιδιές, ψηλά πηγαίνοντας προς το βουνό Γύφτισσα, όπου, καθώς λένε, υπήρχε παλιός οικισμός. Στη βάση της υπάρχει σήμερα το εξωκλήσι του Αγίου Θεοδόση - ετυμ. παρ' όλη τη Σλ. κατάληξη η ρίζα είναι ελληνική. Στα αρχ. Ελλ. "ραχάς" (=τόπος υψηλός και δασώδης), "ραχός" (=θάμνος, χαμόκλαδο). Έτσι Ράχοβο (=δράνα, δρυμός, σύδενδρο).

Ριζός ο: [Στουν Ριζό]: Η θέση αυτή είναι η βάση, η πέζα, η πατωσιά του υπερκείμενου Σμόλικα, δηλ. η ρίζα του, εξού και το όνομα.

Ρόγκια Χαμένα τα: [Τα Χαμένα Ρόγκια]: Απόμακρα μεμονωμένα χωράφια, περιτριγυρισμένα από δάσος, δηλ. μέσα σε ξέφωτα - ετυμ. στην τοπική γλώσσα "ρόγκι" (=νεοανοιγμένο χωράφι που προέκυψε από κοπή ή κάψιμο δάσους), Αρβ. rogë (χωράφι σε ξέφωτο δάσους), εκ του Λατ. rogus (=φωτιά). Επίσης νέο Ελλ. "ρογκίζω" (=καίω τη βλάστηση χωραφιού ως προετοιμασία για τη σπορά). Συνεπώς Ρόγκια Χαμένα (=άφαντα ξέφωτα).

Ροντοβάτο το: [Στου Ροντοβάτου]: Εξαίσιος τόπος με πολλά εύφορα χωράφια προς τη μεριά του Σμόλικα - ετυμ. παλ. Σλ. radovati (=χαίρω, αγαλλιώμαι) και radovanije (=χαρά, ευφορία τόπου, αφθονία νομής), Βουλγ. rodovito (=καρπερό, γόνιμο, εύφορο).

Άρα Ροντοβάτο (=καρπερό).

Σιμπινίκο το: [Στου Σιμπινίκου]: Εξαίρετος βοσκότοπος γιδιών με πολλές θαμνώδεις βελανιδιές - ετυμ. παλ. Σλ. shiba (=βέργα, κλαδί) και Σερβ. shib (=δενδρύλλιο, χαμόδενδρο, θαμνίσκος), οπότε Σιμπινίκο (=θαμνοτόπι), όπως και είναι.

Άλλη εξήγηση προκύπτει απ' το παλ.

Σλ. shibenije (κρούση, πλήγμα, βολή - κεραυνός), οπότε Σιμπινίκο (=κεραυνόπληκτο, κεραυνοβολημένο), ερμηνεία που υστερεί επειδή η τοποθεσία είναι χαμήλωμα.

Σιπουτά τα: [Στα Σιπουτά]: Μέρος κατάφυτο με πολλά χαμόδενδρα, πέρα απ' την Τρανή Ράχη (β.λ.), όπου υπήρχε ξύλινη κάναλη για πότισμα ζώων - ετυμ. Ελλ. "διαποτίζω" οπότε με παραφθορά Σιαποτά ή Σιπουτά (=ποτίστρες - κρουνοί, Βλαχ. shorutu) και παλ. Σλ. sorot (=σωλήνας, κανάλι, τάφρος με νερό, ύδατα), συνεπώς Σιποτά (=ποτίστρες, κανάλια). Υπάρχει τοπωνυμία "Σιαπουτό" με την ίδια σημασία στο χωριό Κάντσικο.

Άλλη ερμηνεία προκύπτει απ' το παλ. Σλ. sipota (=βραχνός, θροϊζων) και Βουλγ. shiopot ή shierot (=θροϊσμα, βουϊσμα), οπότε Σιποτά (=βουϊστά), λόγω του ανέμου, εξήγηση που χωλαίνει, επειδή το μέρος είναι χαμήλωμα.

Σμόλικας ο: [Στου Σμόλικα]: Το μεγάλο βουνό με την κορυφή του (2637 μ) που υπέρκειται του χωριού, το οποίο είναι κατάφυτο από πεύκα - ετυμ. Σλ. smola (=ρετσίνι), απ' όπου Αρβ. (s)molikë-a (=ρητινούχο δένδρο, πεύκο, κυρίως η πίτυς η μακεδονική). Εξ αυτού Σμόλικας (=πενκώνας, πιτυών), όπως και είναι.

Σόλστα η: [Στ' Σόλστα]: Τοποθεσία προσήλια, όπου παλιά πάνω σε πλάκες έδιναν οι βλαχοποιμένες αλάτι στα αιγοπρόβατα, δηλ. ότι σημαίνει και η τοπωνυμία Αλατσιά (β.λ.) - ετυμ. Ελλ. "(σ)άλας" (=αλάτι, Λατ. sal, Σλ. sol) και πάλ. Σλ. solishte (=άλες, αλατοπήγια, αλυκές, Λατ. salinae), οπότε Σόλστα (=αλαταριά).

Σουγλιά τα: [Στα Σουγλιά]: Βραχώδης οξυκόρυφη περιοχή της ακραίας κορυφογραμμής του Σμόλικα - ετυμ. παρέφθαρται η τοπωνυμία από το νέο Ελλ. "σουβλιά", εκ του Λατ. subula (=οβελός).

Ταμπούρι το: [Στου Ταμπούρι]: Το

βουνό και η κορυφή (1878 μ) όπου σμίγουν τα σύνορα των χωριών Κεράσοβο, Κάντσικο και Φούρκα, που τώρα λέγεται ΟΧΥΡΟ. Φαίνεται πως στην αρχαιότητα λέγονταν δωρικά “Φούρκος” (=οχύρωμα), απ’ όπου και το όνομα του χωριού Φούρκα, και αργότερα επί ρωμαιοκρατίας “Βουργος” ή “Βέργος” (β.λ.), δηλ. οχυρό βουνό - ετυμ. Τουρκ. tabya (=προμαχώνας, οχύρωμα) και tabur (=τάγμα, παράταξη στρατιωτών ή ανθρώπων), εξού το νέο Ελλ. “ταμπούρι” (=προμαχών).

Τζιούμα η: [Στ’ Τζιούμα]: Υπάρχουν δύο κορυφές με την ονομασία αυτή, ορατές απ’ το χωριό. Η μία Β και έναντι του χωριού και η άλλη Ν προς την μεριά του Σμόλικα παρά τη θέση Μηλιά (β.λ.) - ετυμ. στην τοπική διάλεκτο λέμε την ηχοποιήτη λέξη “τζιούμα” (=βαθύ ξύλινο πινάκιο χρήσιμο και σαν πρόχειρο γουδί, γαβάθα), οπότε Τζιούμα (=γαβάθα), με την έννοια ότι η κορυφή είναι όμοια με αναστραμμένη γαβάθα. Αλλού τέτοιες κορυφές τις λένε “Καυκί”, δηλ. ότι σημαίνει και η τοπωνυμία Χελώνα (β.λ.).

Τζιουμίχα η: [Στ’ Τζιουμίχα]: Η ονομασία είναι λεξικοποίηση της φράσης “τζιούμα μίκκα”, δείχνει υποκοριστική της τοπωνυμίας Τζιούμα (β.λ.) και σημαίνει **Μικροκορυφή**, γιατί πράγματι εδώ υπάρχει μικρή κορυφούλα. Στα αρχ. Ελλ. “μικκός” (=μικρός, ολίγος, βραχύς, Ρουμ. mic).

Τραντάφλο το: [Στου Τραντάφλου]: Τοποθεσία χαμηλότερα απ’ τη θέση Σόλστα (β.λ.). Εδώ υπήρχε κάποια σημαδιακή τριανταφυλλιά, η οποία ονομάτισε το μέρος. Παλιά υπήρχαν εδώ πολλά αμπέλια.

Τρουπηνίτσες οι: [Στ’ 5 Τρουπηνίτσες]: Τοποθεσία χαμηλότερα απ’ τη θέση χαλασμένα (β.λ.). Απ’ την Ελλ. λέξη “τρούπα” προέκυψε η ονομασία και υποδηλώνει κάποιο χαρακτηριστικό του τόπου.

Τσαμπουρνιά η: Είναι φυτώνυμο. Κάποια κοντινή στο χωριό με σαθρό έδαφος

που ρέπει σε κατολίσθηση - ετυμ. Αρβ. c-ahje (=διαρρηκτικός, δηλ. αυτός που εύκολα ανοίγει), οπότε Τσιάχα (=εύρηκτη, ευκολόσχιστη).

Τσιρρέντσα η: [Στ’ Τσιρρέντσα]: Τόπος γεμάτος βελανιδιές, κοντά στο εξωκλήσι του Αϊ Λιά - ετυμ. στην τοπική διάλεκτο “τσέρρος” (=είδος δρυός, η δρυς η κυρρίς, αρχ. Ελλ. “άσπρος”, Λατ. cergus, Σλ. csr), εκ του αρχ. Ελλ. “κιρρός”. Συνεπώς, Τσερρέντσα ή Τσιρρέντσα (=ασπριών, σύδενδρο), που σε άλλα χωριά λέγεται “Τσέρροβο”.

Τσιρίβραχος ο: Τοποθεσία με σημαδιακό σχιστόβραχο έναντι του χωριού, ψηλά ανεβαίνοντας προς το βουνό Ταμπούρι - ετυμ. Αρβ. cigem (=σχίζομαι), οπότε Τσιρίβραχος (=σχιστόβραχος).

Τυφλορράχη η: Η μεγάλη ράχη στα σύνορα με το χωριό Πουρνιά, στο οποίο και ανήκει, όπως αναγράφεται στους χάρτες.

Φουνικά τα: [Στα Φουνκά]: μέρος λίγο πιο πάνω απ’ τη θέση Τσιρίβραχος (β.λ.). Κάποιο φονικό επεισόδιο, του οποίου δεν ξέρουμε το ιστορικό, έγινε εδώ και ονομάτισε το μέρος.

Φτέρη η: [Στ’ Φτέρ’]: Είναι φυτώνυμο. Φαίνεται πως το μέρος έχει πολλές φτέρες.

Φώτης Γιάτας ο: [Στ’ Φώτ’ Γιάτα]: Μέρος προς την κατεύθυνση του χωριού Πουρνιά. Είναι κυριώνυμο. Ο τσέλιγκας Φώτης Γιάτας νέμονταν την περιοχή τούτη.

Χαλασμένα τα: Εννοείται βράχια, γιατί το μέρος έχει μεγάλα, σαθρά και διαβρωμένα βράχια, δηλ. χαλασμένα, απ’ όπου κι η ονομασία.

Χάνια τα: Εδώ πάλαι ποτέ υπήρχαν πανδοχεία ή ξενώνες, όπου διέμεναν οι περαστικοί - ετυμ. Τουρκ. han (=πανδοχείο, χάνι).

Χασάν-Κοπάτση η: [Στ’ Χασάν Κοπάτ’]: Τοποθεσία με μεγάλα δένδρα - ετυμ.

Τουρκ. hasan (=ωραίος, καλός), που είναι και ανδρικό όνομα. Στα αρχ. Ελλ. "κοπάς" (=δένδρο κομμένο ή κλαδεμένο), από όπου στην τοπική γλώσσα "κοπάτσι" (=κούτσουρο, πρέμνο, ροζιάρικο καυσόξυλο) και Βλαχ. koratsi (=δένδρα). Συνεπώς Χασάν Κοπάτσι (=καλλιίδενδρη, εύπρεμνη), εννοείται τοποθεσία.

Χελώνα η: Τοποθεσία ψηλά προς το βουνό Γύφτισσα, στα όρια με το χωριό Λαγκάδα, με στρογγυλοποιημένη κορυφή, όμοια με "χελώνιο" (=καύκαλο χελώνας), απ' όπου και η ονομασία.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- 1) ΥΔΡΙΑ Εγκυκλοπαίδεια, Αθήνα.
- 2) ΥΠΕΡΛΕΞΙΚΟ της νεοελληνικής γλώσσας, Αφοί Παγουλάτοι, Αθήνα 1985.
- 3) ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ, του Α. Ν. Γιάν-

ναρη, έκδοση Σιδέρη, Αθήνα 1920.

4) ΑΛΒΑΝΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, του Νικο Η. Gjini, έκδοση Τίρανα 1971.

5) Λεξικόν ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, του Κ. Νικολαΐδου, Αθήνα 1909.

6) ΒΟΥΛΓΑΡΟΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, Ακαδημίας Επιστημών Βουλγαρίας, Σόφια 1960.

7) ΣΕΡΒΟΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, του Παπαστεργίου Νικολάου, έκδοση Αθήνα 1935.

8) ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ λεξικόν, του Στεφ. Α. Κουμανούδη, έκδοση Αθήνα 1884.

9) LEXIKON PALAEOSLOVENSKO-GRÆCO-LATINUM, του Fr. Miklosich 1865.

10) ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ λεξικόν, Αντων. Β. Θεοφυλακτίδου, Κων/πολη 1960.

11) ΡΟΥΜΑΝΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ, του Σωκράτη Κοτολούλη, Αθήνα 1976.

12) ΙΤΑΛΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ λεξικόν, του Μ. Π. Περίδου, έκδοση Αθήνα 1903.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι" Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκινγκ κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 0655-23780

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΜΠΑΝΑΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147

ΠΟΥΛΥΝΑ Γ. ΜΠΑΝΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

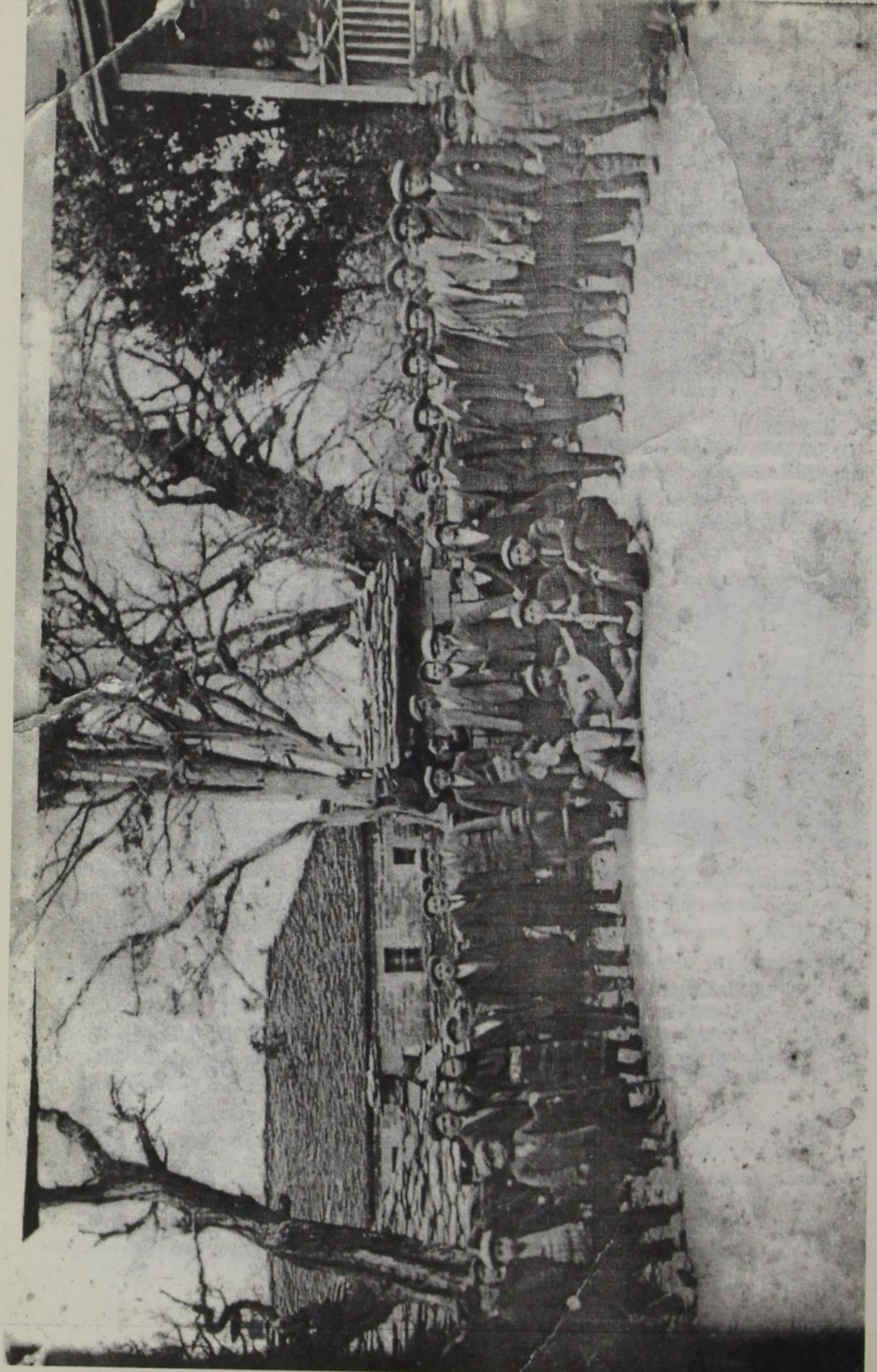
Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147
Δ Ρ Α Μ Α

**ΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ
ROOMS FOR RENT
(500 μ. από την είσοδο στην πόλη)
Με θέρμανση, μπάνιο κλπ.**

ΘΩΜΑΣ ΝΙΤΣΑΣ

Τηλ. 22065

Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας

Το μεσάντρα μας και τα ... δαιμόνια

Η μεσάντρα μας ήταν στο τέλος του διαδρόμου. Μόλις μπαίναμε ευθεία μπροστά μας. Δεξιά αριστερά οι πόρτες των δωματίων.

Εκεί μέσα πάντα βασίλευε απόλυτη ησυχία και ημίφως που για μας τα παιδιά σήμαινε σχεδόν απόλυτο σκοτάδι. Εντυπωσιαζόμουν που όποιος έμπαινε μέσα, έβρισκε στα γρήγορα αυτό που ήθελε, και έβγαινε έξω σώος και αβλαβής!

Έρχονταν ξένοι, και έμπαιναν οι θειές μου και βγαίναν με γλυκά και ρακές... Το βράδυ έβγαζαν τα στρωσίδια του ύπνου, και το πρωί διπλωμένα τα ξανάβαζαν εκεί μέσα στο σιωπηλό σκοτάδι.

Τον καιρό του Αλωνάρη μπαίναν εκεί και μερικά τσουβάλια με στάρι, ή κρέμαγαν λίγες ρόκες καλαμποκιού, στο τέλος του φθινοπώρου, και τα ωραία μας ρόδια, και τα σούρβα από τη μεγάλη μας σουρβιά, σε αρμάθες.

Ό,τι έμπαινε και ό,τι έβγαινε μου ήταν αρκετό, ώστε να δημιουργήσω με τη φαντασία μου τη δική μου εικόνα, γι' αυτή τη μεσάντρα με τα χρήσιμα πράγματα, που η σιωπή της έκρυβε και τα απαραίτητα... δαιμόνια.

Αργότερα ένοιωθα ευγνωμοσύνη γι' αυτή τη σκοτεινή πλευρά του σπιτιού μου που με οδήγησε πολύ απλά και γρήγορα στα βιβλία και σε πολλές ωραίες και πλούσιες βιβλιοθήκες, σπιτιών και πόλεων.

Κάποια μέρα, έγινε γενική καθαριότητα και εκκαθάριση σ' αυτή τη μυστηριώδη περιοχή, και μάλλον κρίθηκα ικανή για να λάβω μέρος, παρ' όλες τις επιφυλάξεις μου.

Την ημέρα εκείνη όλα φωτίστηκαν! Βγήκε το υφαντό κιλίμι που είχε για πόρτα αυτό το δωμάτιο και έγινε η νύχτα μέρα.

Ήταν ένας αρκετά μεγάλος χώρος, με ένα μεγάλο γιούκο με τα στρωσίδια του ύπνου και διάφορα άλλα για το στρώσιμο του σπιτιού.

Ένα ψηλό ντουλάπι με φαγώσιμα, και όλα τα κεράσματα για τους μουσαφίρηδες το μικρό αμπαράκι, στο χρώμα του ξύλου που έχει πια παλιώσει.

Πάνω αρκετά ψηλά ένα μεγάλο ράφι σε όλο το μήκος του τοίχου, με μια κρεμάστρα από κάτω, που ήταν κρεμασμένα λογής-λογής ρούχα σε καλή κατάσταση μεν, περασμένης εποχής δε.

Όλο το ενδιαφέρον μου στράφηκε στο ράφι που είχε αντικείμενα, παλιά παμπάλαια.

Ότι κατέβηκε από κει, με απασχόλησε όλη μέρα και κοιμήθηκα το βράδυ γεμάτη ιστορίες αληθινές και φανταστικές.

Η γιαγιά μας ως φαίνεται μαζί με τα λίγα φτωχά ρουχαλάκια της στο ωραίο της σεντούκι, είχε πλουτίσει την προίκα της με ένα ωραίο κρινολίνο της εποχής της. Ωραίο γιαπωνέζικο με κλωστή σε απαλό μώβ του ροδάκινου, απλικαρισμένο με κλωστή σε απαλό μωβ χρώμα. Το χεράκι του ήταν μπαπουδένιο με ξεφτισμένο το λούστρο του.

Ήταν ένα παιχνίδι τέλειο αληθινό! Έπαιζα για πολύ καιρό μαζί του, ως ότου βαρέθηκα τις κυρίες εποχής, και το πέταξα ξεφτισμένο και τρύπιο στα σκουπίδια. Φαντάζομαι πως η γιαγιά θα ικανοποιήθηκε που επιτέλους χρησιμοποιήθηκε, και μάλιστα αρκετά, από μια έστω ψεύτικη μεγαλοψεύτικη μεγαλοκυρία!

Το δεύτερο λάφυρο από το ράφι, ήταν ένα ωραίο πινάκιο ξύλινο με καπάκι. Ήταν για τυρί, για ξηρά τροφή δηλαδή, για τον κυνηγό ή το γεωργό.

Είχε αρχίσει να το τρώει το σαράκι και κάπου χώθηκε για να υπάρχει και να μην υπάρχει.

Μια παλιά τρομπέτα του στρατού, από τον καιρό που υπηρετούσε ο παππούς στην Αδριανούπολη ορτινάτσα του αρχιμουσικού. Εξαιτίας αυτής της ιδιότητάς του στο στρατό, ο παππούς, άκουγε με συμπάθεια και προσοχή κάθε Κυριακή πρωί, την ώρα της κλασσικής μουσικής, από το ραδιοφωνικό σταθμό της Κέρκυρας.

Εκεί βρήκα το ωραίο μεταλλικό κουτί που φύλαγα για χρόνια ολόκληρα μετά, τα μολύβια μου και τις μπογιές μου.

Ένα ωραίο μύλο για τον καφέ. Ο παππούς έπινε δέκα τη μέρα, μισό ρεβύθι μισό καφέ. Δεν είδα ποτέ να αλέθουν καφέ εκεί, παρά μόνο η άλλη μου γιαγιά άλεθε, γιατί στο χωριό της δεν είχαν καφεκοπτείο.

Στο ράφι ήταν και το γραμμόφωνο με το λουλουδάτο σιέλ χωνί του. Δίπλα του η ξύλινη βαλίτσα με τις πλάκες.

Εκείνη τη μέρα ο πατέρας μου έβαλε το “πέφτουν της βροχής οι στάλες” και την “κοντούλα λεμονιά”. Όποτε τα ακούω συγκινούμαι, γιατί τον θυμάμαι να κουρδίζει το γραμμόφωνο και να σιγοτραγουδάει, πράγμα σπάνιο για τον εργασιομανή πατέρα μου.

Αυτά που με απασχόλησαν περισσότερο και με βοήθησαν να καταλάβω τι ρόλο θάπαιζε στη ζωή μου, ο γραπτός λόγος, ήταν δυο βιβλία διαλυμένα φύλλο και φτερό δηλαδή, η “Γενοβέφα” και η “ωραία του Πέραν”. Η Γενοβέφα γραμμένη σε αρχαϊζουσα, δεν καταλάβαινα σχεδόν τίποτα, την έραψα με χοντρό σκοινί και την έντυσα με μπλε σχολικό χαρτί και έλαβε θέση στην εταζέρα μου.

Την “ωραία του Πέραν” την διάβασα την απόλαυσα, τρελλαινόμενοι για μελοδραματικές ιστορίες αγάπης, και κάθε φύλλο που διάβαζα το κόλλαγα με κόλλα. Ένοιωθα σαν να τα ανάστη-

σα από το χάος της μεσάντρας μας. Γλυκάθηκα απ’ αυτές τις ανασκαφές, τα δαιμόνια των σκοτεινών χώρων έγιναν γρήγορα γλυκιές αναμνήσεις, και δεν διάσταζα να σκαλίζω ο,τιδήποτε ξεχασμένο και περιφρονημένο. Ψάχνοντας έτσι, έφτασε η χάρη μου και στο χωριό της άλλης μου γιαγιάς κι έτσι γνώρισα το σεντούκι πούχε φυλαγμένα ο θείος μου ο Δούσμπης ο δάσκαλος πολλά βιβλία, άλλα άκοπα, άλλα διαβασμένα, και πέρναγα απολαυστικά τις διακοπές μου διαβάζοντας και μαθαίνοντας. Εκεί σ’ αυτό το χωριό (Μεσοβούνη) πέρναγα πολλές ώρες στο σπίτι της Πόπης Μπούρη δασκάλα κι αυτή και θεία καθισμένη μπροστά στη τζαμένια βιβλιοθήκη της σε μια πάνινη σάιζ-λόγκ διάβαζα ό,τι είχε.

Αργότερα στη βιβλιοθήκη της Κόνιτσας, έγινα φανατική αναγνώστρια, και είμαι ευτυχής που σήμερα έχει πολλά και αξιόλογα βιβλία, σε ένα αξαιρετικά ήρεμο και πολιτισμένο περιβάλλον.

Υπάρχουν βιβλία για όλους εκεί, για μικρούς και μεγάλους, μαθητές και δασκάλους, ρομαντικούς και φιλόσοφους, επιστήμονες και τεχνοκράτες θρησκευόμενους και ανεξίθρησκους. Θα μπορούσαν οι Κονιτσιώτες να επωφεληθούν, γιατί τα βιβλία σε οδηγούν σε άλλους κόσμους, σου δείχνουν δρόμους, σου ξυπνούν το κοιμισμένο μέρος του εαυτού σου, σε βοηθούν να γνωρίσεις το εγώ σου, σε βοηθούν να αγαπήσεις τον εαυτό σου, να αγαπήσεις τον ανθρώπινο πυρήνα σου. Τα βιβλία σε πάνε παντού. Σήμερα ψάχνοντας στη βιβλιοθήκη της Κόνιτσας μη ξέροντας τι να πρωτοπάρω να διαβάσω, είδα την “ωραία της Πέραν” δεμένο ακέραιο βιβλίο, και θυμήθηκα τη μεσάντρα μας και τα “καλά της δαιμόνια”.

Κίτσιου Ειρήνη 31-7-1997. Κόνιτσα

Τσίπουρο “...Σταφυλιού απόσταγμα, αμπελουργού μεράκι!!!...”.

Στο ακριτικό επιμεθόριο Μολυβδοσκεπάστο οι παραδόσεις και τα έθιμα, σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής, δεν αποτελούν αναμνήσεις που τις βιώνουμε μέσα από τις φολκλορικές αναπαραστάσεις! Οι Μολυβδοσκεπαστινοί με αυτογνωσία και αυτοσυνειδησία πορεύονται στο χρόνο χωρίς διάρρηξη των δεσμών τους με το ζωηφόρο παρελθόν των παραδόσεών τους, καθιστώντας τους κοινωνικά και ηθικά ωραιότερους των προγόνων τους, ζώσα πραγματικότητα!!..

Όλες οι κοινωνικές και παραγωγικές δραστηριότητες των Μολυβδοσκεπαστινών είναι άρρηκτα δεμένες με δοξασίες, παραδόσεις, γιορτές, τραγούδια και χορούς!!.. Έτσι η επαγγελματική δραστηριότητα του κάθε κατοίκου - κατά βάση σήμερα γεωργική-είναι πρωτίστως μεράκι, δημιουργία και τρόπος ζωής!. Εδώ η παράδοση δεν είναι αναπαράσταση, είναι βιωματική κατάσταση που με συνέπεια και συνέχεια προβάλλει ό,τι μας καθορίζει ιστορικά και πολιτισμικά!...

Στο Μολυβδοσκεπάστο των παραδόσεων και των θρύλων δεν θα μπορούσε να έχει διαφορετικό περιεχόμενο και η παραγωγική διαδικασία του τσίπουρου.

Ο Νοέμβριος είναι ο μήνας των καζανιών.. Στον Αϊ-Γιώργη, δίπλα στις πέτρινες καμάρες, στήνεται το καζάνι του Συνεταιρισμού και όλοι κάθε μέρα έχουν γιορτή!!.. Το τσίπουρο αγνό και εύγευστο, οι μεζέδες σπιτικοί, οι μνήμες ζωντανεύουν, οι γέροι ενθουμούνται και οι νέοι μούρνιται!!..

Αποκορύφωμα της Γιορτής η τελευταία μέρα της απόσταξης (29 Νοέμβρη ημέρα Σάββατο και ώρα 11 π.μ.) χωριανοί, φίλοι και ξένοι σμίγουν στου καζανιού το δάκρυ και κάτω από το γλυκό ήχο του κλαρίνου αποχαιρετούν τα καζάνια με μπόμπολα και ρακί, ευχές και κυκλωτικούς χορούς!.. Όχι δεν είναι πανηγύρι... Είναι η ίδια η ζωή των Μολυβδοσκεπαστινών, διαχρονικά δεμένη με τις ιστορικές τους παραδόσεις!!!...

Γι' αυτό η συμμετοχή δεν είναι απλά μια ευκαιρία για διέξοδο από την καθημερινότητα!! Είναι συμβολή στην διατήρηση όσων ιστορικά και πολιτισμικά μας καθορίζουν σαν Ηπειρώτες και Έλληνες!!...

Τσίπης Αποστόλης

Πρόεδρος Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Μολυβδοσκεπάστου

ΓΙΟΡΤΗ ΤΣΙΠΟΥΡΟΥ

Στο Μολυβδοσκεπάστο γιορτάστηκε και πάλι εφέτος με απόλυτη επιτυχία στις 29 Νοέμβρη 1997, ημέρα Σάββατο, η γιορτή του τσίπουρου, που είναι το αποκορύφωμα των εκδηλώσεων του μήνα των ρακκοκαζανιών στο χωριό!!..

ρουσία τους τις εκδηλώσεις!..

Οι γυναίκες του χωριού μας με συγκινητική προθυμία ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα των Προέδρων και με ξεχωριστή τέχνη και μαεστρία ετοίμασαν άφθονους εκλεκτούς σπιτικούς μεζέδες που εμπλούτισαν τα τραπέζια της δεξίω-

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος του χωριού σε συνεργασία με τον Αγροτικό-Οινοποιητικό Συνεταιρισμό, με τους δραστήριους Προέδρους τους ΜΑΝΗ ΜΙΧΑΛΗ και ΤΣΙΠΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ, οργάνωσαν με ιδιαίτερη επιτυχία τις εκδηλώσεις της Γιορτής, που κατέπληξαν τους εκλεκτούς προσκεκλημένους μας και τους πολυπληθείς φίλους και επισκέπτες μας!!..

Οι Πρόεδροι των παραπάνω Φορέων του χωριού μας απευθύνθηκαν σε όλους τους συγχωριανούς μας και ιδίως στις γυναίκες ώστε όλοι μαζί να συμβάλουμε στην επιτυχία της Γιορτής και προσκάλεσαν όλες τις Αρχές και τους Φορείς του Νομού μας να τιμήσουν με την πα-

σης (λαχανόπιτες, τυρόπιτες, κοτόπιτες, κρεατόπιτες, κεφτεδάκια, σπιτικά γλυκά ταψιού κ.λπ.)

Το Σάββατο 29 Νοέμβρη 1997 το Μολυβδοσκεπάστο από το πρωί φόρεσε τα γιορτινά του!!.. Ο καταπληκτικός ανοιξιάτικος καιρός συμβάλλει και αυτός ώστε από πολύ νωρίς να καταφθάνουν συγχωριανοί μας από τα Γιάννινα, φίλοι του χωριού και εκλεκτοί προσκεκλημένοι μας!!..

Ο Βουλευτής Ιωαννίνων της ΝΔ κ. Αντώνης Φούσας με το επιτελείο του, ο Δήμαρχος της Κόνιτσας κ. Μάκης Χατζηγεφραιμίδης με την Νομαρχιακή Σύμβουλο κ. Παπαμιχαήλ, οι Δ/ταί του 583 Τ.Π. και Αστ. Τμήματος Κόνιτσας, ο Πολιτευτής της ΝΔ κ. Τζιάλλας Αθανά-

σιος, ο υποψήφιος Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Μακόπουλος, οι Πρόεδροι των γειτονικών χωριών, ο εκδότης της Εφημερίδας "ΝΕΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ" κ. Ζώης Πανταζής με την οικογένειά του και πάρα πολλοί φίλοι και επισκέπτες τιμούν με την παρουσία τους τη Γιορτή μας!!...

Στις 12 η ώρα στο παραδοσιακό κτίριο του Συνεταιρισμού, όπου από ώρα έχει αρχίσει να ρέει το γνήσιο και εύγευστο τσίπουρο από το καζάνι απόσταξης του Συνεταιρισμού, τελείται με ξεχωριστή ευλάβεια από τον Εφημέριο του χωριού Ιερέα ΝΑΚΟ ΑΠΟΣΤΟΛΟ ο καθιερωμένος αγιασμός και ο Πρόεδρος του Συνεταιρισμού κ. Απόστολος Τσίπης καλωσορίζει τους προσκεκλημένους και επισκέπτες και αναφέρεται με γλαφυρότητα στα επιτεύγματα και τους στόχους του Συνεταιρισμού!... Χαιρετισμό απευθύνουν: ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Χατζηγεφραιμίδης, ο Βουλευτής κ. Φούσας, η Νομαρχιακή Σύμβουλος κ.

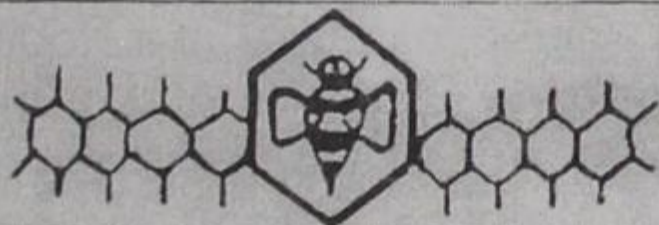
Παπαμιχαήλ, ο Πολιτευτής κ. Τζιάλλας και εκ μέρους της Αδελφότητας Μολυβδοσκεπαστινών στην Αθήνα ο επίτιμος Πρόεδρος αυτής κ. Δάφνης Ιωάννης. Στη συνέχεια οι προσκεκλημένοι και επισκέπτες ενημερώνονται για τον τρόπο απόσταξης από τον κ. Ροΐδη Θεοχάρη, παραγωγό, και δοκιμάζουν το εύγευστο ρακί!!....

Στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου της Κοινότητας δίνεται δεξίωση και οι προσκεκλημένοι μαζί με το γλυκόηχο κλαρίνο του Βορειοηπειρώτη κλαριντζή δοκιμάζουν τους εκλεκτούς εύγεστους σπιτικούς μεζέδες!.. Ο χορός και το κέφι συνεχίζεται μέχρι τις απογευματινές ώρες!!...

Το βράδυ ο Σύλλογος με τον Συνεταιρισμό του Χωριού μας, στην ίδια αίθουσα παραθέτουν δείπνο σε όλους τους χωριανούς και το γλέντι τραβάει μέχρι τις πρωινές ώρες!!!...

A.P.

ΑΝΘΩΜΕΛΟ ΓΡΑΜΜΟΥ
ΓΥΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΟΛΤΟΣ

ΖΑΡΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ ΤΗΛ. 0655 99089
0665 27597

Διαθέτουμε τσίπουρο γνήσιο, άριστης ποιότητας από ντόπια σταφύλια.

Δημ. Στεφάνου Κόνιτσα

Τηλ. (0655) 22797

ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ-ΤΣΙΒΙΛΗ

Δικηγόρος

Παρνασσού 32-36
53 45 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ- ΑΘΗΝΑ

Τηλ. Γρ. : 9255742
οικία: 9716539

Σοδόχλοπτα

Βοζαρτινής & Λαϊκής Τέχνης

Γιάννης Σινάνης

Επταχώρι

Τηλ. 0467-84137 & 84127

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΣΤΟΝ ΑΡΕΙΟ ΠΑΓΟ

ΣΚΟΥΦΑ 64
ΑΘΗΝΑ 106 80

ΤΗΛ. 35 32 977

Ένας άγνωστος ευεργέτης του Παλαιοσελλίου

του **Ηλία Ε. Παπαζήση**

Οκ. Χρήστος Τσέτσης εξαιρετος ερευνητής, μεγάλο χρονικό διάστημα ασχολήθηκε με την ευποιΐα της Ηπείρου. Ερευνώντας πλειάδα Ηπειρωτών Ευεργετών ανακάλυψε μεταξύ αυτών και κάτοικον του Παλαιοσελλίου και για να τον γνωρίσουμε στην Εφημερίδα των Ιωαννίνων "Πρωινός Λόγος τα εξής αναδημοσίευσε (16.17. Απριλίου 1994).

Ο Δημήτρης Λούπας γεννήθηκε στο Παλιοσέλι Κόνιτσας το 1833. Οι φτωχοί γονείς του έδωσαν τον μικρό Δημήτρη στο θείο του αρχιμανδρίτη Χατζή-Ιωακείμ, ο οποίος τον μεγάλωσε και τον μόρφωσε.

Μεγάλος πια ο Δημήτρης Λούπας ασχολήθηκε με εμπορικές επιχειρήσεις, όπου και διακρίθηκε.

Σύμφωνα με κείμενο που δημοσιεύτηκε σε Ηπειρωτική εφημερίδα της εποχής ο Δημήτρης Λούπας υπήρξε "φιλομαθής, φιλόκαλος και φιλότιμος, αναλώσας τη ζωή του υπέρ της γεννησάσης αυτόν πατρίδος, υπέρ της οποίας ενδιαφέρθη και ιδίως προς περίθαλψιν των πτωχών και αδυνάμων". Στην ίδια εφημερίδα αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι ο Δημήτρης Λούπας έκανε πολλές καλές πράξεις ευποιΐας, μεταξύ των οποίων και η ανέγερση του εν τω χωρίω του ευπρεπέστατου ναού".

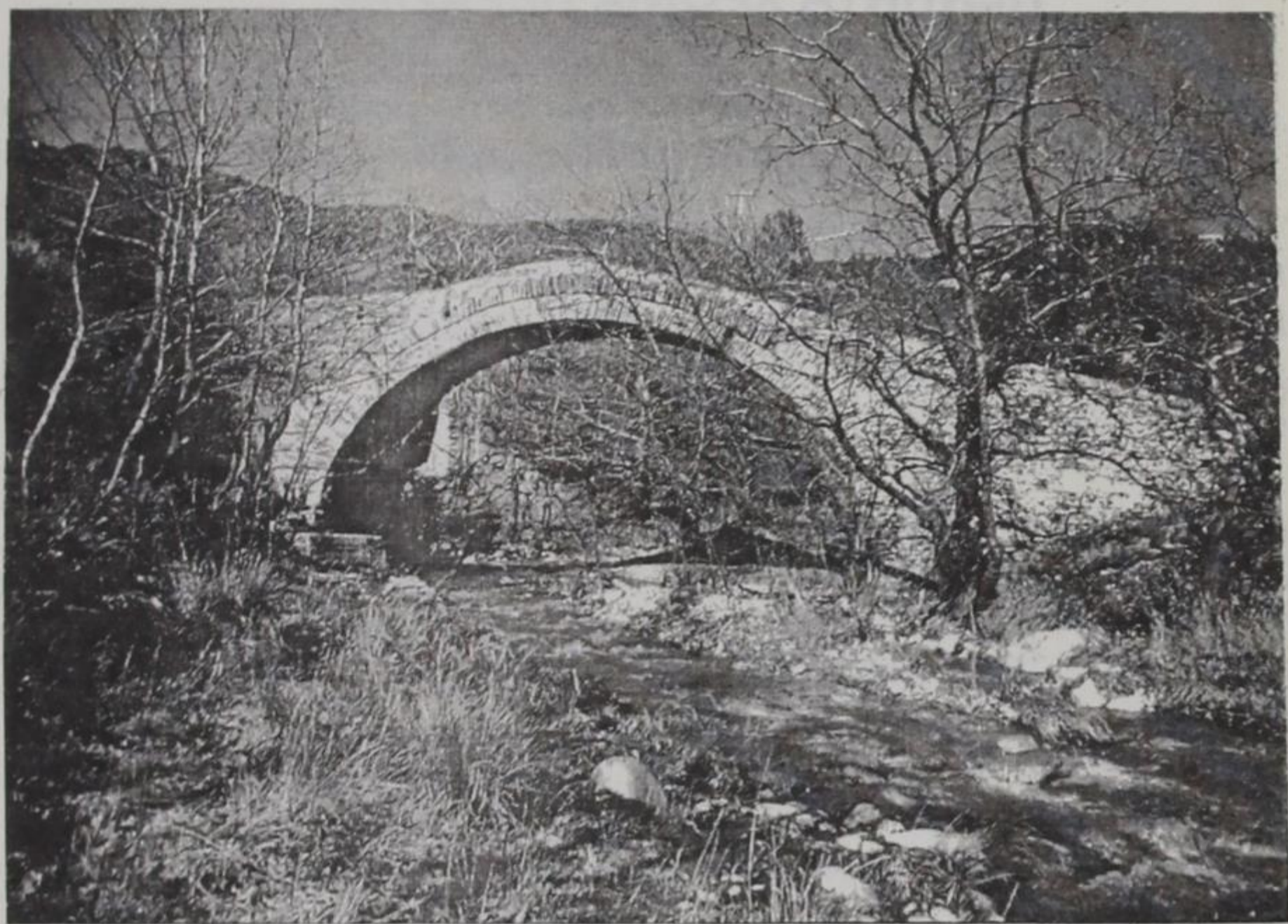
Αναφέρεται επίσης ότι ο Δημήτρης Λούπας "άφησε μνήμην αγαθήν επί της γης δια τε την ευγενή συμπεριφοράν την τιμιότητα του χαρακτήρος και τον προς τα καλά ζήλον του. Δίκαια τον έκλαψε -όταν πέθανε- το Παλιοσέλι, η πατρίδα του διότι ως αστήρ φαεινός ανεφάνη εις τον μαύρον και

σκοτεινόν ορίζοντά της αναδείξας αυτήν δια των αξιοπαίων έργων του".

Ο ευεργέτης πέθανε στις 12 Νοεμβρίου του 1871, σε ηλικία μόλις 38 ετών. Συμπεραίνουμε ότι ο ιερέυς του Παλαιοσελλίου Παπα Δημήτρης Χατζής η Παπαχατζής, εκτός απ' τα τέσσερα άρρενα τέκνα που άλλοτε αναφέραμε, είχε και θυγατέρα την οποία πάντρεψε σε κάτοικο του χωριού στο επώνυμο Λούπας. Από τον γάμον αυτόν απέκτησαν υιόν τον Δημήτρη (όνομα παππού) αλλ' επειδή οι γονείς του ήταν πολύ πτωχοί την ανατροφή και μόρφωση του μικρού Δημήτρη ανέλαβαν ο εκ μητρός θείος του Αρχιμανδρίτης Ιωακείμ Χατζής ή Παπαχατζής. Εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου λοιπόν ανετράφη και μεγάλωσε ο Δημήτρης Λούπας και ως απ' το δημοσίευμα προκύπτει με τα αξιόπαινα έργα του, ανεφάνη αστήρ φαεινός της πατρίδος του. Ασχολήθηκε με εμπορικές επιχειρήσεις όπου και διακρίθηκε, πρόσφερε πολλά για την ανέγερση του μεγαλοπρεπούς Ναού της Αγίας Παρασκευής και μεγάλο ενδιαφέρον έδειξε υπέρ των πτωχών και αδυνάμων κατοίκων του χωριού. Και δίκαια τον έκλαψε το χωριό του, όταν ο δύστυχος πέθανε σε ηλικία μόλις 38 ετών.

Άνθρωποι σαν τον Δημήτριο Λούπα όπως τον περιγράφει το δημοσίευμα δεν πρέπει να τίθενται στο περιθώριο και να λησμονούνται, πρέπει να προβάλλονται παράδειγμα προς μίμηση, να τιμούνται και στη χορεία των Ευεργετών του Ναού του χωριού να εντάσσονται εις μνημόσυνο αιώνιο.

Της Τοπόλτσας το Γεφύρι

Στην Κόνιτσα, εκτός από τα άλλα αξιοθέατα, όπως είναι το γεφύρι στον Αώο, η Αγία Βαρβάρα, τα πλατανάκια, ο Άι Θανάσης κ.λπ. Υπάρχει και ένα άλλο όμορφο τοπίο που μπορεί να θαυμάσει ο κάθε επισκέπτης της πόλης. Είναι το μικρό αλλά αξιόλογο γεφυράκι της Τοπόλιτσας στη θέση “Μπούση”.

Βρίσκεται στο ποταμάκι της Τοπόλιτσας που κατεβαίνει από το χωριό Πηγή (πρώην Πεκλάρι). Μπορεί κανείς να το επισκεφτεί μετά από πορεία δυο χιλιομέτρων από την πλατεία, πιο κάτω από τα Σφαγεία ή να πάει με αυτοκίνητο ως την τσιμεντένια γέφυρα της Τοπόλιτσας και να βρεθεί σε μια ρεματιά κατάφυτη, όπου ανάμεσα στα πλατάνια θ’ ανακαλύψει το πέτρινο γεφυράκι.

Χτίστηκε το 1906 με δαπάνη του μεγάλου Πεκλαρίτη ευεργέτη Γ. Καραγιάννη να εξυπηρετεί τους διερχόμενους ξωμάχους κι αυτούς που πήγαιναν στην Κόνιτσα.

Σήμερα, άλλαξαν οι δρόμοι. Ο κόσμος κυκλοφορεί με οχήματα σε μεγάλους δρόμους και τσιμεντένια γεφύρια.

Το γεφυράκι καταχωνιασμένο μες στη βλάστηση νανουρίζεται με του νερού το κελάρυσμα και τ’ Αηδονιού το κελάηδημα “αναπολώντας” τα περασμένα!...

Από το δρόμο δύσκολα μπορεί κάποιος να το προσέξει κι ας είναι λίγα μέτρα πιο κάτω. Νομίζουμε ότι δεν απαιτούνται πολλά χρήματα για να κάνουμε γνωστό το γεφύρι στους περαστικούς. Αρκεί να κατασκευαστεί ένα καλντερίμι στο μονοπάτι μεταξύ ασφαλτόδρομου και γεφυριού, να καθαριστούν κάποια βάτα και χαμόκλαδα τριγύρω και να τοποθετηθεί εκεί κοντά μια κατατοπιστική πινακίδα. Αυτό μπορεί να γίνει από την Κοινότητα Πηγής ή από το Δήμο Κόνιτσας. Έτσι θα αξιοποιηθεί το αθέατο, παλιό και όμορφο γεφύρι.

Σ.Τ.

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ.....

του Αθανασίου Αθ. Θεοδώρου

“Χαρισμένο στους συμμαθητές μου του Ορφανοτροφείου Κονίτσης”

Πενήντα χρόνια πέρασαν
που φύγαμε απ’ το Ορφανοτροφείο
μας άσπρισαν μας γέρασαν
σημάδεψαν το Βίο.

Μικρά παιδιά, γνωρίσαμε
μαύρη σκληρή ορφάνια
γιατί οι γονείς φύγανε
πήγανε στα ... “Ουράνια”.

Βρήκαμε καταφύγιο
στέγη, τροφή, στοργή,
ανάλογα με τον εκάστοτε
κύριο Διευθυντή.

Οι δάσκαλοί μας ήτανε
όλοι τους σοφοί
γνωρίζανε την τέχνη,
γνώριζαν τη ζωή.

Ζούσαμε σαν στρατιώτες
και φορούσαμε χακί,
μας τάιζαν φασολάδες
μακαρόνια και φακή.

Γράμματα δεν μας δίδαξαν
μόνο τις τέχνες κοίταζαν.
Μαραγκούς και Τσαγκαράδες
Μουσικούς ή και Ραφτάδες

Βγήκαμε στην κοινωνία
σαν θηράματα απ’ εκτροφεία....

Άλλοι έμειναν στην Κόνιτσα,
άλλοι στην Αθήνα και στη Βόνιτσα,
άλλοι στη Θεσσαλονίκη
και για να βγάλουμε το νοίκι
ο ιδρώτας έτρεχε νερό
γιατί ανάγκες έρχονταν σωρό.

Όλοι απ’ το Ορφανοτροφείο
είχαμε εντιμότητα βίο·
έχουμε γυναίκες και παιδιά,
τα μορφώσαμε μ’ ανώτατη παιδεία
τους δώσαμε αγάπη και στοργή
που σ’ εμάς έλειψε πολύ.....

Ύστερα από τόσα χρόνια,
όπως τα πουλιά, τ’ αηδόνια
ξανασιμίζουμε και πάλι
με όρθιο πια το κεφάλι.

Περήφανοι για παιδιά και κόρες
τώρα που περάσαμε τις μπόρες
όσοι έχουμε απομείνει
ήρθαμε στον φίλο μας
τον Γιώργο τον Κοτσίνη.

Ιούνιος 1997

Αρχόντισσα, Ηπειρώτισσα η Κόνιτσα

Ξεχασμένη, ανέπαφη από το χρόνο, αυθεντική,
παραδοσιακή Ηπειρώτισσα με αγριάδα φυσική,
στα περήφανα αγέρωχα βουνά της Πίνδου φωλιάζεις,
με το φιδίσιο ποτάμι σου, τον Αώο κουβεντιάζεις.

*

Γεφύρι της ζωής μου, το δικό σου γιοφύρι κι οι μνήμες μου αρμάδες
οι καρδιές μας ξεδιπλώνονταν στον αρχοντικό σου τους νοντάδες,
μπουκέτο τα όνειρα για σένα γεμάτα δέος,
μεγάλη η επιθυμία μου να βρεθώ κοντά σου, είναι χρέος.

*

Αναστηλώνεται κάθε τόσο η σκέψη της επιστροφής,
με πλημμυρίζει ευτυχία, η ελπίδα της προσμονής,
για ν' αποτυπώσω εικόνες του παρόντος όπως παλιά,
για τ' αμπάρια του μέλλοντος στον πατρικού μου τα σκαλιά.

*

Κτισμένη στους πρόποδες της Τραπεζίτσας αμφιθεατρικά,
φιλοξενεί κατάφορτες με πεύκα κι έλατα πλαγιές, υποδειγματικά
άγριες ομορφιές χαρίστηκαν απλόχερα για τη δική μας τέρψη,
άγριος κι ο δικός μας αγώνας επιβίωσης στη δική μας σκέψη.

*

Πλακόστρωτα δρομάκια, τρεχούμενα νερά μας γνέθουν,
στή χλιδή της απόλαυσης μας τρέχουν,
καταφύγιο ηρεμίας η πανδαισία των χρωμάτων
των δένδρων, των πουλιών και των αρωμάτων.

*

Μουσικά ακούσματα πουλιών και νερών,
σταματούν το χρόνο, τα σημάδια των καιρών,
κάθε φορά βρίσκω τη ζεστή μου φωλιά,
βυθισμένη στη μνήμη μου είναι η δική σου αγκαλιά.

*

Βουτηγμένες κορφές της Πίνδου στο χιόνι και την ομίχλη,
στεφανώνουν την Κόνιτσα την καταπράσινη πολίχνη,
θεόρατα πλατάνια γέρνουν απ' το χρόνο
τα χαϊδεύουν τα νερά κι οι ηλιαχτίδες μόνο.

*

Το ξωκλήσι Αγία Βαρβάρα στην πλαγιά σκαρφαλωμένο,
Σε αρχαίο Ναό απ' τον άρχοντα Κόνη θεμελιωμένο,
έχει παρέα, τη φύση και το κάστρο
τον ουρανό, τη χαράδρα του Αώου και το δικό μου άστρο.

*

Κόνιτσα, παράδεισος της φύσης και της ομορφιάς
υπό την σκέπη της Μονής Στομίου, της Παναγίας
η ευλογία και η προσευχή του μοναχού Παΐσιου
είναι το φως της ζωής μου, το φως του δρόμου του ίσιου.

Ειρήνη Οικονόμου-Σταματάκη

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΣΤΗ ΔΡΑΚΟΛΙΜΝΗ ΓΚΑΜΗΛΑΣ

Στις 9 και 10 Αυγούστου (Σάββατο -Κυριακή) 1997, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μολυβδοσκεπάστου, σε συνεργασία με τον Αγροτικό - Οινοποιητικό Συνεταιρισμό του Χωριού, πραγματοποίησε με απόλυτη επιτυχία διήμερη ορειβατική εξόρμηση στο Καταφύγιο και τη Δρακόλιμνη Γκαμήλας Παπίγκου.

Η άριστα οργανωμένη από το Σύλλογο εξόρμηση, η προθυμία και πειθαρχία των 24 μελών που συμμετείχαν σε αυτή, συνέβαλαν στην καθ' όλα επιτυχημένη αυτή ορειβασία - εκδρομή.

Από καιρό πολλά από τα μέλη του Συλλόγου - Συνεταιρισμού είχαμε εκφράσει την επιθυμία να πραγματοποιήσουμε την υπέροχη αυτή πορεία και ο Σύλλογος την υλοποίησε προσφέροντας χαρά στα μέλη του!...

Από μέρες τα συμμετέχοντα μέλη της ομάδας (παιδιά-γυναίκες-άνδρες και υπερήλικες ακόμη) άρχισαν τις προετοιμασίες (αγορά παπουτσιών ειδικών, εκδρομικών σάκων κ.λπ.), γιατί μία ορειβασία-πορεία έξι (6) ωρών μέχρι τη Δρακόλιμνη ούτε εύκολο πράγμα είναι και πολλούς κινδύνους έχει, ιδίως για αυτούς που κάνουν για πρώτη φορά τόση μεγάλη ορειβασία!!!...

Τα ξημερώματα λοιπόν του Σαββάτου τα 24 μέλη της ορειβατικής ομάδας, επιβιβαστήκαμε στα Ι.Χ. αυτοκίνητά μας και πριν καλά-καλά το καταλάβουμε φτάσαμε στο μισοκοιμισμένο ακόμη Μεγάλο Πάπιγκο, περνώντας ανάμεσα σε μια καταπληκτική διαδρομή, ιδίως μετά την Αρίστη... Το όμορφο χωριό της Αρίστης, η γραφική γεμάτη αιωνόβια πλατάνια κοιλάδα του Βοϊδομάτη, η φοβερή χαράδρα του Βίκου και ο καγκελωτός αυτοκινητόδρομος προς Πάπιγκο, μας ενθουσίασαν και μας έδωσαν κουράγιο για τη δύσκολη πορεία που μας περιμένει!!!... Η παραδοσιακή αρχοντιά του Μεγάλου και του Μικρού Παπίγκου, που μετά από λίγο καταλήξαμε και αφήσαμε τα αυτοκίνητά μας για να αρχίσουμε το ανέβασμα, με τις πέτρινες στέγες των σπιτιών, τα καλιγωμένα σοκάκια και τις πλατείες, μας ενθουσιάζουν και μας εμπνυχώνουν στο δύσκολο εγχείρημα που σε λίγο θα αρχίσουμε ν' ανέβουμε τις προσιτές πλαγιές της Γκαμήλας, που επιβλητικά ορθώνονται μπροστά μας!...

Η ώρα είναι 7.30!. Τα μέλη της ορειβατικής ομάδας, με τους εκδρομικούς σάκους στην πλάτη και τα απαραίτητα για το ανέβασμα μπαστούνια, περνώντας μέσα από τα γκαλεριμωτά σοκάκια του Μικρού Παπίγκου, αρχίζουν το ανέβασμα απ' το στενό μονοπάτι που μπαίνει και χάνεται στο πυκνό δάσος!... Η διαδρομή είναι υπέροχη και η βλάστηση αλλάζει όσο ανεβαίνουμε!... Τα μαυρόγραβα και τους πανύψηλους κέδρους διαδέχονται οι τεράστιες οξυές, με τις λεφτοκαρυές και τους ημερόκεδρους... Το βουνίσιο πρωινό αεράκι δροσίζει τα μουσκεμένα από τον ιδρώτα προσωπά μας και διευκολύνει το ανέβασμά μας, που όσο ανεβαίνουμε και αφήνουμε τον παχύ ίσκιο των δέντρων μαίνοντας στο γυμνό μέρος του βουνού γίνεται πιο δύσκολο και κοπιαστικό!!...Οι καλλιτεχνικά φτιαγμένες από την Δασική Υπηρεσία πέτρινες βρύσες με τις καρούτες και το λιγοστό αλλά παγωμένο διαυγέστατο νερό, μας δροσίζουν και διευκολύνουν το ανέβασμά μας!...

Κάπου-κάπου μια στάση κάτω από το βαρύ ίσκιο κάποιου ξεμοναχιασμένου ημερόκεδρου ή στη σκιά κάποιου βράχου, είναι απαραίτητη, ιδίως για μας τους πιο μεγάλους. Λίγο τσίπουρο, που κάποιος προνοητικός έχει βάλει στο σακιδιό του είναι το πιο κατάλληλο δυναμωτικό για την περίπτωση!!...

Τα πράγματα όμως, όσον αφορά την αντοχή, αρχίζουν σιγά-σιγά να ξεκαθαρίζουν!... Οι πιο νέοι, και ανάμεσά τους και ο υπερήλικας Βασίλης Πρόκος (76 χρόνων), ξεκόβονται από την ομάδα και επιταχύνουν το βήμα τους γιατί σκέπτονται να κάνουν πρωταθλητισμό στο ανέβασμα μέχρι το Καταφύγιο. Ο πρώτος από αυτούς, ο γαμπρός μας Σταύρος Ρηγόπουλος, κάνει την διαδρομή σε δύο (2) ώρες και 10 λεπτά και ακολουθεί ο μικρός Στέλιος Νίνης με τους υπόλοιπους μπροστάρηδες της Ομάδας...!!! Τελευταίοι φτάνουμε εμείς στο καταφύγιο, μουσκεμένοι στον ιδρώτα αλλά ικανοποιημένοι και ακμαιότατοι, κάνοντας την διαδρομή σε 4 ώρες και 20 λεπτά πραγματοποιώντας έτσι νέο πενελλήνιο ρεκόρ αργοπορίας!!!...

Η έκπληξή μας, μόλις φτάσαμε στο Καταφύγιο σε υψόμετρο 1960, δεν μπορεί να γραφεί με λόγια σε αυτό το χαρτί!... Η καταπληκτική θέα των χωριών του Πωγωνίου και του Δυτικού Ζαγορίου, η γραφικότετη χαράδρα του Βοϊδομάτη, οι γυμνές κορυφές της Γκαμήλας που μας περιβάλλουν και το φιλόξενο περιβάλλον του Καταφυγίου με τα τρία υπέροχα παιδιά που έχουν αναλάβει την λειτουργία του, είναι το καλύτερο βραβείο για μας τους αργοπορήσαντες!!...! Ένας παγωμένος καφές (φραπέ) και ένα δροσερό αναψυκτικό στα αναπαυτικά μπάσια του εστιατορίου, ξεκουράζουν τα καταπονημένα μας πόδια, που ξεγυμνωμένα (είναι αρχή του Καταφυγίου μόλις μπεις σε αυτό να βγάλεις τα παπούτσια σου και να φορέσεις σαγιονάρες) δροσιζονται απο τον βουνίσιο αέρα που αχόρταγα μπαίνει από την ανοικτή πόρτα του κτιρίου!!... Η αχνιστή νόστιμη φασολάδα και η πικάντικη μακαρονάδα που σε λίγο σερβίρονται στην ευρύχωρη τραπέζαρία, είναι ό,τι πρέπει για τα κουρασμένα και νηστικά μέλη της ομάδας!!...

Μετά το φαγητό, πάντα σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα ξεκουραστούμε γιατί στις 5 το απόγευμα θα γίνει η νέα πορεία προς την Δρακόλιμνη. Πώς όμως μπορείς να κλείσεις μάτι και να κοιμηθείς όταν στην παρέα σου έχεις τον ασυναγώνιστο μίμο-ηθοποιό ΝΙΝΗ ΧΡΗΣΤΟ (Κερίμη), που με τα όμορφα αστεία - πειράγματά του ξεσηκώνει τους πάντες ακόμη και αυτούς τους ξένους που δεν καταλαβαίνουν τι λέει!!...

Τα πρόγραμμα όμως εφαρμόζεται πιστά!...

Στις 5 η ώρα, μετά τον καθιερωμένο καφέ, η ομάδα αναχωρεί, χωρίς βέβαια τους σάκους αλλά με τα μπαστούνια μας που τώρα φαίνεται θα είναι πιο χρήσιμα από το πρωί, αφού έχουμε να κατέβουμε μια κατηφόρα μέσα σε χαλικάρια, μέχρι να φτάσουμε στις καλύβες του κτηνοτρόφου Δόση και να αρχίσουμε την μαρτυρική ανάβαση προς τη λίμνη! Το κατέβασμα γίνεται προσεκτικά με προπορευόμενο τον καμεραμάν της ομάδας Σταμάτη Πρόκο, που αποθανατίζει την πορεία μας!

Φτάνοντας στη στάνη του Δόση δεχόμαστε τα πρώτα αφιλόξενα αλλά ακίνδυνα γαβγίσματα των κοπαδόσκυλων που συνοδεύουν τα αμέριμνα κοπάδια των προβάτων, που ροβολούν από τις πλαγιές της Γκαμήλας προς την μισοξεραμένη λίμνη που βρίσκεται προ-

στά μας, για να ρουφήξουν αχόρταγα το κρυστάλλινο νερό που τρέχει από μια βρύση, στην οποία και εμείς σταματούμε να πιούμε παγωμένο νερό, να ξεκουραστούμε και να αρχίσουμε την ανάβαση προς την Δρακόλιμνη!

Η ανάβαση είναι ομολογουμένως κουραστική και σε πολλές περιπτώσεις εξαντλητική, ιδίως για μας τους μεγαλύτερους, διότι εκτός από την απότομη ανηφόρα έχεις στις πλάτες σου καρφωμένες τις καυτερές απογευματινές ακτίνες του ήλιου αλλά ο εγωισμός και η αγωνία μας να δούμε την περίφημη μυθική Δρακόλιμνη, που η φαντασία του λαού τη θέλει να φυλάσσεται από τους γύρω στητούς δράκους (!), δεν δικαιολογεί εγκατάλειψη της ανάβασης!!...

Μετά λοιπόν από κοπιαστική και αγχώδη πορεία 1 ώρας και 30 λεπτών (η ενημερωτική πινακίδα στο Καταφύγιο γράφει 1 ώρα πορεία) αντικρίζουμε την πανέμορφη μυθική Δρακόλιμνη σε υψόμετρο 2.130 μέτρα και το θέαμα που απλώνεται μπροστά μας είναι καταπληκτικό!!... Η καταγάλανη λίμνη με τα λιγοστά υδρόφυτα, οι δυο γυμνολί και απότομοι ορεινοί όγκοι της Γκαμήλας και το βάραθρο που ανοίγεται ανατολικά με τα αλυσιδωτά χωριά της Λάκκας Αώου (Παλιοσέλι, Πάδες, Άρματα, Δίστρατο), συνθέτουν μια εικόνα τρομακτική και ανεπανάληπτη!!...

Τα μέλη της ομάδας και ιδίως τα παιδιά, δεν χορταίνουν να τρέχουν γύρω από τη λίμνη, να παίζουν με τα βότσαλα, να φωτογραφίζονται και οι πιο τολμηροί να ανεβαίνουν στις γυμνές κορυφές των λοφίσκων, για να απολαύσουν από εκεί το φοβερό θέαμα της χαράδρας του Αώου!

Η κούραση, αλλά και το μυθικό τοπίο δεν μας αφήνουν να πάρουμε το δρόμο της επιστροφής προς το Καταφύγιο, καίτοι η ώρα έχει περάσει!. Πρέπει όμως να ξεκινήσουμε, γιατί και δύσκολη κατηφοριά μας περιμένει και η νόστιμη προβατίνα ψήνεται στα κάρβουνα -ο δραστήριος Πρόεδρος του Συλλόγου έχει φροντίσει για όλα- και πρέπει να δειπνήσουμε στην κατάλληλη ώρα, να ξεκουραστούμε και να πάρουμε το πρωί την κατηφόρα της επιστροφής προς το Μικρό Πάπιγκο.

Μετά από πορεία 2 ωρών, δύσκολη η κατηφόρα και οι δυνάμεις μας λίγες για την ανηφοριά που μας περιμένει-ευτυχώς που η ερεθιστική μυρωδιά της προβατίνας που ψήνεται μας κάνει να ξεχάσουμε την κούραση- φτάνουμε κατάκοποι στο Καταφύγιο!. Ύστερα από τόση κούραση, ένα δείπνο με ψητή προβατίνα στα κάρβουνα και κρασί από την ΚΑΒΑ Τσίπη, που ο πάντα καταπληκτικός Πρόεδρος του Συνεταιρισμού ΤΣΙΠΗΣ έχει φροντίσει ν' ανεβάσει στο Καταφύγιο (!) -παρά τις δικαιολογημένες διαμαρτυρίες του φίλου μας Γιώργου Δόση- είναι ό,τι πρέπει!.

Η νόστιμη βουνίσια προβατίνα και το άφθονο κρασί φέρνουν το κέφι και το τραγούδι σε δημοτικά και λαϊκά τραγούδια δίνει και παίρνει, χωρίς να λείπει και η ξεμπεκιά από τον Πρόεδρο ΤΣΙΠΗ!. Την όμορφη βραδιά μας συμπληρώνει η καταπληκτική εικόνα που απλώνεται μπροστά μας, όταν βγαίνουμε από το Καταφύγιο για να απολαύσουμε τη θέα!... Στα πόδια μας κατάφωτα απλώνονται τα χωριά του δυτικού Ζαγορίου (Μεγάλο Πάπιγκο, Αρίστη, Βίκος, Άγιος Μηνάς) και κάτω στο βάθος όλα σχεδόν τα χωριά του πάνω Πωγωνίου... Η θέα ομολογουμένως είναι ανεπανάληπτη και μάς αφήνει εκεί καρφω-

μένους για αρκετή ώρα να την απολαύσουμε!!.. Δίπλα μας ο Σερραίος φοιτητής της Αστρονομίας -ορειβάτης και αυτός- συνομιλεί με τα άστρα με το δικό του ξεχωριστό τρόπο!. Μας δείχνει το Δία, τον Άρη, την Αφροδίτη και τα νεφελώματα με τόση οικειότητα και ενθουσιασμό, που νομίζει κανείς ότι τα έχει περπατήσει δεκάδες φορές!!!...

Ο λιγοστός ύπνος στον καθαρό αέρα του 1950 υψόμετρου είναι αρκετός να μας ξεκουράσει και να ξυπνήσουμε το πρωί ευδιάθετοι και χαρούμενοι...

Οι Πρόεδροί μας ΤΣΙΠΗΣ και ΜΑΝΗΣ έχουν ξυπνήσει από τις έξι (6) και έχουν ανέβει στις παρυφές της παρακείμενης κορυφής, για να απολαύσουν την ανατολή και το τοπίο γενικότερα, σε στενοχώρια του ταχύποδα και ανυπόμονου γαμπρού μας Σταύρου Ρηγόπουλου, που ήθελε πάντα αυτός να προηγείται στις αναβάσεις!.

Η αναχώρηση γίνεται μέσα σε ευχάριστη ατμόσφαιρα και η κατάβαση προς το Μικρό Πάπιγκο, έστω και δύσκολα, γίνεται με χαρούμενο τρόπο!!..

Έτσι τέλειωσε ευχάριστα η ορειβατική μας εξόρμηση, από μια ομάδα που ήταν δεμμένα και αγαπημένα τα μέλη της, χωρίς να λείψουν από αυτή τα αστεία, τα απρόοπτα και μερικές μεταορειβατικές δυσάρεστες εξελίξεις!!..

Θα αναφερθώ σε μερικά από αυτά, καλοπροαίρετα πάντα, χωρίς να έχω πρόθεση να πειράξω ή θίξω κανένα...:

-Η Βιβή, κόρη του δραστήριου Προέδρου Μάνη, κατά την επιστροφή ακούστηκε να λέει στον πατέρα της: Μπαμπά, σήμερα πήρα τη μεγάλη απόφαση: Σταματώ από τώρα την ορειβατική μου καριέρα!!.....

Το τι επακολούθησε δεν λέγεται!.... Γέλια, πειράγματα και δεν συμμαζεύεται.

-Ο Βενιαμίν της ομάδας μας Στέλιος, γιος του ηθοποιού μας Χρήστου Νίνη, ζητούσε επίμονα από τον Πρόεδρο του Συλλόγου νέα ορειβατική εξόρμηση!!..

Οπότε, ο κωμικός πατέρας του ακούστηκε να λέει: Ναι, Στέλιο μου, θα ξεκουραστούμε 5 χρόνια και μετά κάνουμε εξόρμηση για το Έβερεστ!!..

-Ο συμπαθέστατος Δημήτρης Τσίπης, κατά την κάθοδο-επιστροφή, είτε διότι έφαγε λαίμαργα προβατίνα, είτε διότι ήπια παγωμένο νερό, αισθάνθηκε στομαχικές ενοχλήσεις και έτρεχε να βρει κάποιο καλυμμένο απόσκιο για να εκκενωθεί και ηρεμήσει!... Από πίσω έτρεχε η καλή του σύζυγος με ένα ρολό χαρτί υγείας, πάντα προνοητική, φωνάζοντας: Δημήτρη, αγάπη μου!! Να, χαρτί υγείας!!..

-Οι γυναίκες της παρέας και μερικοί άντρες, για ενθύμιο μάζευαν άνθη από γομαράγκαθα, σε ωραία απόχρωση μπλε. Μεταξύ αυτών και ο φίλος μας Θανάσης Λάκκας, που όταν φτάσαμε κοντά στο Μικρό Πάπιγκο, θυμήθηκε ο δυστυχής ότι τα ξέχασε στην τελευταία βρύση και, χαρά στο κουράγιο του, γύρισε πίσω να τα πάρει!!.. Την άλλη μέρα εθεάθη στην Κόνιτσα να πιάνει τα νεφρά του!!..

-Κατά πληροφορίες, στο καταφύγιο εγκαταστάθηκε εργαστήριο εξέτασης ούρων!!!!... Αναμένουμε αποτελέσματα κάποιας εξέτασης!!!...

Ο γράφων είχε κάποια μεταορειβατική δυσάρεστη εξέλιξη: Είτε διότι δεν προέβλεψε ειδικά ορειβατικά παπούτσια, είτε διότι το βάρος των εκατό (100) και πλέον κιλών ήταν αδύνατο να το συγκρατήσουν τα κουρασμένα δάχτυλα των ποδιών του, είτε η απότομη

κατηφόρα συνέβαλε σε αυτό, το νύχι του μεγάλου δάχτυλου του αριστερού ποδιού εισχώρησε στο κρέας, με αποτέλεσμα να δημιουργήσει επικίνδυνη φλεγμονή και να αναγκαστεί επειγόντως να μεταφερθεί στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Δουρούτης, όπου επεβλήθη σε χειρουργική επέμβαση και ο λαμπρός νέος επιστήμων χειρουργός-ιατρός κ. Κιτσάκος Αθανάσιος του αφήρησε το νύχι και έδωσε εντολή άμεσης εισαγωγής στο Νοσοκομείο για αντιβιοτική θεραπευτική αγωγή! Η τριήμερη παραμονή στο Νοσοκομείο μπορεί να υπήρξε οδυνηρή, λόγω του τριήμερου της Παναγίας, αλλά άκρως ωφέλιμη και διδακτική!!...

Συγχαρητήρια λοιπόν στους οργανωτές της ορειβατικής μας εξόρμησης Προέδρους του Συλλόγου και Συνεταιρισμού του χωριού μας, σε όλα τα μέλη της ομάδας και ιδίως στα παιδιά αλλά και στον υπερήλικα Βασίλη Πρόκο για τον ενθουσιασμό, την πειθαρχία και την αγάπη που έδειξαν, ώστε να επετύχει απόλυτα αυτή!... Ευχόμαστε δε σύντομα οι οργανωτές να οργανώσουν νέα εξόρμηση, γιατί πιστεύω απόλυτα ότι τέτοιες εκδηλώσεις ενώνουν τα μέλη τους και συσφίγγουν τις μεταξύ τους σχέσεις..

Για την ιστορία και μόνο αναφέρουμε τα μέλη της ομάδας:

Ο ακούραστος και πάντα επινοητικός Πρόεδρος του Συλλόγου ΜΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ με την κόρη του ΒΙΒΗ και τον πατέρα του ΗΛΙΑ. Ο πάντα γελαστός και γεμάτος καλοσύνη Πρόεδρος του Συνεταιρισμού ΤΣΙΠΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ με τη γυναίκα του ΠΕΛΑΓΙΑ και τα παιδιά του ΚΩΣΤΑΚΗ και ΔΗΜΗΤΡΑ. Ο αδερφός του Προέδρου του Συνεταιρισμού ΤΣΙΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ με τη σύζυγό του ΒΑΣΩ και τις κόρες του ΜΑΡΙΑ και ΚΩΝ/ΝΑ. Ο καμεραμάν της ομάδας ΠΡΟΚΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ με τη γυναίκα του ΓΙΟΛΑΝΤΑ και τον υπερήλικα πατέρα του ΒΑΣΙΛΗ. Ο συνταξιούχος εκ/κός ΡΙΣΤΑΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ με τη γυναίκα του ΚΑΤΕΡΙΝΑ. Ο ανεπανάληπτος μίμος-ηθοποιός ΝΙΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Κερίμης) με τη γυναίκα του ΕΙΡΗΝΗ και τα παιδιά του ΔΗΜΗΤΡΑ και ΣΤΕΛΙΟ. Ο πρώτος στην πρωινή ανάβαση του Καταφυγίου ΣΤΑΥΡΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ και φίλος του χωριού μας από την Καλλιθέα Κόνιτσας ΘΑΝΑΣΗΣ ΛΑΚΚΑΣ με τη γυναίκα του ΖΩΗ και το γιο τους ΚΩΣΤΑΚΗ.

A. P

Η Συντακτική Επιτροπή

ε ό κ ε τ α ι

*στον συμπατριώτη, φίλο και
συνδρομητή του περιοδικού μας*

Χαρούμενο και δημιουργικό

το 1998

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΕΠΑΘΛΟΥ

1. Ο Δημήτριος Κωνστ. ΚΟΥΣΙΟΣ, Δρ. Πολιτικός Μηχανικός, κάτοικος Βρευξελλών και προσωρινώς Αθηνών - οδός Δελφών 7, 145.61-Κηφισιά / τηλ. 8001175, εις μνήμην της μητέρας του.

ΕΡΙΦΙΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΚΟΥΣΙΟΥ

που γεννήθηκε, μεγάλωσε και πολέμησε στην Κόνιτσα - Ηπείρου και απεβίωσε στην Αθήνα στις 3 Ιανουαρίου 1997

καθιερώνει ετήσιο χρηματικό έπαθλο με τίτλο

“ΕΡΙΦΙΛΕΙΟ ΕΠΑΘΛΟ”.

2. Το έπαθλο τούτο θα απονέμεται κάθε χρόνο, αρχής γενομένης από το έτος 1998, την πρώτη εβδομάδα του μηνός Δεκεμβρίου στον φοιτητή ή την φοιτήτρια, από το Δήμο Κονίτσης, που πέτυχε την μεγαλύτερη συνολικά βαθμολογία στα τέσσερα (4) βασικά μαθήματα της Ελληνικής Επικράτειας, κατά το έτος της απονομής.

3. Το έπαθλο συνίσταται στην εφ' άπαξ καταβολή χρηματικού ποσού, της τάξεως των οκτακοσίων χιλιάδων (800.000) δραχμών περίπου με σημερινά δεδομένα, που θα απορρέει από τον ετήσιο τόκο κεφαλαίου που έχει κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό Τραπέζης.

4. Η απονομή του επάθλου θα γίνεται μετά την από ομόφωνη η κατά πλειοψηφία απόφαση Τριμελούς Επιτροπής αποτελούμενη από:

α) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Δρινουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης ή εκπρόσωπόν του οριζομένου παρ' αυτού,

β) τον εκάστοτε Δήμαρχο Κονίτσης η εκπρόσωπόν του οριζομένου παρ' αυτού,

γ) τον αθλοθέτη Δημήτριο Κωνστ/Κούσιο η εκπρόσωπόν του οριζομένου παρ' αυτού,

και η οποία θα συνεδριάζει, προς τον σκοπόν αυτόν, εντός του μηνός Οκτωβρίου του έτους απονομής, κατόπιν αποδεδειγμένης προσκλήσεως του αθλοθέτου.

Η ίδια Επιτροπή, ως κυρίαρχο όργανο θα επιλύει και οποιοδήποτε θέμα που τυχόν ήθελε προκύψει περί την απονομήν του επάθλου.

5. Οι ενδιαφερόμενοι να λάβουν το έπαθλο πρέπει να υποβάλουν στο πρωτόκολλο του Δημαρχείου Κονίτσης μέχρι 30 Σεπτεβρίου κάθε χρόνου:

α) Πιστοποιητικό Δήμου στο οποίο θα φαίνεται ότι οι ίδιοι, ή ένας τουλάχιστον εκ των γονέων τους, είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα του Δήμου Κονίτσης.

β) Ατομικό δελτίο επιτυχίας στις πανελλήνιες εξετάσεις του έτους απονομής του επάθλου.

γ) Δήλωση του Ν. 1599/86 ότι δεν λαμβάνουν άλλη υποτροφία η χρηματικό έπαθλο.

6. Διευκρινίζεται ότι:

α) Σε περίπτωση ισοβαθμίας (που αφορά στο άθροισμα των βαθμών στα τέσσερα βασικά μαθήματα της δέσμης) δύο η περισσότερων φοιτητών, το εν λόγω χρηματικό έπαθλο θα ισομοιράζεται ανάλογα.

β) Σε περίπτωση ελλείψεως υποψηφίου ενός έτους για το εν λόγω έπαθλο, τούτο θα προστίθεται στο ποσόν του επάθλου του επομένου έτους.

γ) Σε περίπτωση μεταβολής η τροποποίησης του τρόπου εισαγωγής των υποψηφίων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας, θα καθορισθεί νέος τρόπος επιλογής του καλύτερου φοιτητού από τον Δήμο Κονίτσης με ομόφωνη γνώμη (σε περίπτωση διαφωνίας υπερισχύει η γνώμη του αθλοθέτου) της ως άνω αναφερομένης Τριμελούς Επιτροπής.

7. Ο αθλοθέτης δεσμεύεται ισοβίως και με συμβολαιογραφική πράξη για την χρονική διάρκεια του εν λόγω “ΕΡΙΦΙΛΕΙΟΥ ΕΠΑΘΛΟΥ”, του οποίου η επίσημη αναγγελία θα γίνει στο ετήσιο μνημόσυνο της 28ης Δεκεμβρίου 1997.

Αθήνα, 15 Αυγούστου 1997

Μικρά ιστορικά ανέκδοτα αφηγήματα

Στα 1948 υπηρετούσε στην Κόνιτσα σαν Αγρονόμος, ο αείμνηστος Ιωάννης Αρνής. Επίσης στο διάστημα αυτό ήταν πρόεδρος στα Μολιστοχώρια, ο αείμνηστος Σπύρος Κατσίκης.

Μια μέρα επισκέφτηκε τον Αγρονόμο ο Πρόεδρος, για θέματα της Κοινοότητάς του. Έχουμε ένα πρόβλημα στο χωριό μου κ. Αγρονόμε. Χρειάζομεθα βοήθεια, για να αποπερατώσουμε ένα αρδευτικό αυλάκι.

Τον διαβεβαίωσε ο Αγρονόμος, ότι, ύστερα από την λαίλαπα του εμφυλίου πολέμου, δεν υπάρχει οικονομική δυνατότης.

Πες ο αγρονόμος, πες ο πρόεδρος, δεν κατέληξαν πουθενά. Τότε σηκώθηκε οργισμένος ο πρόεδρος να φύγει, λέγοντας: Αρνής εσύ, Κατσίκης εγώ, λύκος να φάει και τους δυο!

Την ίδια χρονιά καθόμουν με νοίκι στο σπίτι του κυρ Δημήτρη (Πορφύρη), αείμνηστου από πολλά χρόνια. Ήταν το επάγγελμα Ζαχαροπλάστης από τους καλύτερους της Ηπείρου. Στο υπόγειο του σπιτιού του άπλωνε φύλλο για μπακλαβά. Όλα τα Ζαχαροπλαστεία τότε, έπαιρναν φύλλο απ' τον κυρ Δημήτρη.

Τακτικά έρχονταν για φύλλο ο αείμνηστος Τόλης Παπαμιχάλης, ο οποίος φώναζε απ' έξω: Δημήτρη, Δημητράκη. Βγαίνει στο μπαλκόνι θυμωμένος ο μπαρμπα Δημήτρης, και του απαντά: Δε με φωνάζεις καλύτερα: Δημητρηκακάκη!

Α μωρέ Τόλη να σε πάρει η ευχή. Εγώ είμαι γέρος και συ παιδάκι ακόμη. Δεν ταιριάζει να με φωνάζεις έτσι. Έλεγε στη σύζυγό του Σάνα (αείμνηστη) Κυρά Σάνα, φτιάσε μας να πιού-

με τον "νυμφοκοκόζωμον" (καφέ).

Μιλούσε την καθαρεύουσαν με άνεση. Έβαζε στοιχήματα με μορφωμένους της εποχής για θέματα γραμματικής, καθαρευούσης όμως. Έφαγα "πλυν" σήμερα, έλεγε η Σάνα, εννοώντας πολύ, κι ο Δημήτρης της απαντούσε: Μα σήμερα είχαμε ρύζι, συ που είδες το πουλί;

Ο πιο πάνω γερο-Δημήτρης είχε ένα οικότροφο δάσκαλο, ο οποίος είναι αείμνηστος και ο οποίος κάθε σχεδόν βράδυ, γύριζε "τάπα" από το παζάρι. Αϊ δάσκαλε: "Η χρυσαλλίς περί το φως και συ περί τον Βάκχον".

Κάποτε στον Αϊ Νικόλα, ήταν νεωκόρος από χρόνια ο αείμνηστος Κώστας Τζιάλλας. Αυτός κάθε πρωϊ που ανέβαινε στο καμπαναριό, έπαιρνε μαζί του ένα τραντσίστορ ραδιόφωνο.

Όταν αυτό έλεγε την ώρα ότι είναι επτά το πρωϊ, παραχρήμα έκρουε την καμπάνα. Τον ρώτησε κάποιος, γιατί αυτή η ακρίβεια στην ώρα; Η απάντηση ήταν: για να βάλουν οι νοικοκυρές τα ρολόγια τους με ακρίβεια. Και η ευχή του ήταν κάλλιο να 'μαι καλά και να χαλάω παπούτσια, παρά κουβέρτες στο Νοσοκομείο.

Παλιότερα, μας έλεγε ένας εκπαιδευτικός, περνούσα σε κάποια οδό στα Γιάννινα κι είδα ένα νεαρό από κάποιο χωριό να κοιτάζει επίμονα μια Βιτρίνα. Όταν τον πλησίασε ο καθηγητής, του λέει ο νεαρός: "Πράζει αν τράω" δηλ. "πειράζει αν τηράω=κοιτάζω". Μας έλεγε στην τάξη για τις διαφορές της ιδιόμορφης γλώσσας μας. Δεν ήταν άλλη διάλεκτος, αλλά ήταν παραποίηση των ελληνικών λέξεων. Δεν ήταν επί παραδείγματι, Κρητική, ή Κερκυραϊκή προφορά. Ήταν ελ-

ληνική παραφθορά.

Στα περασμένα, ήταν ένας τσαγκάρης στην αγορά που τον έλεγαν "Γιάννη Τζέκα". Κάποια δεύτερη Ανάσταση, που ήταν ο Δεσπότης (Χριστόφορος) αείμνηστος πια, υπήρχε η συνήθεια να μοιράζει κόκκινα αυγά στο σπίτι. Τη χρονιά εκείνη είχαν ετοιμάσει και καμιά εικοσαριά "τούλια" με τέσσερα αυγά κόκκινα, για τους επισήμους. Μετά την απογευματινή ακολουθία της αγάπης, ανέβαιναν στο σπίτι για να πάρουν την ευχή του Δεσπότη και το αυγό.

Ο Τζέκας με το καλό του κουστούμι και τη ρεμπούμπλικα κάθισε δίπλα στο Δεσπότη, στο μεγάλο Τραπέζι του

χωλ.

Όταν ήρθε η ώρα για τα αυγά, ο Δεσπότης πιάνει ένα τούλι με τέσσερα αυγά και το προσφέρει στον Τζέκα, λέγοντας:

Χριστός Ανέστη κ. Δήμαρχε και χρόνια σου πολλά. Κρουχτό νερό έπεσε στον άνθρωπο, γιατί δεν ήταν αυτός ο Δήμαρχος. Το πήρε όμως το τούλι. Κατηφορώντας τη σκάλα, γέλαγε και το παρδαλό κατσίκι, βλέποντας το Τζέκα με το τούλι στα χέρια. Κράτησε μέρες αυτή η κουβέντα, σχεδόν ως τον άλλο χρόνο, που ξαναμοίρασε αυγά. Αλλά αυτή τη φορά χωρίς τούλι και μόνο από ένα σ' όλους.

Αχιλλεύς Γ. Κολιός

RADIO-TAXI
A 84

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣ
ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟΥ

0 9 4 - 6 8 0 6 4 2

ΛΑΡΙΣΑ

ΟΙΚΙΑ ΤΗΛ. 5 5 2 4 2 2

ΜΑΡΙΚΑΠΗ-ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΤΣΗ

ΜΑΙΕΥΤΗΡ - ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ - ΟΓΚΟΛΟΓΟΣ
ΔΡ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙΣΑ ΣΤΗΝ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΛΠΟΣΚΟΠΗΣΗ
ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
"THE BIRMINGHAM AND MIDLAND HOSPITAL FOR WOMEN"
BIRMINGHAM ΑΓΓΛΙΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟΥ "ΛΗΤΩ"

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 Μ.Μ. ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΑΤΡΕΙΟ
ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΥ 2 & ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ
ΓΚ 15126 ΠΕΡΙΟΧΗ Ν. ΛΕΣΒΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ
ΤΗΛ. 803152

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΗΛ. ΚΟΥΚΕΣΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Μουλαϊμίδου 5 Ιωάννινα. 1ος όροφος
(Μέγαρο Ιατρού ΤΖΟΓΙΑ, Όπισθεν ΟΤΕ)
Τηλ. Ιατρείου 21776, Οικίας 77585

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΜΙΝΤΕΡΗΣ
ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 421B
ΠΛ. ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 6390049

Ο σύλλογος της Οξυάς τιμάει τον προστάτη του.

Όπως κάθε χρόνο, το ίδιο και φέτος, την πρώτη Κυριακή μετά του Αγίου Νικολάου (δηλ. στις 7 Δεκέμβρη) έγινε η καθιερωμένη αρτοκλασία, αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο προστάτη του χωριού μας, το όνομα του οποίου φέρνει και ο σύλλογός μας. Η αρτοκλασία έγινε στη Χρυσοσπηλιώτισσα και ο άρτος προσφέρθηκε από την οικογένεια του χωριανού μας Λάμπρου Τσίμα.

Πολύ πριν τη λειτουργία της αρτοκλασίας είχαμε αρχίσει να μαζευόμαστε έξω από την εκκλησία, να χαιρετάμε ο ένας τον άλλον και να ρωτούμε απ' το χωριό με κυρίαρχο θέμα το "Τσιμπούσι" που έγινε φέτος στο χωριό όταν δούλευε το ρακοκάζανο κι έτρεχε το ευλογημένο το ρακί κι όλοι όσοι βρέθηκαν εκείνες τις μέρες στο χωριό, όλοι κάτι είχαν να πουν.

Όσο για το ρακί, φέτος έτρεξε τόσο πολύ, που γέμισαν όχι μονάχα οι νταμιζάνες, αλλά και όλα τα λαγγόνια μας.

Ένας-ένας πληρώνουμε τη συνδρομή μας, παίρνοντας ταυτόχρονα και το ημερολόγιο του 1998. Πραγματικά το ημερολόγιο με τις φωτογραφίες του, μας ξαφνιάζει, με την αυτούσια φωτογραφία του ρακοκάζανου "εν δράσει" με τα ξύλα να καίνε και το ρακί "να

ρέει". Το ίδιο και η φωτογραφία απ' το "βρωμονέρι", όπως αυτό είναι τώρα μετά τη δουλειά που έγινε φέτος για τη διαμόρφωσή του.

Φυσικά η κάθε φωτογραφία έχει το δικό της ενδιαφέρον με την εικόνα που παρουσιάζει.

Ένα ικανοποιητικό στοιχείο που είχε η φετινή αρτοκλασία, ήταν η μεγαλύτερη συμμετοχή από άλλες χρονιές, χωρίς μ' αυτό να θέλω να πω ότι η συμμετοχή δεν μπορούσε να ήταν μεγαλύτερη.

Εκείνο που φέτος ήταν χτυπητό, ήταν ο άσχημος καιρός που δεν είχαμε που να σταθούμε, κάτι που πρέπει να προβληματίσει το Κ.Σ. του συλλόγου μας για την εξασφάλιση κατάλληλου χώρου να μπορούμε να μαζευόμαστε κάτω απ' οποιεσδήποτε συνθήκες.

Φεύγοντας, δίναμε και πάλι τις καλύτερες ευχές για τις ερχόμενες γιορτές και τον καινούριο χρόνο, με την απαραίτητη προϋπόθεση να ξανασυναντηθούμε και πάλι με τον καλό στη γενική συνέλευση που θα γίνει τον ερχόμενο Γενάρη. ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ, ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ.

Δεκέμβρης 1997
Θανάσης Πορφύρης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΕΤΟΥΣ 1997 ΣΤΗ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ

Στην προσπάθεια των απανταχού συγχωριανών μας, αλλά και όλων των φορέων του χωριού μας, να κρατήσουμε ζωντανή την αγαπημένη μας Βούρμπιανη, πέραν των έργων ύψους 9.000.000 δραχμών, που κατασκευάστηκαν γι' αυτό το χρόνο με δαπάνες του κληροδοτήματος Χαρ. ΖΗΚΟΥ, ολοκληρώθηκε και η κατασκευή των ακόλουθων και τελευταίων έργων, που ήταν σ' εξέλιξη για το έτος 1997.

Άλλαξε αισθητά η όψη εισόδου στο χωριό μας, μετά την ολοκλήρωση των έργων που είχαν προγραμματιστεί γι' αυτό το χρόνο με δαπάνες της κοινότητάς μας.

Με το χρηματικό ποσόν πλέον των 700.000 δραχμών, που διέθεσε η μεγάλη μας ευεργέτιδα κυρία Ευγενία Σόμπολα-Τζόγια, κατασκευάστηκε ένα μεγάλο τμήμα μεταλλικού κιγκλιδώματος που υπολείπονταν και έτσι ολοκληρώθηκε η περίφραξη του νεκροταφείου του χωριού μας, που ήταν αναγκαίο για την αποφυγή ζημιών, που προκαλούσαν με την είσοδό τους διάφορα τετράποδα.

Από το Συνδεσμό μας στη Θεσ/νίκη, διατέθηκε το χρηματικό ποσό των 800.000 δρχ. και κατασκευάστηκε στο κέντρο του χωριού μας δίπλα στο γεφύρι της Παναγίας, μια παραδοσιακή βρύση, πραγματικό στολίδι, το κρύο νερό της οποίας θα έχουν τη δυνατότητα ν' απολαμβάνουν πέραν των ντόπιων, οι επισκέπτες, αλλά και οι διερχόμενοι προς τα επόμενα χωριά της περιοχής μας.

Με πρωτοβουλία του ακούραστου, ιδιαίτερα σε εκκλησιαστικά θέματα συγχωριανού μας κυρίου Ιωάννη Γιαϊλόγλου, την μεγάλη βοήθεια του συγχωριανού μας Νικολάου Μποζώνα, Αντι-

προέδρου του Συνδέσμου μας στην Αθήνα, αλλά και όλων των μελών του Δ.Σ., συγκεντρώθηκε από εισφορές των απανταχού συγχωριανών μας το χρηματικό ποσόν των 700.000 δραχμών και τοποθετήθηκε αυτόματο σύστημα σημάσεως των κωδώνων στην κεντρική εκκλησία του χωριού μας, την "ΠΑΝΑΓΙΑ". Βέβαια η πρωτοβουλία αυτή είναι φυσικό να δυσaráεστησε ορισμένους συγχωριανούς μας (ίσως τους περισσότερους), οι οποίοι θα ήθελαν να σημαίνουν οι καμπάνες με τον παραδοσιακό τρόπο, δεν ήταν όμως κατορθωτό, δεδομένου ότι το μεγάλο ύψος του καμpanαριού κάνει αδύνατη την άνοδο του μεγάλου σε ηλικία ιερέα και της νεωκόρου και ως εκ τούτου, μπροστά στον κίνδυνο να σταματήσει ν' ακούγεται ο ήχος της καμπάνας στο χωριό μας ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες που αναμφίβολα θα ήταν πολύ σκληρό για όλους μας, βρέθηκε η Σολομώντιος λύση και πέραν του αυτόματου χτυπήματος, μια άλλη καμπάνα δωρεά του πολεμικού Ναυτικού στη Βούρμπιανη θα τοποθετηθεί στον αιωνόβιο πλάτανο που ήταν κρεμασμένη, πλέον των 40 ετών πριν μεταφερθεί στο καμpanαριό, για να την χτυπούν με τον παραδοσιακό τρόπο οι επιθυμούντες συγχωριανοί μας όταν θα βρίσκονται στο χωριό μας, αλλά και όταν το αυτόματο σύστημα σήμανσης υποστεί κάποια βλάβη.

Μετά από τέτοιες ομολογουμένως συγκινητικές προσπάθειες \ χειρονομίες, για μια ζωντανή και καλύτερη Βούρμπιανη, θέλουμε να εκφράσουμε τις θερμές μας ευχαριστίες, στην αγαπητή μας αρχόντισσα και μεγάλη μας ευεργέτιδα κυρία Ευγ. Σόμπολα-Τζόγια, άξια συνεχιστή του έργου ευποιίας του

αγαπημένου της αδελφού, αξέχαστου ιατρού Ιωάννη Τζόγια για το συνεχιζόμενο έμπρακτο ενδιαφέρον της στη γενέτειρα των γονιών της, τη Βούρμπιανη. Στον Πρόεδρο και το Δ.Σ. του Συνδέσμου μας Θεσ/νίκης, για την υλοποίηση της ιδέας κατασκευής της παραδοσιακής βρύσης, πραγματικό στολίδι στο κέντρο του χωριού μας. Στον αγαπητό μας συγχωριανό κύριο Ιωάννη Γιαϊλόγλου, για το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του στα εκκλησιαστικά θέματα που αφορούν το χωριό μας.

Στον κύριο Νικόλαο Μποζώνα για τον αγώνα που έκανε να συγκεντρωθεί το χρηματικό ποσό τοποθέτησης του αυτόματου συστήματος στο καμπαναριό, αλλά και ιδιαίτερα στους 150 συγχωριανούς μας που από το υστέρημά τους, σε κάθε κάλεσμά μας προσφέρουν χρήματα για την κατασκευή έργων, που κάνουν τη Βούρμπιανη να είναι, το κεφαλοχώρι αλλά και το στολίδι της ακριτικής μας περιοχής.

Επίσης θα ήταν παράλειψη να μην

ευχαριστήσουμε και τον εξαιρετο συγχωριανό μας κύριο Ιωάννη Οικονόμου, ο οποίος πέραν των προσωπικών του προσφορών στο Σύνδεσμό μας, υλοποιεί τις σκέψεις αλλά και παρακολουθεί ο ίδιος την καλή κατασκευή των έργων που χρηματοδοτεί η μεγάλη μας ευεργέτιδα κυρία Ευγ. Σόμπολα-Τζόγια, ευχόμενοι το παράδειγμα όλων αυτών που προσφέρουν για τη Βούρμπιανη, να μιμηθούν όλοι ανεξαιρέτως οι Βουρμπιανίτες, κόντρα στην προκλητική μετά και τον τελευταίο πόλεμο αδιαφορία της πολιτείας, για να καμαρώνουμε την αγαπημένη μας Βούρμπιανη το στολίδι του Γράμμου, όπως πραγματικά της αξίζει και σύμφωνα με την παρακαταθήκη που μας άφησαν οι αείμνηστοι προγονοί μας, χωρίς βέβαια με τη σειρά μας να ξεχνάμε και την υποχρέωση να την μεταφέρουμε με κάθε δυνατό τρόπο και στα παιδιά μας.

Το Δ.Σ.

Συνδέσμου Βούρμπιανης Αθηνών

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΞΕΝΩΝΕΣ
ΜΟΛΙΣΤΑΣ

ΕΥΑΓ. ΣΕΡΙΦΗΣ

ΤΗΛ: 0655 - 23743

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Ερμού 73 - Πλατεία Αγ. Σοφίας
Τηλ. 269342 - Θεσ/νίκη.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΣΤΡΑΤΟ

του Κώστα Παγανιά

- Αναποδογυρισμένο βρέθηκε το κοντέϊνερ ιδιοκτησίας Κων/νου Μπάρμπα στις 13/11/97, που το είχε εγκαταστήσει για επαγγελματική χρήση στη θέση "ΜΠΟΤΣΙΑ", κοντά στις εγκαταστάσεις του χιονοδρομικού κέντρου Βασιλίτσας.
- Στην προσπάθεια αποσαφήνισης των ορίων Διστράτου-Σμίξης "Νομού Ιωαννίνων- Νομού Γρεβενών" έγινε 12-11-97 συνάντηση των δασικών υπηρεσιών των δύο Νομών στην αμφισβητούμενη περιοχή.
- Στις 7 Δεκέμβρη κλιμάκια γιατρών έφεδρων αξιωματικών επισκέφτηκε το χωριό μας και εξέτασε όλους τους κατοίκους. Κατά την αναχώρησή τους υποσχέθηκαν ότι μέχρι τις γιορτές θα επανέλθουν με σκοπό να μοιράσουν δώρα στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου.
- Έληξαν με εκδρομή στη Γαλλία οι εργασίες του σεμιναρίου "πρόγραμμα NOW - Αγροτουρισμός" που έγινε από 6 Αυγούστου έως 4 Σεπτέμβρη. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 15 κορίτσια και ήταν απόλυτα πετυχημένο.
- Σε συνεδρίαση του Κ.Σ. στις 27-10-97 αξιολογήθηκαν οι προσφορές των ενδιαφερομένων για την εγκατάσταση μικρών υδροηλεκτρικών έργων. Πλειοδότηρια, με ενοίκιο ποσοστό 12% επί των ακαθαρίστων εσόδων, αναδείχτηκε η ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. Τόπος κατασκευής του έργου το "Ρέμα Ντριστελί".
- Στις 7/12/97 άρχισε σεμινάριο υπό την Εποπτεία του Δασαρχείου Κόνιτσας, 20 δασεργατών με θέμα "εκμετάλλευση-διαχείριση δασών".
- Με το πρώτο χιόνι στις 5 Δεκέμβρη ο δρόμος προς το χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας παράμεινε για μέρες κλειστός με αποτέλεσμα πολλοί επισκέπτες να μην μπορούν να το επισκεφτούν.
- Στις 22-12-97 με την ευκαιρία των γιορτών των Χριστουγέννων έγινε από μαθητές του Νηπιαγωγείου και Δημοτικού Σχολείου γιορτή. Συγχαρητήρια στους μαθητές και τους δασκάλους.
- Στις 3-9-97 ο Κώστας και η Γιαννούλα Μπάρμπα απέκτησαν αγοράκι.
- Στις 18-11-97 ο Γιάννης Ντασταμάνης και η Γιαννούλα Μπλέτσα απέκτησαν κοριτσάκι.
- Στις 18-11-97 ο Κώστας Αγγέλου και η Βαρβάρα Παγανιά απέκτησαν αγοράκι.
- Στις 26-10-97 έγιναν οι γάμοι του Νίκου Τσόνα και της Όλγας Τρέτσκα.
- Σε ηλικία 85 χρόνων πέθανε ο Καρτζήμος Ευθύμιος του Νικολάου.
- Σε ηλικία 84 χρόνων πέθανε η Ράπτη Ζωίτσα του Γεωργίου.

Έκδοση βιβλίου

Με συγγραφείς την Αγόρω Τσίου από το Κεφαλοχώρι και τον Άλκη Ράφτη κυκλοφόρησε το βιβλίο "Λούψικο Κόνιτσας-τραγούδια και χοροί του γάμου".

Μαζί με το βιβλίο κυκλοφόρησε και ένα CD των 70' με 21 τραγούδια του γάμου.

Στο βιβλίο περιγράφεται διεξοδικά ο γάμος με όλη την τελετουργική διαδικασία (προξενιά, αρραβώνες, προετοιμασίες, προικιά, στέφανα, πιστρόφια κ.λπ.).

Διαβάζοντάς το, οι παλιοί θυμούνται και οι νεώτεροι μαθαίνουν... Νομίζουμε ότι τόσο το βιβλίο, όσο και ο δίσκος με τα παραδοσιακά τραγούδια της Λυκόρραχης που τραγουδιούνται από γυναίκες του χωριού, πρέπει να βρουν μια θέση στη βιβλιοθήκη και τη δισκοθήκη κάθε συμπατριώτη μας.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να τα προμηθευτούν από το θέατρο Δόρα Στράτου: Τηλ. 01-3246188 & 3244395 ή Α. Τσίου: 01-7622863.

Προς το Περιοδικό Κόνιτσα.

Στις 18 Αυγούστου 1997 έγιναν στη Λαγκάδα Κόνιτσας εκλογές για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου της αδελφότητας Λαγκάδας.

Το νέο Δ.Σ. που εκλέχθηκε και συγκροτήθηκε σε σώμα και αποτελείται από τους:

ΝΤΙΝΗΣ ΑΠ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΜΑΝΩΛΗΣ Ι. ΘΩΜΑΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ Η. ΠΑΝΤΕΛΗΣ

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΝΤΙΝΗΣ Η. ΑΧΙΛΛΕΑΣ

ΤΑΜΙΑΣ

ΜΑΝΩΛΗΣ Σ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ Α. ΣΠΥΡΟΣ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΜΟΥΣΙΟΣ Κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το νέο Δ.Σ. καλεί όλα τα μέλη και τους φίλους της αδελφότητας να βοηθήσουν το νέο Δ.Σ. στους στόχους που έχει θέσει για το καλό του χωριού μας.

Επίσης θέλουμε να ενημερώσουμε τα μέλη και τους φίλους μας ότι ο ετήσιος χορός μας θα γίνει στις 27 Φεβρουαρίου 1998, ημέρα Παρασκευή στην κοσμική ταβέρνα "Συντριβάνι", Μητροπέτροβα 25-Πολύγωνο.

Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία.

Ντίνης Δημήτριος

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Το περιοδικό Κόνιτσα συγχαίρει τον μαθητή του Λυκείου Κόνιτσας μαθητή του Ωδείου μας Φίλιππο Μπάρμπα για την αρίστευσή του στους Πανελλήνιους Μαθητικούς Μουσικούς Αγώνες 1997 που έγιναν στην Κέρκυρα υπό την αιγίδα του ΥΠ.ΕΠ.Θ. της ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ και της ΟΛΜΕ αποσπώντας το μοναδικό πρώτο βραβείο Κιθάρας παμψηφεί.

Επίσης απέσπασε ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟ ΕΠΑΙΝΟ στο Ζάπειο Μέγαρο.

Τέτοιες διακρίσεις αυξάνουν τις ευθύνες μας απέναντι στους νέους της Κόνιτσας για συνέχιση και διεύρυνση του πολιτιστικού μας έργου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Προς το περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ"
Κόνιτσα

Αγαπητοί φίλοι,

Σας στέλνω την παρακάτω επιστολή με τους προβληματισμούς μου για την πνευματική ζωή της επαρχίας μας, όπως αυτή βιώνεται στην Ιερά Μονή Μολυβδοσκεπάστου, ως αντίλογο σε σχετικό δημοσίευμα του περιοδικού σας, προς τον πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη Ν. Ρακιντζάκη και παρακαλώ για την δημοσίευσή της.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Μ. Μάνης

Αγαπητέ κ. Καθηγητά,

επιτρέψτε μου αυτή την προσφώνηση γιατί σήμερα ύστερα από 30 και πλέον χρόνια, διαβάζοντας στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το πρόσφατο οδοιπορικό σας στην επαρχία μας, παρά την ωριμότητα και την εμπειρία ενηλίκου ανδρός, ένιωσα και πάλι μαθητής σας με πολλές όπως τότε απορίες. Τότε, μαθητής, δε θα ζητούσα απάντηση γιατί έπρεπε με προσοχή να ακούμε και να μη...απορούμε και να βιώνουμε τις νεοφώτιστες καθηγητικές σας επιρροές για την πίστη μας, τη θρησκευτική μας παράδοση, και την αλήθεια.

Σήμερα τα πράγματα είναι διαφορετικά και όλοι λίγο πολύ γνωρίζουμε ότι ο διάλογος και η αλήθεια είναι μονόδρομος προς μια κοινωνία αρχών.

Διάβασα στο οδοιπορικό σας ότι "καμαρώσατε την πνευματική κτλ, πρόοδο της ηρωικής Κόνιτσας και της επαρχίας της". Οδηγηθήκατε δε στο συμπέρασμα αυτό προφανώς από την επίσκεψή σας σε

διάφορα Μοναστήρια της περιοχής. Επιτρέψτε μου να διατυπώσω μια άλλη άποψη σε ό,τι αφορά την Ι.Μ. Μολυβδοσκεπάστου. Έχω την ευτυχία να κατάγομαι από το ομώνυμο Χωριό, και να έχω κατ' επανάληψη εκφράσει τις απόψεις μου για τα συμβαίνοντα εκεί τόσο σαν άτομο, όσο και σαν εκπρόσωπος του Πολιτιστικού φορέα του χωριού. Έχω δε τη δυστυχία να αισθάνομαι βαρύ το χρέος να απευθύνομαι προς κάθε κατεύθυνση, αφού έχω εξαντλήσει το δρόμο του Θεού, και να σημειώσω την έλλειψη κάθε πνευματικής θωράκισης και προόδου που Εθνικά επιβάλλεται για το προπύργιο της Χριστιανοσύνης και του Ελληνισμού, το Ακριτικό Μολυβδοσκεπάστο και την Ιερά Μονή του.

Εκεί ό,τι "λάμπει, δεν είναι χρυσός" και "το ράσο δεν κάνει τον Ηγούμενο". Εσάς σας συγκίνησε η "αναστήλωση" της Ι. Μονής. Κρίμα!!!

Πρέπει να σας τονίσω, ότι: Εκεί έχουμε κακοποίηση του Μνημείου και του περιβάλλοντος χώρου. (δάπεδο, μεσαιωνικοί μαντρότοιχοι με γυαλιά κ.τλ.). Εκεί η ιστορική αυτή Μονή έχει μεταβληθεί σε "οίκο Εμπορίου" με ιδιαίτερη επίδοση στις αγορές, ανταλλαγές αγροτεμαχίων για λογαριασμό της... Παναγίας με... μεσίτη τον Ηγούμενο και με χρήματα που ο κάθε πιστός του εμπιστεύεται... Εκεί κατασκευάζονται... κρεβατοκάμαρες άγνωστο για ποιών τη στέγαση και πάντως όχι για τη στέγαση και την έκθεση των Ιερών Κειμηλίων της Μονής, που αγνοείται η τύχη τους. Εκεί το λάδι απ' το καντήλι της Παναγίας πωλείται. Και να μη εκπλαγούμε αν σε λίγο, πωλούνται και ... φυλακτά με χώμα απ' τον Άγιο τάφο του Σεβαστιανού.

Τέλος εκεί το “φως του Ευαγγελίου” έχει σβήσει και δεν φωτίζει τις ψυχές ούτε του Ηγουμένου, ούτε κατοίκων του χωριού και πολλών... Άλλων. Μήπως το “φως της κάμερας” του “Αγίου Τριανταφυλλόπουλου” είναι πλέον αναγκαίο για να διώξει το μεσαιωνικό σκοτάδι απ’ τη Μονή;

Θα μπορούσα να αναφέρω και άλλα, όπως για τους Δικαστικούς αγώνες, την αναστήλωση των... Μύλων για το άλεσμα του σιταριού των σιτοβολώνων του Μολυβδοσκεπάστου, για τις ντισκοτέκ που δήθεν πρόκειται να κτίσουν οι ντόπιοι γύρω από το μοναστήρι... και άλλα πολλά και ό-

χι τιμητικά.

Ας μη κάνουμε κατάχρηση του χώρου του αγαπητού μας περιοδικού. Ούτε επιθυμώ να σας στεναχωρήσω. Απλά σας μεταφέρω τον προβληματισμό μου και τη σκληρή διαπίστωσή μου ότι πράγματι η Ι.Μ. Μολυβδοσκεπάστης θωρακίζεται με ντουβάρια, χάρη στα φθηνά Αλβανικά χέρια και όχι με πνευματικό έργο, χάρη στις παρακαταθήκες του Αοιδίμου Σεβαστιανού.

Με σεβασμό και ευλάβεια στην Ιεροσύνη σας ο μαθητής σας

Μιχ. Μάνης

..... ΤΡΟΧΑΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Από την προσπάθεια κυκλοφοριακής διαφώτισης για τα παιδιά. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στη Νομαρχία Ιωαννίνων στις αρχές Δεκεμβρίου.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

Θα θυμάμαι οδηγώντας πως όπλο κρατώ
και μπορεί να σκοτώσω ή και να σκοτωθώ

Να γιαυτό δεν θ’ αφήσω την αλαζονεία,
το πείσμα, τα νεύρα, την κενοδοξία,
ποτέ να με πιάσουν, ενώ οδηγώ,
δεν θα κάνω επίδειξη ούτε λεπτό.

Ισχυρός θάμαι πάντα σ’ ισχυρούς πειρασμούς,
γιατί όλοι οδηγούν σ’ αόρατους γκρεμούς.

Αν τ’ αφήσω τα πάθη να με κυβερνήσουν,
τότ’ αυτά, κι’ όχι εγώ, στο βολάν θα καθίσουν.

Ανδρεία δεν είναι το πεντάλ να πατώ,
ενώ είναι σοφία εγώ να μπορώ,
να ελέγχω καλά και σε κάθε λεπτό
το αυτο και μαζί και τα πάθη μ’ αυτό.

Θα προσέχω πολύ αναπήρους, παιδιά,
θα φροντίζω να έχω πιο πολύ ανθρωπιά,
και για όλα θα κάνω και μια σκέψη κρυφή
στο Θεό ταπεινά μια μικρή προσευχή.

(Από το βιβλίο του Γ. Γεωργούση “ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΔΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ”)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΜΕΛΕΙΤΑΙ

Όλοι γνωρίζουμε το πετρόχτιστο κτίριο της παλιάς ταπητουργικής σχολής που είναι σε κεντρικό σημείο της πόλης μας και εξαιτίας και άλλων Δημάρχων που δεν το φροντίζανε, έφτασε στο σημείο να πέσει η στέγη και φυσικό είναι τώρα να κινδυνεύουν και οι τοίχοι. Έκτοτε παραμένει στο Έλεος της Φύσεως.

Αναρωτιούνται οι περισσότεροι: πώς ένας Δήμος δεν προστατεύει την περιουσία του, όταν μάλιστα έχουμε τόση στενότητα χώρου και θα μπορούσε αξιοποιώντας τον χώρο αυτό να βοηθηθεί σε πολλές δουλειές.

Πρώτα υπήρχε δικαιολογημένη αιτία με το θέμα του δρόμου.

Τώρα ο δρόμος πηγαίνει ως τον τοίχο του κτιρίου και επομένως δεν θα πρέπει να υπάρχει εμπόδιο.

Νομίζω πως είναι μεγάλο σφάλμα να αφήνουμε ένα τέτοιο κτίριο να φθείρεται με την πάροδο του χρόνου.

Εάν δεν υπάρχουνε χρήματα να ρίξουν πλάκα τσιμέντο διότι αυξάνονται οι δαπάνες με τις κολόνες που θα χρειαστούν καλόν θα είναι να φτιάξουν μια στέγη καλή προτού πέσουν και οι τοίχοι, διότι ένας τέτοιος χώρος θα είναι πολύτιμος για το Δήμο.

Επίσης θα ήταν μεγάλη παράλειψη

εάν δεν υπενθυμίζαμε και γραπτώς για την τόσο επικίνδυνη σκάλα που κατεβαίνει από το παλιό Δημαρχείο και ενώνει τον άλλο δρόμο της αγοράς με τον κεντρικό δρόμο για Γιάννενα.

Είναι μια σκάλα πολύ επικίνδυνη που πρέπει να γίνει προτού θρηνησουμε κάποιο θύμα.

Φυσικά μετά από ένα δυσάρεστο περιστατικό θα γίνει, θα είναι όμως πολύ αργά.

Αυτά τα δύο θέματα τα έχω συζητήσει με τον Δήμαρχο και μου είπε πως θα τα φροντίσει.

Δυστυχώς δεν είδαμε καμιά ενέργεια μέχρι στιγμής. Από μια πλευρά τον δικαιολογώ διότι ο σεισμός τον φόρτωσε με πολλές φροντίδες, πλην όμως το θέμα αυτό έχει πάρει πλέον την σωστή κατεύθυνση, γι' αυτό τώρα θα πρέπει να βλέπουμε και τα άλλα προβλήματα της πόλης, διότι και τα δυο αυτά θεωρούνται έκτακτα περιστατικά.

Βλέπουμε ότι γίνονται έργα στην Κόνιτσα και φυσικόν είναι να χαιρόμεθα όλοι, πλην όμως θα πρέπει να βάζουμε σε προτεραιότητα τα εργα που επείγουν πιο πολύ.

Εζνεπίδης Λουκάς

Πωλείται αγρός
4 στρεμμάτων στην περιοχή
"Αγίας Παρασκευής" Κόνιτσας
Πληροφορίες: 0655 - 22168

ΣΧΟΛΙΑ

• Σαν έλθει η άνοιξη μια ανάβαση στο Παδιώτικο λιβάδι μου είναι συνήθεια και τάμα συγχρόνως. Καθώς ανεβαίνω από τη μεριά του Παλαιοσελλίου, ο ξαφνικός οπτικός εναγκαλισμός του μου δημιουργεί μύρια συναισθήματα. Η ομορφιά σε αναγκάζει να διερωτάσαι κατά πόσο αξίζει να παραδώσεις την όμορφη αυτή γωνιά γης στην ανάπτυξη και τον τουρισμό. Από πολύ νωρίς ήμουν ένθερμος οπαδός της κίνησης που σήμερα αποκαλούμε οικολογία και οικολογικό κίνημα, που και αυτό έχει εκφυλισθεί σε συνέδρια και παγκόσμιες διασκέψεις όπως εκείνη του Ρίο και η πρόσφατη του Κιότο με θέμα τον περιορισμό των ρύπων που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα με αποτέλεσμα να εμφανισθεί το αποκαλούμενο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Και όμως όλα έχουν ειπωθεί εδώ και χιλιάδες χρόνια στο χώρο της Μεσογείου που ζούμε. Δυο έννοιες όπως εκείνη του αρχαίου ελληνικού μέτρου και αυτή της χριστιανικής ταπείνωσης εμπεριέχουν ολόκληρη την ουσία της οικολογίας. Μέτρο και ταπείνωση μας απαλλάσσουν από την υπερβολή, την σπατάλη, τον εγωισμό.

Μπορεί άραγε να συνυπάρξει η οικολογία με τον άκρατο ευδαιμονισμό, την καταναλωτική μανία και την μεγιστοποίηση του επιχειρηματικού κέρδους; Ασφαλώς όχι. Σαφώς όλα δοκιμάζονται στην πράξη και πέρα από τα ωραία λόγια και τις αγαθές προθέσεις η ειδοποιός διαφορά εμπεριέχεται στα βιώματα της ζωής μας. Τα χωριά μας στην ιστορική αυτή φάση βρίσκονται στο μεταίχμιο της ύπαρξης και αυριανής τυχόν ανυπαρξίας τους, πλην όμως η παράδοση του φυσικού περιβάλλοντός μας στην αξιοποίηση πρέπει να γίνει με πολλή περισκεψη.

• Η τάξη των κτηνοτρόφων μου είναι πολύ συμπαθής, την θεωρώ παραγωγικότατο κλάδο της επαρχίας μας και θα επιθυμούσα τον εκσυγχρονισμό της σε σταυλικές εγκαταστάσεις και ζωϊκό κεφάλαιο στα πλαίσια του ειδικού αναπτυξιακού προγράμματος. Τα ανωτέρω όμως δεν μου αφαιρούν το δικαίωμα να επισημάνω πως στο εγγύς μέλλον οι συμπολίτες μας που μένουν στην συνοικία των Αγίων Αποστόλων θα αντιμετωπίσουν προβλήματα από την διάβρωση του εδάφους καθώς η βλάστηση από την υπερβόσκηση υποχωρεί ταχύτατα προς το κάστρο. Στο παρελθόν η αντιστήριξη ενός βράχου κάτω από το κωδωνοστάσιο κόστισε τρία εκατομμύρια.

Τα όσα ακούμε και βλέπουμε με τις πλημμύρες πρέπει να μας βάλουν σε σκέψη και να μας κάνουν προνοητικούς για τα μέλλοντα να συμβούν.

Ηλίας Ανδρέου

• Στις εποχές του ρομαντισμού μας, συνήθεια είχαμε να πηγαίνουμε βόλτα στην Αναγνωστοπούλειο Σχολή, όπου χαιρόμασταν εκτός των άλλων και την πανέμορφη εκεί δενδροστοιχία των κυπαρισσιών και της χαλέπιας πεύκης.

Σήμερα αυτή η δενδροστοιχία δοκιμάζεται και ειδικά τα δένδρα της πεύκης ένα - ένα προσβάλλονται από μύκητες και ξεραίνονται καθώς και ελάχιστα μέχρι στιγμής κυπαρίσσια. Από τους διαχειριστές προφανώς της Σχολής εδώ και τρία χρόνια φυτεύονται κάποια δενδρύλια τα οποία εν συνεχεία ξεραίνονται και δεν ευδοκιμεί ούτε ένα για δείγμα, εφ' όσον δεν λαμβάνεται μέριμνα να ποτίζονται κατά τους θερινούς μήνες.

Πρόσεξα όμως πως τα αυτοφυή έχουν καλύτερη μοίρα και επιβιώνουν χωρίς πότισμα με την προϋπόθεση πως δεν θα γίνουν τροφή των γιδιών, και απομακρυνθεί η γύρω τους βλάστηση.

Επίσης εγώ θα ήθελα να επισημάνω

κάτι το πολύ αντιαισθητικό και ανορθόδοξο. Μόνο στην χώρα μας θα γινόταν και αυτό τα κυπαρίσσια να χρησιμοποιηθούν αντί πασσάλων και πάνω τους να γίνει η περίφραξη με αγκαθωτό σύρμα το οποίο καθώς αυξάνει ο κορμός του κυπαρισσιού έχει εγκλωβιστεί μέσα του.

Δεν νομίζω πως θα στοίχιζε η απομάκρυνση της περίφραξης από τους κορμούς της δενδροστοιχίας.

• Τετάρτη 26/11/97, 5 μ.μ., τρεις πυροβολισμοί από πολεμικό όπλο αντιλλάλησαν μες στη χαράδρα Αώου και ο αχός ακούστηκε ως τα Γραβίτσια.

Δεν είναι η πρώτη φορά που ακούγονται πυροβολισμοί στον Εθνικό Δρυμό, είναι συχνό το φαινόμενο.

Μη νομίζετε ότι ήταν βολή στρατιωτών. Οι στρατιώτες ασκούνται στο πεδίο βολής φανερά. Εδώ πρόκειται για κάποιους "έξυπνους" που έχουν βαλθεί να εξολοθρεύσουν και τα τελευταία αγριόγίδα της περιοχής.

Υποθέτουμε ότι τέτοια ασυδοσία δεν θα υπάρχει σε άλλο κράτος· ακόμα και στην Αφρική που λιμοκτονούν οι άνθρωποι, παίρνουν προστατευτικά μέτρα για τα ζώα που τείνουν για εξαφάνιση.

Οι "πολιτισμένοι" συμπολίτες μας δολοφονούν αυτά τα αγρίμια που είναι το στολίδι της περιοχής μας και οι επερχόμενες γενιές θα μας αναθεματίζουν για την εξαφάνιση της πανίδας.

Η πολιτεία με τους πληρωμένους υπαλλήλους-φύλακες αδρανεύει. Εμείς οι πολίτες δεν κάνουμε τίποτε, ας εξαφανίσουν λοιπόν, κι αυτό το είδος οι ασυνείδητοι συμπολίτες μας, θριαμβολογούντες εν κρυπτώ για το κατόρθωμά τους! Μια μέρα θα κριθούν και θα καταδικαστούν από τα ίδια τα παιδιά τους...

Σ.Τ.

Πολλές φορές γράψαμε για τη σιδερένια γέφυρα της Κόνιτσας, που η Εφορία νεωτέρων μνημείων εισηγήθηκε προ

πολλού την απομάκρυνσή της, το Δημ. Συμβούλιο συμφώνησε για την κατάργησή της, αλλά τα σιδερικά της γέφυρας δεν κουνιούνται από τη θέση τους, εμποδίζοντας έτσι τους επισκέπτες να θαυμάσουν και να φωτογραφίσουν το πιο αξιόλογο μνημείο της πόλης.

Αφού απ' όλες τις πλευρές κρίνεται αναγκαία η απομάκρυνση της σιδερένιας γέφυρας, γιατί τόσα χρόνια παραμένει στη θέση της; Ποιές σκοπιμότητες εξυπηρετεί αυτή η καθυστέρηση;

Τεχνικό πρόβλημα αποσύνδεσης δεν υπάρχει σήμερα που διαθέτουμε όλα τα μέσα. Τότε, τι περιμένουμε τόσα χρόνια; Πολλοί αναρωτιούνται και μαζί μ' αυτούς κι εμείς. Ο Δήμος οφείλει μια απάντηση στους πολίτες!

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Από τις 13/16/97 το Κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Κόνιτσας σε συνεργασία με τους υπεύθυνους Π.Ε. Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης και τον Υπευθ. Αγ. Υγείας Ν. Ιωαννίνων οργάνωσε ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ - Εκπ/κων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης στην Κόνιτσα με θέματα Οικολογίας, Λαϊκού πολιτισμού και εκπαίδευσης.

Πήραν μέρος αρκετοί εκπαιδευτικοί. Εισηγητές ήταν: Μ. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ, Αρχιτέκτονας, Διδάκτορας Ανθρωπολογίας, Γ. ΓΕΠΗΣ, Δάσκαλος, Β. ΚΑΛΦΑΚΑΚΟΥ, Επικ. Καθηγήτρια Ιατρ. Σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων, ΣΤ. ΚΟΚΚΙΝΗ, Αναπλ. Καθηγήτρια Βιολογίας στο Α.Π.Θ., Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ, Επίκουρος Καθηγ. Λαογρ. Παν/μίου Ιωαννίνων. ΧΑΡ. ΠΑΠΑΪΩΝΝΟΥ, Βιολόγος, ΣΠ. ΣΚΟΡΔΑΣ, Φυσικός, Εκπ/κός Κ.Π.Ε Κόνιτσας - Κ. ΤΣΟΥΒΑΛΗ, Φιλολόγος, Υπευθ. Κ.Π.Ε. Κόνιτσας.

• Συγκέντρωση στο Δημαρχείο πραγματοποιήθηκε για ενημέρωση, συζήτηση και διαμαρτυρία για το πρόβλημα υπολειτουργίας του Κ. Υγείας Κόνιτσας.

(Φωνή βωώντος εν ερήμω), πέρασαν κατά καιρούς Πρωθυπουργοί, Υπουργοί, Αρχηγοί αντιπολίτευσης από την Κόνιτσα. Από υποσχέσεις χορτάσαμε και ...η δουλειά στον τόπο!

- Άγνωστοι έκλειψαν το αυτοκίνητο του Χαραλ. Κρυστάλλη και μετά από αναζήτηση μιας εβδομάδας βρέθηκε στην Κοζάνη.

- Με γιορταστικές εκδηλώσεις στα σχολεία και κατάθεση στεφανιών στο μνημείο πεσόντων, μετά στην επιμνημόσυνη δέηση, τιμήθηκε η επέτειος του Πολυτεχνείου στην Κόνιτσα.

- Με βροχές μας αποχαιρέτησε ο Νοέμβρης και με βροχές και χιόνια στα βουνά υποδεχτήκαμε το Δεκέμβρη.

- Με καλοκαιρία γιορτάστηκαν η πρώτη και δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων. Αρκετός ξένος κόσμος επισκέφτηκε την Κόνιτσα, ενώ αρκετοί συνταξιούχοι έφυγαν από τα χωριά τους για τις πόλεις να γιορτάσουν μαζί με τα παιδιά τους. Η κίνηση στην αγορά της Κόνιτσας ήταν αρκετή.

- Στην Κεντρ. Πλατεία της Κόνιτσας την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, με τη φροντίδα του Δήμου ο "Αϊ-Βασίλης" υπό τους ήχους παραδοσιακής μουσικής, μοίρασε δωράκια στα μικρά παιδιά της πόλης.

- Με τη συμπλήρωση τριών χρόνων από το θάνατο του Μητροπολίτη Σεβαστιανού τελέστηκε στην Κόνιτσα την Κυριακή 14/12 μνημόσυνο με συμμετοχή Μητροπολιτών από διάφορες περιφέρειες και αρκετού κόσμου.

Μετά το μνημόσυνο έγινε δεξίωση στο Δημαρχείο.

- Με χρωματιστά λαμπιόνια στόλισε ο Δήμος Κόνιτσας τους δρόμους για να δώσει μια άλλη όψη στην πόλη Χριστουγεννιάτικα.

- Έκθεση φωτογραφίας-κειμηλίων-ντοκουμέντων, με τον τίτλο "Β. Ήπειρος-Ελληνισμός μέσα στο χρόνο" πραγματο-

ποίησαν το β' δεκαήμερο του Δεκεμβρίου σε αίθουσα του Δημαρχείου Κόνιτσας ο Δήμος Αθηναίων, η Σ.Φ.Ε.Β.Α. ο Δήμος Κόνιτσας και η Μητρόπολη Κόνιτσας.

Την έκθεση επισκέφτηκαν τα Σχολεία και αρκετός κόσμος.

- Στις 19/12 το Ωδείο Κόνιτσας πραγματοποίησε συναυλία στο αμφιθέατρο του Δημαρχείου. Κλείνοντας το εξάμηνο μαθημάτων, τα παιδιά παρουσίασαν το μουσικό πρόγραμμά τους δείχνοντας στο κοινό την πρόοδο στην εκμάθηση των μουσικών οργάνων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

- Στις 13/10/97 ο Νίκος Λώτος και η Singroup απόχτησαν κοριτσάκι στη Γερμανία.

- Στις 14/11 ο Δημήτριος Κυριακίδης και η Κατερίνα Μηλιώνη απόχτησαν στη Θεσσαλονίκη αγοράκι.

- Ο Γιάννης και η Γιαννούλα Ντασταμάνη απόχτησαν κοριτσάκι στα Γιάννινα στις 18/11.

- Στη Santa Fe, Ν. Μεξικό ο Δροσοπηγιώτης Νίκος και η Κατερίνα Σίμου απόχτησαν κοριτσάκι στις 3/12/

- Ο Βαγγέλης Λαμπονίκος και η Ράνια Γεωργάκη στις 6/12 απόχτησαν στην Κατερίνη κοριτσάκι.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

- Στην Κόνιτσα ο Φιλήμων και η Ελένη Μουλαΐδη βάπτισαν την κορούλα τους. Όνομα: Νερκίτσα.

• Ο Θανάσης και η Ζωή Σγούρου βάφτισαν στις 23/11 το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα: Ιωάννης.

ΓΑΜΟΙ:

• Στις 13/9 έγιναν στα Γιάννινα οι γάμοι του Βασίλη Χρ. Καφέ και της Φερενίκης Παπακώστα. Ακολούθησε τρικούβεργο γλέντι με τα παραδοσιακά όργανα Ν. Αλεξίου και Μιχ. Πανουσάκου στα "Λιθαρίτσια".

• Στην Κόνιτσα έγιναν στις 4/10 οι γάμοι του Κώστα Γαϊτανίδη και της Αποστολίας Καφετζή.

• Στις 8/11 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Κώστα Κίτσιου και της Ελένης Ρούβαλη.

• Στις 9/11 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Δημήτριος Μάϊπας και η Μαρινέλα Ιμέρη.

• Στις 28/12 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Θωμάς Χ. Βαγενάς και η Μαρία Α. Πύρσου.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

• Πέθανε στο Πάπιγκο στις 6/11 ο ιερέας Γεώργιος Παπαϊωάννου ετών 87.

• Στις 19/11 πέθανε στην Κόνιτσα ο Θωμάς Νικολόπουλος ετών 81.

• Στις 12/11 πέθανε στην Κόνιτσα ο Βασίλειος Αναστασίου, ετών 81.

• Στις 18/11 πέθανε στην Κόνιτσα ο Γεώργιος Αηδονόπουλος, ετών 58.

• Στις 24/11/97 πέθανε στη Λάρισα και κηδεύτηκε στο χωριό του Πάδες Κόνιτσας ο Δημήτριος Μπισουγιάννης του Κων/νου. Στη μνήμη του η σύζυγός του και τα παιδιά του προσφέρουν στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ.

• Στις 7/12 πέθανε ξαφνικά στην Κόνιτσα ο Ιωάννης Μίσιος ετών 60.

• Στις 11/12 πέθανε στην Κόνιτσα ο Η-

λίας Κουκέσης, ετών 94.

• Στις 12/12 πέθανε στην Αθήνα ο Γεώργιος Γιούτσος από το Γανναδιό, ετών 76.

• Στις 19/12 πέθανε στην Κόνιτσα η Αναστασία Χατζηρούμπη, ετών 87.

• Σε ηλικία 91 ετών πέθανε στη Θεοτόκο η Φωτεινή Γ. Ζούνη στις 30/12.

• Στις 20/12 πέθανε στην Καβάλα η Αικατερίνη, αδελφή του πρωτοπρεσβύτερου ιερέα από το Παλιοσέλι Παναγ. Προμικύρη.

• Στην μνήμη του αγαπημένου τους γιου, αδελφού και θείου τους Θοδωράκη Ζδράβου, εννέα μήνες από το θάνατό του, η Αλεξάνδρα, ο Αρίστιπος, η Φερενίκη, ο Δημήτρης και η

Παναγιώτα, προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 10.000 δρχ.

• Στις 9/11/97 τελέστηκε στην Ηλιόρραχη Κόνιτσας το ετήσιο μνημόσυνο της Δήμητρας Κώστα ή Καφετζή.

Στη μνήμη της, καθώς και στη μνήμη του αείμνηστου πατέρα και παππού Χρήστου, τα παιδιά και τα εγγόνια τους προσφέρουν 25.000 δρχ. στο Γηροκομείο Κόνιτσας και 10.000 δρχ. στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" ευχαριστούν δε θερμά όλους, όσους παρευρέθηκαν στο μνημόσυνο.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	Δολ.		
Ηπειρ. Σύλλογος "Ο ΣΜΟΛΙΚΑΣ" U.S.A.	40	Γκράσσοσ Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.000
Παπαχρησιτίδης Νικ. U.S.A.	11.000 Δρχ.	Γώγος Γεώργ. Θεσ/νίκη	2.500
		Σκίρτα Κυριακούλα Θεσ/νίκη	2.000
	Δρχ.	Βυρτσώνη Μελπομένη Θεσ/νίκη	3.000
Βλάχος Απόλλων Κάιρο	5.000	Ξεφτέρης Ιωάννης Θεσ/νίκη	2.000
Μωυσίδης Χαρ. Γερμανία	5.500	Τασούλα - Κωλέτη Π. Τρίκαλα	2.000
Αθανασίου Χρ. Γερμανία	5.500	Καρράς Αποστ. Ηλιόρραχη	2.000
Πηγαδάς Πέτρος Αυστραλίας	5.000	Τσίτσος Γεωργ. Πάτρα	5.000
Σπύρου Βασίλειος Γερμανία	5.000	Παπαγιαννόπουλος Β. Βόλος	3.500
Τσίπης Δημ. Αθήνα	1.500	Σπέλλας Κων. Κορωπί	2.000
Παπαχρήστου Επαμ. Αθήνα	5.000	Τσόγκας Σπυρ. Λάρισα	4.000
Γεράσης Σπυρ. Αθήνα	2.000	Πηγαδά - Καραγεώργου Χ. Λαμία	1.500
Ζούκης Μαργ. Αθήνα	2.000	Πορφύρης Λάμπρος Εξοχή	2.000
Χατζημελετίου Βασ. Αθήνα	5.000	Νάτσης Σωκρ. Βόλος	2.000
Ζάρρα Ελένη Αθήνα	2.000	Τούσης Κων/νος Καμάρες Πατρών	2.000
Μεσσή Νίκη Αθήνα	2.000	Μπλιθικιώτης Παναγ. Λαγκάδα	5.000
Γιούτσος Γεωργ. Αθήνα	2.000	Νάτσης Πέτρος Ανάσταση Πηλίου	1.500
Σακκά Ανθή Αθήνα	3.000	Καραγιάννης Βασ. Πηγή	1.500
Γεωργιάδου Σάκη Αθήνα	3.000	Σπανού Ανδρομάχη Ξυλόκαστρο	3.000
Λέτσιος Νικ. Αθήνα	2.000	Μάιπας Σωτ. Αίγινα	2.000
Οικονόμου Ελευθ. Αθήνα	2.000	Ιερ. Ριστάνης Σταύρος Κεφαλόβρυσο	1.500
Κρέμος Δημ. Αθήνα	4.000	Ζήδρος Βασ. Κόνιτσα	1.500
Μαρτσέκης Μιχ. Αθήνα	3.000	Λύρας Ταξ. Κόνιτσα	1.500
Ομοσπονδία Αδ/ών Κόνιτσας	3.000	Ντίνης Βασ. Κόνιτσα	5.000
Μούχος Νικ. Αθήνα	2.000	Δόνου Αμαλία Κόνιτσα	1.500
Σταματάκη - Οικονόμου Ειρ. Αθήνα	5.000	Σέρρας Ιωαν. Κόνιτσα	3.000
Λαμπρίδου Δανάη Αθήνα	4.000	Τζίμα Βασιλική Κόνιτσα	4.000
Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα	3.000	Πηγαδάς Αναστ. Κόνιτσα	1.500
Πετρόπουλος Βασ. Αθήνα	4.500	Τζιάλλας Φωτ. Κόνιτσα	2.000
Δάφνης Ιωάννης Αθήνα	3.000	Ζδράβου Γεωργία Κόνιτσα	1.500
Ράγγας Γεώργιος Αθήνα	3.000	Ιερ. Γιαντζούλης Σπυρ. Κόνιτσα	1.500
Παναγιωτίδης Δημ. Αθήνα	2.000	Γκαραβέλα Αριστέα Κόνιτσα	3.000
Τζήμος Παναγ. Αθήνα	4.500	Γκατζούνη Νίκη Κόνιτσα	3.000
Κίτσιος Ανδρέας Αθήνα	2.000	Τζιάλλας Ανδρέας Κόνιτσα	5.000
Κώστας Ευάγγ. Αθήνα	3.000	Ηλίας Κων/νος Κόνιτσα	5.000
Πίσπας Χρ. Πειραιάς Αθήνα	5.000	Γαϊτανίδης Φίλιππος Κόνιτσα	2.000
Εξάρχου Κων. Πειραιάς Αθήνα	2.000	Παπαχρησιτίδης Γεωργ. Κόνιτσα	1.500
Μακόπουλος Χαρ. Γιάννινα	5.000	Γαργάλα Μαρίνα Κόνιτσα	2.000
Ζήδρου Δήμητρα Γιάννινα	1.500	Τσιρώνης Δημ. Κόνιτσα	1.500
Γιαννάκος Χρ. Γιάννινα	2.000	Παπαχαρίση Όλγα Κόνιτσα	5.000
Μάντζιος Ανδρ. Γιάννινα	1.500	Θαλασσοχώρη Ελένη Κόνιτσα	1.500
Αναγνώστου Ιωάννης Γιάννινα	1.500	Γεωργονίκος Ευάγγ. Κόνιτσα	4.500
Φασούλης Σωτ. Γιάννινα	2.000	Γκόντιος Ιωάννης Κόνιτσα	1.500
Καρράς Χρυσόστ. Γιάννινα	2.000	Ντίνος Σπύρος Κόνιτσα	2.000
Μάντζιου - Ζιώγα Τούλα Γιάννινα	5.000	Ευαγγέλου Ευάγγ. Κόνιτσα	5.000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 8ου Τόμου**(Τεύχη 72-77: 1997)**

- ΑΓΓΕΛΗ ΦΡΕΙΔ.** Ανοιχτό γράμμα 108
ΑΝΔΡΕΟΥ ΗΛΙΑ Στα χρόνια των θυσιών 21
Σχόλια, 55 - Πρόγραμμα Αστ. Σχολ. 86 - 144 Σχόλιο 174 - Πεπραγμένα Κ.Σ. Παλαιοσελλίου, 196 - Οι μνήμες δε γερνούν 205 - Α' Βραβείο στον Η. Βασιλίκα 287 - 358
ΒΟΤΣΙΚΑ ΔΗΜΟΥ Κατάφωρη αδικία 285
ΒΟΥΡΔΟΥΚΑ ΕΥΓΓ. Ο μπαρμπα Νικολής 49
ΓΚΙΩΚΑ ΓΕΩΡ. Εκδήλωση Βουρμπιανιτών, 103-108 - 351
ΓΚΟΥΤΟΥ ΘΕΟΔ. Σεργιάνι στο χωριό 156
ΔΗΜΟΥ ΚΩΝ. Αώος, πηγή πλούτου, 285
ΕΖΝΕΠΙΔΗ ΛΟΥΚΑ. Ας βοηθήσουμε την Τράπεζα αίματος, 44
Εγκαταστάσεις σε άψογη τοποθεσία 90 - Ο καλωπισμός της Κόνιτσας, 173 - Ευχάριστη κίνηση 226 - Δημ. περιουσία παραμελείται, 357
ΕΞΑΡΧΟΥ ΧΡ. Τοπωνύμια, σελ. 18 - Τόπων. Φούρκας 202
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΑΣΤ. Το κομπολόι του μπαρμπα Βασίλη, 27
Πώς έκανες φτερά το πιστόλι του Τ. Ζούκη, 89 Λαϊκά ανέκδοτα 131-281
ΖΙΩΓΑ ΘΩΜΑ Μήπως κρένουμε Γοτθικά; σελ. 29 - Τοπωνυμίες Παλαιοσελλίου 77 - Τοπωνυμίες Κόνιτσας, 150 - Τοπωνυμίες Κεφαλοχωρίου 269 - Κερασόβου τοπωνύμια 321
ΚΑΝΑΤΣΗ ΤΑΣΟΥ Των ορεινών χωριών σελ. 98 - ΠΑΤΡΙΟ 284.
ΚΑΠΛΑΝΗ ΒΑΓΓ. Η Ολιγονευρούλα, 11.
ΚΑΡΡΑ ΧΡΥΣΟΣΤ. Η αρχαιολογική έρευνα στην περιοχή Κόνιτσας, σελ. 252
ΚΑΡΒΕΛΗ ΔΕΣΠΩΣ Επιστολή σελ. 162.
Κ.Ε.Φ.Ο. ΚΟΝΙΤΣΑΣ σελ. 88 - 147-268
ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗΣ. Οι τέσσερις εποχές του Βιβάλντι σελ. 97 Ουράνιο τόξο 159 - Η μεσάντρα, 333
ΚΙΤΣΙΟΥ Γ. ΚΩΝ. Το χωριό μου Πεκλάρι σελ. 138 - Αυτοί που φεύγουν, 297 - Αντάμωμα... 316
ΚΟΛΙΟΥ ΑΧΙΑ. Μικρά ιστορ. αφηγήματα, σελ. 107 - Μια λειτουργία στον Παγωνίσκο, 171 - Λουτρά Καβασίλων, 223 - Πανηγύρι στο Βασιλικό, 225 - Ιστ. ανέκδοτα 348
ΚΩΣΤΑ ΓΡΗΓ. Μητέρα καληνύχτα σελ. 58.
ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝ. Ο Καλογγιάννος σελ. 289.
ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝ. Διασυνοριακές δραστηριότητες σελ. 3 - Κόνιτσα της Τουρκοκρατίας 65 - Ο Φιλελληνισμός των μπέηδων της Κόνιτσας, σελ. 183 - 241 - 302
ΜΑΛΙΑΚΑ ΒΑΣ. Εκδρομή Γ' Λυκείου στην Πουρνιά - Αγ. Παρασκευή, σελ. 215.
ΜΠΛΙΑΓΚΑ Ι. Αναμνήσεις του 1940, σελ. 258
ΜΠΟΓΔΟΥ ΔΗΜ. 28 Οκτώβρη 1940, σελ. 260
N.B. Μνημόσυνο στην Καλόβρυση, σελ. 228.
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡ. Ένας παλιός ορειβάτης θυμάται, σελ. 267.
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ, ΕΙΡ. Στη θεά του Έρωτα, σελ. 99.
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΚΡ. Αναφορές στο παρελθόν, σελ. 109 - Βιβλιοκριτική, σελ. 170.
ΠΑΓΟΥΝΗ ΜΙΧ. Τα αίτια των σεισμών στην Κόνιτσα, σελ. 118.

- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν.** Κινδυνεύει το γεφύρι της Κόνιτσας σελ. 2
- ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΗΛΙΑ.** Επώνυμα κατοίκων Παλαιοσελλίου, σελ. 24 - Οι υδρόμυλοι Παλαιοσελλίου, 85 - Οι κληρικοί Παλαιοσελλίου, 154 - Τοπωνύμια Παλαιοσελλίου 200 - Ευεργέτης 338
- ΠΟΛΙΤΗ ΑΓΓ.** Το καμπανέλι, σελ. 36.
- ΠΟΡΦΥΡΗ ΑΘΑΝ.** Από την εκδήλωση της "ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ" σελ. 33. Η Οξυά τίμησε τον προσάτη της, 44 - Εκδηλώσεις Συλλόγου Οξυάς, 50 - Η μπάμπω μ' έχ' έναν άσπρο λύκο, 92 - Η ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ βραβεύει, 105 - Ευθυμογράφημα, 134 - Αμ' τούτο τίνος είναι; 220 - Το τσιπουράδικο, 283 - Σωκρ. Πορφύρης, 298 - Ο σύλλογος τιμά, 350
- ΙΕΡ. ΡΑΚΙΝΤΖΑΚΗ ΧΡΙΣΤΟΦ.** Οδοιπορικό στην Κόνιτσα, σελ. 261.
- ΡΕΜΠΕΛΗ ΝΙΚ.** Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας, σελ. 10 - Το καφεενείο έκλεισε, 74 - Εκκλησιαστικές φράσεις, 218.
- ΡΙΣΤΑΝΗ ΑΠΟΣΤ.** Ζιαφέτι, σελ. 47 - Εκδηλώσεις στο Μολυβδοσκεπάστο, 211 - Γιορτή τσίπουρου, 336 - Στην Δρακόλιμνη, 342
- ΣΚΑΝΔΑΛΗ Χρ.** Επιγραφή Ναού Αρμάτων, σελ. 45.
- ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑΣ.** Το κάπνισμα, σελ. 54.
- ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡ.** 13ος χρόνος, σελ. 1 - "Ουδέν κακόν αμιγές καλού" 117 - Ενημέρωση Δημάρχου Κόνιτσας, 123 - Οι νέοι Δήμοι, 237 - Χορωδία, 301
- ΤΑΣΙΟΥΛΑ ΑΧΙΑ. Κ.Ε.Φ.Ο. ΚΟΝΙΤΣΑΣ,** σελ. 40
- ΤΑΤΤΗ ΠΑΥΛΟΥ** Γιορτή Παναγίας Πληκατιού σελ. 108.
- ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ ΝΙΚ.** Ο Τρύγος (ποίημα) σελ. 291.
- ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ.** Πικρές σκέψεις, σελ. 26 - Διαρρήκτες στην Κόνιτσα, 39 - Βιβλιοπαρουσίαση, 42 - 288 - Η Αγ. Βαρβάρα, 73 - Παιγνίδια στην Κατοχή, 93 - "Ουδείς πιο αχάριστος του ευεργετηθέντος, 162 - Τιμή σε λαϊκούς; καλλιτέχνες, 181 - Συνάντηση Ορειβατών στο Βρυσοχώρι, 265 - Ανοιχτή επιστολή σε Εκκλ. και Δημ. Αρχές, 280 - Της Τοπόλτσας το γεφύρι 339
- ΤΣΑΓΚΑ ΓΙΑΝΝΗ** Εγκαίνια Ναού στη Ζέρμα, σελ. 217
- ΤΣΙΑΓΚΗ ΙΚΑΡΟΥ.** Βιβλιοπαρουσίαση, σελ. 41 - Κοπή Βασιλόπιπτας, 45 - Εκδηλώσεις Κονιτσιωτών, 100 - 163 - 227 - Ε. Σπύρου, 320
- ΤΣΙΠΗ Α.** Τσίπουρο, 335
- ΤΣΟΥΒΑΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ** Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπ/σης Κόνιτσας, σελ. 135.
- ΦΑΣΟΥΛΗ ΝΙΚ.** Περί ενώσεων, σελ. 70 - Κεφαλοχώρι, 101.
- ΧΟΥΨΑ ΟΛΓΑΣ** Εκδηλώσεις στο Πεκλάρι σελ. 213.
- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΓΛΥΚΕΡΙΑΣ.** Οδυσ. Σκούρτης, σελ. 221.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Νοέμβριος	Δεκέμβριος
Ελάχ. θερμ.	-0,2°	-3,2°
Μέγ. θερμ.	22,6°	14,8°
Σχ. υγρ.	73,5%	79%
Υψ. βροχής	153,6m.m	114, 4 m.m

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Π. ΤΣΙΟΥΡΗΣ - Χ. ΕΞΑΡΧΟΥ Ο.Ε.

Διαμερίσματα - Καταστήματα

Αντιπαροχαί

Καπλάνη 4-6
Ιωάννινα

Τηλ. 32989-33207
Fax 33207

**HOTEL "ΑΩΟΣ,,
RESTAURANT - BAR**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΙΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΑΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

Ρ. ΘΕΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΙΑ ΦΛΟΙΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΔΕΥΤ., ΤΕΤ., ΠΕΜΠ. 6 - 8 Μ.Μ.
ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823
ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940
ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021
ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908
ΤΗΛ. ΚΙΝΗΤΟ 094 392 273

Dr ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Τ. ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ 'ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ'
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. "ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ"

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5-8 Μ.Μ.
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ 10
ΑΝΩ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 9701 285

ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ & ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΤΗΛ. 0655 - 22005 ΟΙΚΙΑΣ 22113
ΚΟΝΙΤΣΑ

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88

Κόνιτσα

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ

Πάνω στον Εθνικό Δρόμο)

Τηλ. 0655/22867

«ΚΟΝΙΤΣΑ
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΩΣΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΤΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΡΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315